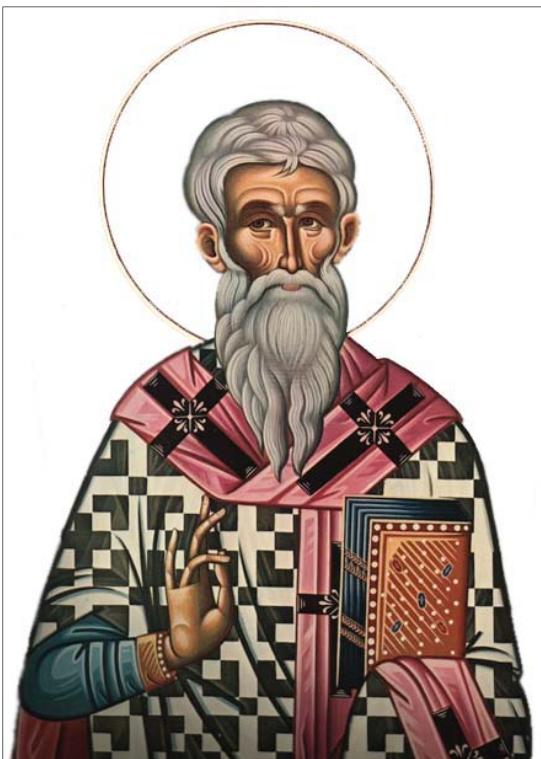

Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης

ΠΕΡΙ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

ΑΦΙΝΥ 2004

Σύμβολα θεσπεσίων ιερέων ἐνοειδεῖ μύθῳ
Εἰς ἑνικην ἀνέλυσας ἐνὸς φάεος μίαν αἴγλην.

Τῷ συμπρεσβυτέρῳ Τιμοθέῳ Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Τίς ἡ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ιεραρχίας παράδοσις, καὶ τίς ὁ ταύτης σκοπός

1. Ὄτι μὲν ἡ καθ', ἡμᾶς ιεραρχία, παίδων ιερῶν ιερώτατε, τῆς ἐνθέου καὶ θείας ἔστι καὶ θεουργικῆς ἐπιστήμης, καὶ ἐνεργειας, καὶ τελειώσεως, ἐκ τῶν ὑπεροκοσμίων καὶ ιερωτάτων ἡμᾶς ἀποδεῖξαι Λογίων χρὴ τοῖς τῆς ιερᾶς μυσταγωγίας τὴν τελετὴν ἐξ ιεραρχικῶν μυστηρίων καὶ παραδόσεων τετελεσμένοις. Ἀλλ' ὅρα ὅπως οὐκ ἔξιρχήσῃ τὰ ἄγια τῶν ἀγίων εὐλαβηθήσῃ δέ, καὶ τὰ τοῦ κρυφίου Θεοῦ ταῖς νοεραῖς καὶ ἀοράτοις γνώσεσι τιμήσεις, ἀμέθεκτα μὲν αὐτὰ καὶ ἄχραντα τοῖς ἀτελέστοις διατηρῶντις ιεροῖς δὲ μόνοις τῶν ιερῶν μεθ' ιερᾶς ἐλλάμψεως ιεροπρεπῶς κοινωνῶν. Οὕτω γάρ, ὡς ἡ θεολογία τοῖς θιασώταις ἡμῖν παραδέδωκε, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς, ὁ θεαρχικώτατος νοῦς καὶ ὑπερούσιος, ἡ πάσης ιεραρχίας, ἀγιαστείας τε καὶ θεουργίας ἀρχὴ καὶ οὐσία, καὶ θεαρχικωτάτη δύναμις, ταῖς τε μακαρίαις καὶ ἡμῶν κρείτοις οὐσίαις ἐμφανέστερον ἄμα καὶ νοερώτερον ἐλλάμπει, καὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον αὐτὰς ἀφομοιοῖ κατὰ δύναμιν φῶς ἡμῶν τε τῷ πρὸς αὐτὸν ἀνατεινομένῳ κοὶ ἡμᾶς ἀνατείνοντι τῶν καλῶν ἔρωτι, συμπτύσσει τὰς πολλὰς ἐτερότητας, καὶ εἰς ἐνοειδῆ καὶ θείαν ἀποτελειώσας ζωήν, ἔξιν τε καὶ ἐνέργειαν, ιεροπρεπῆ δωρεῖται τῆς θείας ιερωσύνης τὴν δύναμιν ἐξ ἣς ἐπὶ τὴν ἄγιαν ἐρχόμενοι τῆς ιερατείας ἐνέργειαν, ἐγγύτεροι μὲν αὐτοὶ γινόμεθα τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς οὖσιῶν τῇ κατὰ δύναμιν ἀφομοιώσει τοῦ μονίμου τε καὶ ἀνεξαλλάκτουν τῆς αὐτῶν ιερᾶς ἰδρύσεως, καὶ ταύτη πρὸς τὴν μακαρίαν Ἰησοῦ καὶ θεαρχικὴν αὐγὴν διναβλέψαντες, ὅσα τε ἵδεῖν ἐφικτὸν ἐποπτεύσαντες ιερῶς, καὶ τῆς τῶν θεαμάτων γνώσεως ἐλλαμφθέντες, τὴν μυστικὴν ἐπιστήμην ἀφιερωμένοι καὶ ἀφιερωταί, φωτοειδεῖς καὶ θεουργικοί, τετελεσμένοι κοὶ τελεσιουργοὶ γενέσθαι δυνησόμεθα.

2. Τίς μὲν οὖν ἡ τῶν ἀγγέλων ἔστι καὶ ἀρχαγγέλων ιεραρχία, καὶ τῶν ὑπεροκοσμίων ἀρχῶν τε, καὶ ἔξιουσιῶν, καὶ δυνάμεων, κυριοτήτων τε, καὶ θείων θρόνων, ἡ τῶν ὅμιοταγῶν τοῖς θρόνοις οὖσιῶν, ἀς ἡ θεολογία προσεχῶς καὶ ἀεὶ περὶ Θεόν τε εἶναι καὶ μετὰ Θεοῦ παραδίδωσι, Χερούβιμ αὐτὰς Ἐβραίων φωνῇ καὶ Σεραφὶμ ὀνομάζουσα, ταῖς τῶν διακόσμων αὐτῶν καὶ ιεραρχικῶν ἀγίαις τάξεσι καὶ διαιρέσεσι περιτυγχάνων εὐρήσεις ἐν τούτοις ἡμῶν, οὐκ ἐπαξίως μέν, ὡς ἐφικτὸν δέ, καὶ ὡς ἡ θεολογία τῶν ιερωτάτων Γραφῶν ὑφηγήσατο, τὴν κατ' αὐτοὺς ιεραρχίαν ἀνυινηκότων. Τοσοῦτον δὲ ὅμιως εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ὡς ἐκείνη τε, καὶ πᾶσα καὶ ἡ νῦν ὑμνουμένη παρ' ἡμῶν ιεραρχία, μίαν ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν διὰ πάσης τῆς ιεραρχικῆς πραγματείας τὴν δύναμιν, αὐτόν τε τὸν ιεράρχην, ὡς ἡ κατ' αὐτὸν οὐσία, καὶ ἀναλογία, καὶ τάξις ἔχει τελεσθῆναι κατὰ τὰ θεῖα καὶ θεωθῆναι καὶ τοῖς ὑποβεβηκόσι

μεταδοῦναι κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ τῆς ἔγγενομένης αὐτῷ θεόθεν ιερᾶς θεώσεως· τούς τε ὑποβεβηκότας ἐπεσθα μεν τοῖς οἰκείτοσιν, ἀνατείνειν δὲ τους ἡττους ἐπὶ τα πρόσω· τοὺς δὲ και προϊέναι, και ὡς δυνατὸν ἐτεροις ἡγεῖσθαι, και διὰ ταύτης τῆς ἐνθέου και ἰεραρχικῆς ἀρμονίας τοῦ ὄντως ὄντος καλοῦ και σιφοῦ και ἀγαθοῦ μετέχειν ἐκαστον ὅση δύναμις. Ἀλλ' αἱ μὲν ὑπὲρ, ἡμᾶς οὔσιαι και, τάξεις, ὡν ἥδη μνήμην ἰερὰν ἐποιησάμην, ασωματοί τέ εἰσι, και νοητὴ και ὑπεροκόσμιός ἐστιν ἡ κατ' αὐτὰς ἰεραρχία· τὴν καθ' ἡμᾶς δὲ ὁρῶμεν ἀναλόγως ἡμῖν αὐτοῖς τῇ τῶν αἰσθητῶν συμβόλων ποικιλίᾳ πληθυνομένην, ὑφ' ὧν ἰεραρχικῶς ἐπὶ τὴν ἐνοειδῆ θέωσιν ἐν συμμετρίᾳ τῇ καθ' ἡμᾶς ἀναγόμεθα, Θεόν τε και θείαν ἀρετήν. Αἱ μέν, ὡς νόες, νοοῦσι κατὰ τὸ αὐταῖς θεμιτόν ἡμεῖς δὲ αἰσθηταῖς εἰκόσιν ἐπὶ τὰς θείας, ὡς δυνατόν, ἀναγόμεθα θεωρίας, Ἀληθῶς τε εἰπεῖν, ἐν μέν ἐστιν, οὗ πάντες οἱ θεοειδεῖς ἐφίενται, μετέχουσι δὲ οὐχ ἐνιαίως ταύτου τε και ἐνὸς ὄντος, ἀλλ' ὡς ἐκάστῳ τὰ θεῖα ζυγὰ διανέμει κατ' ἀξίαν τὴν ἀποκλήρωσιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡμῖν ἐν τῇ «Περὶ νοητῶν τε και αἰσθητῶν» πραγματείᾳ διεξοδικώτερον εἴρηται· νῦν δὲ τὴν καθ' ἡμᾶς ἰεραρχίαν, ἀρχήν τε αὐτῆς και οὔσιαν, ὡς οἶσν τε, εἰπεῖν πειράσομαι, τὴν πασῶν ἰεραρχιῶν ἀρχήν τε και τελείωσιν, Ἰησοῦν ἐπικαλεσάμενος.

3. Ἐστι μὲν ἰεραρχία πᾶσα, κατὰ τὸ σεπτὸν τῆς ἡμῶν ἰερᾶς παραδόσεως, ὁ πᾶς τῶν ὑποκειμένων ἰερῶν Λόγος, καθολικωτάτῃ τῶν τῆσδε τυχὸν ἰεραρχίας, ἢ τῆσδε ἰερῶν συγκεφαλαίωσις. Ἡ καθ' ἡμᾶς οὕν ἰεραρχία λέγεται και ἐστιν ἡ περιεκτικὴ τῶν κατ' αὐτὴν ἀπάντων ἰερῶν πραγματεία, καθ' ἣν ὁ θεῖος ἰεράρχης τελούμενος, ἀπάντων ἔξει τῶν κατ' αὐτὸν ἰερωτάτων τὴν μεθεξιν ὡς ἰεραρχίας ἐπώνυμος. Ὡς γὰρ ἰεραρχίαν ὁ φῆσας ἀπάντων ὁμιοῦ συλλήβδην ἔφη τὴν τῶν ἰερῶν διακόσμησιν, οὕτως ἰεράρχην ὁ λέγων δηλοῦ τὸν ἐνθεόν τε και θείον ἄνδρα, τὸν πάσης ἰερᾶς ἐπιστήμονα γνώσεως, ἐν ᾧ και καθαρῶς ἡ κατ' αὐτὸν ἰεραρχία πᾶσα τελεῖται και γινώσκεται. Ταύτης ἀρχὴ τῆς ἰεραρχίας ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἡ οὔσια τῆς ἀγαθότητος, ἡ μία τῶν δύντων αἰτία, Τριάς, ἐξ ἣς και τὸ εἶναι και τὸ εὖ εἶναι τοῖς οὕσι δι' ἀγαθότητα. Ταύτη δὲ τῇ πάντων ἐπέκεινα θεαρχικωτάτῃ μακαριότητι, τῇ τρισσῇ τῇ μονάδι τῇ δύντως οὕσῃ κατὰ τὸ ἡμῖν μὲν ἀνέφικτον, αὐτῇ δὲ ἐπιστητόν, θέλημα μέν ἐστιν ἡ λογικὴ σωτηρία καθ' ἡμᾶς τε και ὑπὲρ ἡμᾶς οὔσιων ἡ δὲ οὐχ ἐτέρως γενέσθαι δύναται, μὴ θεούμενων τῶν σωζομένων. Ἡ δὲ θέωσίς ἐστιν ἡ πρὸς Θεὸν ὡς ἐφικτὸν ἀφομοίωσίς τε και ἐνωσις. Απάση δὲ τοῦτο κοινὸν ἰεραρχία τὸ πέρας ἡ πρὸς Θεόν τε και τὰ θεῖα προσεχῆς ἀγάπησις, ἐνθέως τε και ἐνιαίως ἰερουργούμενη, και πρό γε τούτου τῶν ἐναντίων ἡ παντελὴς και ἀνεπίστροφος ἀποφοίτησις, ἡ γνῶσις τῶν δύντων ἡ δύντα ἐστίν, ἡ τῆς ἰερᾶς ἀληθείας δρασίς τε και ἐπιστήμη, ἡ τῆς ἐνοειδοῦς τελειώσεως ἐνθεος μεθεξις, αὐτοῦ τοῦ ἐνὸς ὡς ἐφικτὸν ἡ τῆς ἐποψίας ἐστίασις, τρέφουσα νοητῶς και θεοῦσα πάντα τὸν εἰς αὐτὴν ἀνατεινόμενον.

4. Λέγωμεν τοίνυν, ὡς ἡ θεαρχικὴ μακαριότης, ἡ φύσει Θεότης, ἡ ἀρχὴ τῆς θεώσεως, ἐξ ἣς τὸ θεοῦσθαι τοῖς θεούμενοις ἀγαθότητι θείᾳ τὴν ἰεραρχίαν ἐπὶ σωτηρίᾳ και θεώσει πάντων τῶν λογικῶν τε και νοερῶν οὔσιων ἐδωρήσατο. Και ταῖς μὲν ὑπεροκόσμιοις και μακαρίαις λήξεισιν ἀυλότερον τε και νοερώτερον (οὐ γὰρ ἔξωθεν αὐτὰς ὁ Θεὸς ἐπὶ τὰ θεῖα κινεῖ, νοητῶς δέ, και ἐνδοθεν ἐλλαμπομένων αὐτῶν ἐν αὐγῇ καθαρᾶ και ἀυλῷ τὴν θειοτάτην βούλησιν), ἡμῖν δὲ τὸ ἐκείναις ἐνιαίως τε και συνεπτυγμένως δωρηθὲν ἐκ τῶν θεοπαραδότων Λογίων, ὡς ἡμῖν ἐφικτόν, ἐν

ποικιλία καὶ πλήθει διαιρετῶν συμβόλων δεδώρηται. Οὐσία γὰρ τῆς καθ' ἡμᾶς ἵεραρχίας ἐστὶ τὰ θεοπαράδοτα Λόγια. Σεπτότατα δὲ λόγια ταῦτα φαμεν, ὅσα πρὸς τῶν ἐνθέων ἡμῶν Ἱεροτελεστῶν ἐν ἀγιογράφοις ἡμῖν καὶ θεολογικαῖς δεδώρηται δέλτοις καὶ μὴν ὅσα πρὸς τῶν αὐτῶν Ἱερῶν ἀνδρῶν ἀυλοτέρᾳ μυήσει καὶ γείτονί πως ἥδη τῆς οὐρανίας ἵεραρχίας ἐκ νοὸς εἰς νοῦν διὰ μέσου λόγου, σωματι κοῦ μέν, ἀϋλοτέρου δὲ δύμως, γραφῆς ἐκτός, οἱ καθηγεμόνες ἡμῶν ἐμυῆθησαν. Οὐδὲ ταῦτα τῶν ἐνθέων ἵεραρχῶν εἰς τὸ τῆς Ἱερουργίας κοινὸν ἀπαρακαλύπτοις νοήσειν, ἀλλ' ἐν συμβόλοις Ἱεροῖς παραδεδωκότων. Ἐστι γὰρ οὐ πᾶς Ἱερός, οὐδὲ πάντων, ὡς τὰ Λόγια φησιν, ἡ γνῶσις.

5. Άναγκαιώς οὖν οἱ πρῶτοι τῆς καθ' ἡμᾶς, Ἱεραρχίας καθηγεμόνες, ἐκ τῆς ὑπερουσίου θεαρχίας αὐτοί τε αναπλησθέντες τοῦ Ἱεροῦ δώρου καὶ εἰς τὸ ἔξῆς αὐτὸ προαγαγεῖν ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ἀπεσταλμένοι, καὶ αὐτοὶ [δὲ] ἀφθόνως ἐρῶντες ὡς θεῖοι τῆς τῶν μετ' αὐτοὺς ἀναγωγῆς καὶ θεώσεως, αἰσθηταῖς εἰκόσι τὰ ὑπερουσάνια, καὶ ποικιλίᾳ καὶ πλήθει τὸ συνεπτυγμένον, καὶ ἐν ἀνθρωπίνοις τε τὰ θεῖα, καὶ ἐνύλοις τὰ ἄνυλα, καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς τὰ ὑπερούσια, ταῖς ἐγγράφοις τε αὐτῶν καὶ ἀγράφοις μυήσεσι, κατὰ τοὺς Ἱεροὺς ἡμῖν παρέδοσαν θεσμούς, οὐ τῶν ἀνιέρων ἔνεκα μόνον, οἷς οὐδὲ τῶν συμβόλων ἀπτεσθαι θεμιτόν, ἀλλ' ὅτι καὶ συμβολική τίς ἐστιν, ὅπερ ἔφην, ἀναλόγως ἡμῖν αὐτοῖς ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχία, δεομένη τῶν αἰσθητῶν εἰς τὴν ἔξ αὐτῶν ἐπὶ τὰ νοητὰ θειοτέραν ἡμῶν ἀναγωγήν. Άνακεκαλυμμένοι δὲ ὅμιως εἰσὶν οἱ τῶν συμβόλων λόγοι τοῖς θείοις Ἱεροτελεσταῖς, οὓς οὐ θεμιτὸν ἔξαγειν εἰς τοὺς ἔτι τελειουμένους, εἰδότας ὡς οἱ τῶν Ἱερῶν θεοπαραδότως νομοθέται, ταῖς τῶν διακόσιων εὔσταθέσι καὶ ἀσυμφύροτοις τάξεσι, καὶ ταῖς τοῦ ἔκάστῳ κατ' ἀξίαν προσήκοντος ἀναλόγοις καὶ Ἱεραῖς ἀπονεμήσεσι τὴν Ἱεραρχίαν διετάξαντο. Διὸ καὶ ταῖς σαῖς Ἱεραῖς ὁμιλογίαις πεισθεὶς (ἀναμνῆσαι γὰρ αὐτῶν εὐαγές), ὡς ἀπάσης μὲν ὑπερκειμένης Ἱεραρχικῆς Ἱερολογίας οὐ μεταδώσεις ἐτέρω παρὰ τοὺς ὁμιλογεῖς σοι θεοειδεῖς Ἱεροτελεστάς αὐτούς τε πείσεις ὁμιλογῆσαι κατὰ θεσμὸν Ἱεραρχικόν, καθαρῶν μὲν καθαρῶς ἐφάπτεσθαι, κοινωνεῖν δὲ μόνοις τῶν θεουργικῶν τοῖς θείοις καὶ τῶν τελείων τοῖς τελειωτικοῖς, ἀγίοις τε τῶν παναγεστάτων ἄλλων τε Ἱεραρχικῶν σοι καὶ τούτου μεταδέδωκα τοῦ ἐνθέου δώρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Περὶ τῶν ἐν τῷ φωτίσματι τελονυμένων Εἶρηται τοίνυν ἡμῖν ιερῶς, ως οὗτός ἐστι τῆς καθ' ἡμᾶς ιεραρχίας σκοπός· ἡ πρὸς Θεὸν ἡμῶν, ως ἐφικτόν, ἀφομοίωσίς τε καὶ ἔνωσις.

Ταύτης δέ, ώς τὰ θεῖα διδάσκει Λόγια, ταῖς τῶν σεβασμιωτάτων ἐντολῶν ἀγαπήσει καὶ ιερουργίαις μόνως τευχόμεθα. «Τηρήσει» γάρ, φησίν, «ὅ ἀγαπῶν με τὸν λόγον μου, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησομεγ».

Τίς οὖν ἔστιν ἀρχὴ τῆς τῶν σεπτοτάτων ἐντολῶν Ἱερουργίας; Ἡ πρὸς τὴν τῶν ἄλλων

εξεις, ή πρὸς τὴν τῆς ὑπερουρανίας λήξεως ἀναγωγὴν ἡμῶν ὁδοποίησις, ή τῆς Ἱερᾶς καὶ θειοτάτης ἡμῶν ἀναγεννήσεως παράδοσις. Ὡς γὰρ ὁ κλεινὸς³ ἡμῶν ἔφη καθηγεμών, ή κατὰ νοῦν μὲν ἐπὶ τὰ θεῖα πρωτίστη κίνησις ή ἀγάπησίς ἐστι τοῦ Θεοῦ· τῆς δὲ Ἱερᾶς ἀγαπήσεως ή πρὸς τὴν Ἱερουργίαν τῶν θείων ἐντολῶν ἀρχικωτάτη πρόσοδος ή τοῦ εἶναι θείως ἡμᾶς ἀρχητοτάτη δημιουργία.

Εἰ γὰρ τὸ εἶναι θείως ἐστὶν ή θεία γέννησις, οὐ μή ποτέ τι γνοίη τῶν θεοπαραδότων, ούτε μὴν ἐνεργήσειν, ὁ μηδὲ τὸ ὑπάρχειν ἐνθέως ἐσχηκώς. Ἡ οὐχὶ καὶ ἡμῖν (ἀνθρωπίνως φαμέν) ὑπάρξαι δεῖ πρῶτον, εἴτα ἐνεργῆσαι τὰ καθ' ἡμᾶς, ὡς τοῦ μηδαμῶς ὅντος οὐδὲ κίνησιν, ἀλλ' οὐδὲ ὑπαρξιν ἔχοντος⁴ τοῦ δέ που ὅντος, ἐκεῖνα μόνον ἐνεργοῦντος ή πάσχοντος ἐν οἷς εἶναι πέψυκεν; Ἀλλὰ τοῦτο μέν, ὡς οἶμαι, σαφές. Ἔξῆς δὲ τὰ θεῖα τῆς θεογενεσίας ἐποπτεύσωμεν, σύμβολα. Καί μοι μηδεὶς ἀτέλεστος ἐπὶ τὴν θέαν ἱέτω. Καὶ γὰρ ουδὲ ταῖς ἡλιοτεύκτοις αὔγαις ἐν ἀσθενέσι κόραις ἀντωπεῖν ἀκίνδυνον, οὐδὲ τοῖς ὑπὲρ ἡμᾶς ἐγχειρεῖν ἀβλαβές εἴπερ ἀληθῆς ή κατὰ νόμον Ἱεραρχία, τὸν μὲν Ὁζίαν, ὅτι τοῖς Ἱεροῖς ἐνεχείρησεν, ἀποστρεφομένη· τὸν Κορὲ δέ, ὅτι τοῖς ὑπὲρ αὐτὸν Ἱεροῖς τὸν δὲ Ναδὰβ [καὶ Ἀβιούδ], ὅτι τοῖς οἰκείοις ἀνιέρως ἀπεχρήσα[ν]το.

Μυστήριον φωτίσματος

1. Ό μὲν Ἱεράρχης, ἐκάστοτε τῇ πρὸς Θεὸν ἀφομοιώσει «πάντας ανθρώπους» θέλων «σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν», ἀνακηρύττει πᾶσι τὰ ὅντας εὐαγγέλια, Θεὸν Ἰλεω τοῖς ἐπὶ γῆς ἐξ οἰκείας ὅντα καὶ φυσικῆς ἀγαθότητος, αὐτὸν ὡς ἡμᾶς [εὐτόνως] ἀφικέσθαι διὰ φιλανθρωπίαν ἀξιώσαντα, καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ἐνώσει δίκην πυρὸς ἀφομοιῶσαι τὰ ἐνωθέντα, κατὰ τὴν αὐτῶν πρὸς θέωσιν ἐπιτηδειότητα. «Οσοι γὰρ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ δνομα αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἐξ αἰμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν».
2. Ό τούτων ἀγαπήσας τῶν ὅντων ὑπεροκισμῶν τὴν Ἱερὰν μετουσίαν, ἐλθὼν ἐπὶ τινα τῶν μεμυημένων, πείθει μὲν αὐτόν, ἥγήσασθαι [αὐτοῦ] τῆς ἐπὶ τὸν Ἱεράρχην ὁδοῦ, αὐτὸς δὲ ὀλικῶς ἐπακολουθήσειν ἐπαγγέλλεται τοῖς παραδοθησομένοις, καὶ ἀξιοὶ τῆς τε προσαγωγῆς αὐτοῦ, καὶ συμπάσης τῆς ἐπὶ τὸ ἐξῆς ζωῆς τὴν ἐπιστασίαν ἀναδέξασθαι. Τὸν δέ, τῆς μὲν ἐκείνου σωτηρίας Ἱερῶς ἔρῶντα, πρὸς δὲ τὸ τοῦ πράγματος ὑψος ἀντιμετροῦντα τὸ ἀνθρώπινον, φρίκη μὲν ἄφνω καὶ ἀμηχανία περιίσταται τελευτῶν δὲ ὅμως, ποιήσειν τὸ αἰτηθὲν ἀγαθοειδῶς ὠμολόγησε, καὶ παραλαβὼν αὐτὸν ἄγει πρὸς τὸν τῆς Ἱεραρχίας ἐπώνυμον.
3. Ό δὲ μετ' εὐφροσύνης, ὡς τὸ ἐπ' ὄμων πρόβατον, εἰσδεξάμενος τοῖν ἀνδροῖν, ἐσέφθη μὲν πρῶτα [καὶ ὑμνεῖ], διὰ νοερᾶς εὐχαριστίας καὶ σωματοειδοῦς προσκυνήσεως, τὴν μίαν ἀγαθοεργέτιν ἀρχήν, ὑφ' ἣς τὰ καλούμενα καλεῖται, καὶ τὰ σωζόμενα σώζεται.
4. Εἴτα πᾶσαν Ἱερὰν διακόσμησιν ἐπὶ συνεργίᾳ μὲν καὶ συνεορτάσει τῆς τάνδρὸς σωτηρίας εὐχαριστίᾳ δὲ τῆς θείας ἀγαθότητος εἰς τὸν Ἱερὸν συναγαγών, ἐν ἀρχῇ μὲν ὑμνον τινὰ τοῖς Λογίοις ἐγκείμενον ἄμα πᾶσι τοῖς τῆς Ἐκκλησίας πληρωμασιν Ἱερολογεῖ καὶ μετὰ τοῦτο τὴν Ἱερὰν ἀσπασάμενος τράπεζαν, πρὸς τὸν

ἄνδρα παρόντα πρόσεισι, καὶ πυνθάνεται παρ' αὐτοῦ τί βουλόμενος ἥκοι.

5. Τοῦ δὲ θεοφιλῶς αἵτιασαμένου, κατὰ τὴν τοῦ ἀναδόχου παράδοσιν, τὴν ἀθεότητα, τὴν ἀγνωσίαν τοῦ ὄντως καλοῦ, τὴν τῆς ἐνθέου ζωῆς ἀνενεργησίαν, ἀξιοῦντός τε διὰ τῆς ἴερᾶς αὐτοῦ μεσιτείας Θεοῦ καὶ τῶν θείων τυχεῖν, μαρτύρεται μὲν αὐτῷ τὴν ὁφειλομένην ὀλικὴν γενέσθαι προσέλευσιν, ὡς παντελείω καὶ ἀμώμῳ ὅντι Θεῷ· καὶ τὴν ἐνθεον αὐτῷ πολιτείαν ὑφηγησάμενος, καὶ προσερωτήσας, εἰ οὕτω πολιτεύσαιτο, μετὰ τὴν ὁμολογίαν, ἐπιτίθησιν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ τὴν χεῖρα, καὶ σφραγισάμενος, ἀπογράψασθαι κελεύει τοῖς ἴερεσι τὸν ἄνδρα καὶ τὸν ἀνάδοχον.

6. Τῶν δὲ ἀπογραψαμένων, εὐχὴν ἴερὰν ποιεῖται καὶ ταύτην ἀπάσης αὐτῷ τῆς Εκκλησίας συμπληρωσάσης, ὑπολύει μὲν αὐτόν, καὶ ἀπαμφιέννυσι διὰ τῶν λειτουργῶν. Εἴτα στήσας ἐπὶ δυσμαῖς προσέχοντα, καὶ τὰς χεῖρας ἀπωθοῦντα πρὸς τὴν αὐτὴν ἀπεστραμμένας χώραν, ἐμφυσῆσαι μὲν αὐτῷ τῷς διακελεύεται τῷ Σατανᾷ, καὶ προσέτι τὰ τῆς ἀποταγῆς ὁμολογῆσαι καὶ τῷς αὐτῷ τὴν ἀποταγὴν μαρτυρόμενος, ὁμολογήσαντα τῷς τοῦτο, μετάγει πρὸς ἔω, καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀναβλέψαντα, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείναντα, κελεύει συντάξασθαι τῷ Χριστῷ καὶ πάσαις ταῖς θεοπαραδότοις ἴεροιογίαις.

7. Τοῦ δὲ καὶ τοῦτο πεποιηκότος, μαρτύρεται πάλιν αὐτῷ τῷς τὴν ὁμολογίαν⁷ καὶ πάλιν αὐτοῦ τῷς ὁμολογήσαντος, ἐπευξιαμενος εὐλογεῖ καὶ χειροθετεῖ. Καὶ τελείως ἀπαμφιεσάντων αὐτὸν τῶν λειτουργῶν, κομίζουσι μὲν οἱ ἴερεῖς τὸ τῆς χρίσεως ἄγιον ἔλαιον. Ό δὲ τῆς χρίσεως διὰ τοῦ σφραγίσαι τῷς ἀπαρξάμενος, τὸ λοιπὸν τοῖς ἴερεσι τὸν ἄνδρα χρῖσαι πανσώμως παραδούς, αὐτὸς ἐπὶ τὴν μητέρα τῆς υἱοθεσίας ἔρχεται, καὶ τὸ ταύτης ὕδωρ ταῖς ἴεραις ἐπικλήσει καθαγιάσας, καὶ τρισὶ τοῦ παναγεστάτου μύρου σταυροειδέσι χύσεσι τελειώσας αὐτό, καὶ ταῖς τοῦ μύρου πανιέροις ἐπιβολαῖς ἵσαριθμως τὸ ἴερὸν τῆς τῶν θεολήπτων προφητῶν ἐπιπνοίας μελώδημα συνεπιφθεγξάμενος, κελεύει τὸν ἄνδρα προσκομισθῆναι. Καί τινος ἴερέως ἐκ τῆς ἀπογραφῆς αὐτόν τε καὶ τὸν ἀνάδοχον ἀνακηρύξαντος, ὃ μὲν ὑπὸ τῶν ἴερέων ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἄγεται, πρὸς τὴν τοῦ ἴεράρχου χεῖρα [πρὸς αὐτὸν] χειραγωγούμενος ὃ δὲ ἴεράρχης ἄνωθεν ἐστηκώς, ἀναβοησάντων πάλιν ἐπὶ τοῦ ἴεράρχου κατὰ τὸ ὕδωρ τὸ δνομα τοῦ τελουμένου τῶν ἴερέων, τῷς μὲν αὐτὸν ὃ ἴεράρχης βαπτίζει, ταῖς τρισὶ τοῦ τελουμένου καταδύσεσι καὶ ἀναδύσεσι τὴν τριστὴν τῆς θείας μικαριότητος ἐπιβοήσας Ὅπόστασιν⁸ καὶ παραλαβόντες αὐτὸν οἱ ἴερεῖς, ἐγχειρίζουσι τῷ τῆς προσαγωγῆς ἀναδόχῳ τε καὶ ἡγεμόνι, καὶ σὺν αὐτῷ περιβαλόντες ἐσθῆτα τῷ τελουμένῳ κατάλληλον, ἐπὶ τὸν ἴεράρχην αὐθίς ἄγουσιν. Ό δὲ τῷ θεουργικωτάτῳ μυρῷ τὸν ἄνδρα σφραγισάμενος, μέτοχον ἀποφαίνει λοιπὸν τῆς ἴεροτελεστικωτάτης Εὐχαριστίας.

8. Ταῦτα δὲ τελέσας ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὰ δεύτερα προόδου, πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν πρώτων ἀνατείνεται θεωρίαν, ὡς κατὰ μηδένα καιρὸν ἢ τρόπον, ἐπ' ἀλλοτρίῳ τινὶ παρὰ τὰ οἰκεῖα τρεπόμενος, ἀλλ' ἀπὸ θείων εἰς θεῖα προσεχῶς καὶ ἀεὶ τῷ θεαρχικῷ Πνεύματι μετατατόμενος.

Θεωρία

1. Αὕτη μὲν οὖν ὡς ἐν συμβόλοις ἡ τῆς ἴερᾶς τελετὴ θεογενεσίας οὐδὲν ἀπρεπὲς ἢ

άνιερον, ούδε τῶν αἰσθητῶν ἔχουσα εἰκόνων, ἀλλ’ ἀξιοθέου θεωρίας αἰνίγματα φυσικοῖς καὶ ἀνθρωποπρεπέσιν ἐσόπτροις ἐνεικονιζόμενα. Τι γὰρ ἂν φανεῖ διαμαρτάνουσα, καὶ τοῦ θειοτέρου λόγου τῶν τελουμένων σεσιγημένου, πειθοῦ καὶ θεορῷημοσύνῃ τὴν τοῦ προσιόντος εὐζωίαν ἰερῶς διαπραγματευομένη, καὶ τὴν ἀπάστης ὄμοιοῦ κακίας δι’ ἐναρέτου καὶ θείας ζωῆς ἀποκάθαρσιν, τῇ δι’ ὑδατος φυσικῇ καθάρσει, σωματικώτερον αὐτῷ διαγγέλλουσα; Ταύτη δ’ οὖν, εὶ καὶ μηδέν τι θειότερον εἶχεν ἡ τῶν τελουμένων συμβολικὴ παράδοσις, οὐκ ἀνίερος ἦν, ὡς οἴκαι, διδασκαλίαν μὲν εὐθέτου ζωῆς εἰσηγούμενη, τὴν παντελῆ δὲ τῆς ἐν κακίᾳ πολιτείας ἀποκάθαρσιν, δύλικῶς τῷ σώματι καθαιρούμενω φυσικῶς δι’ ὑδατος αἰνισσομένη.

2. Ἀλλ’ ἔστω μὲν αὕτη τοῖς ἀτελέσιν εἰσαγωγικὴ ψυχαγωγία, τά τε ἰεραρχικὰ καὶ ἐνοειδῆ τῆς πληθύος, ὡς θέμις, ἀποδιαστέλλουσα, καὶ συμμετροῦσα ταῖς κατὰ μέρος τάξεσιν τὴν ἐναρμόνιον ἀναγωγήν ἡμεῖς δέ, ἀναβάσεσιν ἰεραῖς ἐπὶ τὰς τῶν τελουμένων ἀρχὰς ἀναβλέψαντες, καὶ ταύτας ἰερῶς μυηθέντες, ἐπιγνωσόμεθα, τίνων εἰσὶ χαρακτήρων τὰ ἔκτυπάματα, καὶ τίνων ἀφανῶν αἱ εἰκόνες. Ἐστι γάρ, ὡς ἐν τῇ «Περὶ νοητῶν τε καὶ αἰσθητῶν» πραγματείᾳ σαφῶς διηγόρευται, τὰ μὲν αἰσθητῶς ἰερὰ τῶν νοητῶν ἀπεικονίσματα, καὶ ἐπ’ αὐτὰ χειραγωγία καὶ ὁδός τὰ δὲ νοητά τῶν κατ’ αἰσθησιν ἰεραρχικῶν ἀρχὴν καὶ ἐπιστήμην.

3. Λέγωμεν τοίνυν, ὡς ἔστιν ἡ τῆς θείας μακαριότητος ἀγαθότης ἀεὶ κατὰ ταῦτα καὶ ώσαύτως ἔχουσα τὰς τοῦ οἰκείου φωτὸς ἀγαθοεργέτιδας ἀκτίνας, ἐπὶ πάσας ἀφθόνως ἀπλοῦσα τὰς νοερὰς ὅψεις. Εἴτ’ οὖν ἀποσταίη τοῦ νοητοῦ φωτὸς ἡ τῶν νοερῶν αὐθαίρετος αὐτεξουσιότης, κακίας ἔρωτι συμμύσασα τὰς φυσικῶς ἐνεσπαρμένας αὐτῇ πρὸς τὸ φωτίζεσθαι δυνάμεις, ἀπήρτηται τοῦ παρόντος αὐτῇ φωτὸς οὐκ ἀποστάντος, ἀλλ’ ἐπιλάμποντος αὐτῇ μυωπαζούσῃ καὶ ἀποστρεφομένη προστρέχοντος ἀγαθοειδῶς εἴτε τοῦ μετρίως αὐτῇ δοθέντος ὁρατοῦ τοὺς ὅρους ὑπεροπηδήσοι, καὶ πρὸς τὰς ὑπὲρ τὴν κατ’ αὐτὴν ὅψιν αὐγὰς ἀντωπῆσαι τολμηρῶς ἐπιχειρήσοι, τὸ μὲν φῶς ἐνεργήσει παρὰ τὰ φωτὸς οὐδέν αὐτῇ δέ, τοῖς τελείοις ἀτελῶς ἐπιβάλλουσα, τῶν μὲν ἀνοικείων οὐκ ἀν ἐφίκοιτο, τοῦ μετρίου δὲ ἀκόσμιως ὑπερφρονοῦσα δι’ ἔαυτὴν ἀποτελέσεται. Πλήν, ὅπερ ἔφην, ἀγαθουργικῶς ἀεὶ ταῖς νοεραῖς ὅψεις τὸ θεῖον ἥπλωται φῶς ἔνεστί τε αὐταῖς ἀντιλαβέσθαι παρόντος αὐτοῦ, καὶ ἀεὶ πρὸς θεοπρεπῆ τῶν οἰκείων μετάδοσιν ὅντος ἐτοιμοτάτου. Πρὸς ταύτην ὁ θεῖος ἰεράρχης ἀποτυποῦται τὴν μήμησιν, τὰς φωτοειδεῖς αὐτοῦ τῆς ἐνθέου διδασκαλίας αὐγὰς ἀφθόνως ἐπὶ πάντας ἀπλῶν, καὶ τὸν προσιόντα φωτίσαι θεομημήτως ἐτοιμότατος ὥν, οὐ φθόνῳ οὐδὲ ἀνιέρῳ τῆς προτέρας ἀποστασίας ἢ ἀμετρίας μήνιδι χρώμενος, ἀλλ’ ἐνθέως ἀεὶ τοῖς προσιοῦσι ταῖς αὐτοῦ φωταγωγίαις ἰεραρχικῶς ἐλλαμπων ἐν εὔκοσμίᾳ καὶ τάξει, καὶ ἀναλογίᾳ τῆς ἐκάστου πρὸς τὰ ἰερὰ συμμετρίας.

4. Ἀλλ’ ἐπείπερ εὐταξίας ἔστιν ἀρχὴ τὸ Θεῖον ἰερᾶς, καθ’ ἦν ἔαυτῶν ἐπιγνώμονες οἱ ἰεροὶ νόες, ὁ πρὸς τὸ οἰκεῖον τῆς φύσεως ὁρατὸν ἀνατρέχων, ἐν ἀρχῇ μέν, ὅστις ποτέ ἔστιν, αὐτὸς ὅψεται, καὶ τοῦτο λήψεται πρῶτον ἐκ τῆς πρὸς τὸ φῶς ἀνανεύσεως ἰερὸν δῶρον. Ὁ δὲ τὰ οἰκεῖα καλῶς ἀπροσπάθεσιν ὀφθαλμοῖς ἐπισκοπήσας, τῶν ἀλαμπῶν μὲν ἀποφοιτήσει τῆς ἀγνωσίας μυχῶν τῆς Θεοῦ δὲ τελειωτάτης ἐνώσεως καὶ μεθέξεως ἀτελῆς ὥν, αὐτὸς οὐκ αὐτόθεν ἐπιθυμήσει, κατὰ βραχὺ δὲ διὰ τῶν αὐτοῦ πρώτων ἐπὶ τὰ ἔτι πρότερα, καὶ δι’ ἔκείνων ἐπὶ τὰ πρώτιστα, καὶ τελειωθεὶς

έπι τὴν ἀκρότητα τὴν θεαρχικὴν ἐν τάξι καὶ ἵερως ἀναχθῆσεται. Ταύτης ἐστὶ τῆς εὐκόσμου καὶ ἵερᾶς τάξεως εἰκὼν ἡ τοῦ προσιόντος αἰδώς, καὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐπιγνωμοσύνη, τῆς ἐπὶ τὸν ἵεραρχην ὁδοῦ τὸν ἀνάδοχον ἔχουσα καθηγεμόνα. Τὸν δὲ οὕτως ἀναγόμενον ἡ θεία μακαριότης εἰς τὴν ἑαυτῆς μετουσίαν εἰσδέχεται, καὶ τοῦ οἰκείου φωτός, ὥσπερ τινὸς αὐτῷ σημείου μεταδίδωσιν, ἔνθεον ἀποτελοῦσα καὶ κοινωνὸν τῆς τῶν ἐνθέων ἀποκληρώσεως καὶ ἵερᾶς κατατάξεως ὡν ἐστι σύμβολον ἵερὸν ἡ τοῦ ἵεραρχου τῷ προσιόντι δωρουμένη σφραγίς, καὶ τῶν ἵερέων ἡ σωτηριώδης ἀπογραφή, τοῖς σωζομένοις αὐτὸν ἐγκαταλέγουσα, καὶ μνημοσύνοις ἵεροῖς ἀνατιθεῖσα πρὸς αὐτῷ καὶ τὸν ἀνάδοχον, ὡς τῆς ζωοποιοῦ πρὸς ἀλήθειαν πορείας, τὸν μὲν ἵραστὴν ὀιληθῆ καὶ συνοπαδὸν ἡγεμόνος ἐνθέου, τὸν δὲ ἀπλανῆ ταῖς θεοπαραδότοις ἡγήσεσι τοῦ ἐπομένου χειραγωγόν.

5. Ἀλλ' οὐκ ἔνεστι τῶν ἄκρως ἐναντίων ἄμα μετέχειν, οὐδὲ τὸν κοινωνίαν τινὰ πρὸς τὸ ἐν ἐσχηκότα, μεριστὰς ἔχειν ζωάς, εἰ τῆς τοῦ ἐνὸς ἀντέχεται βεβαίας μεθέξεως ἀλλ' ἀσχετον εἶναι καὶ ἀκατάτακτον ἐν πάσαις ταῖς τοῦ ἐνοειδοῦς διαιρέσεσιν· ὅπερ ἡ τῶν συμβόλων παράδοσις ἵερως αἰνισσομένη, τὸν προσιόντα τὴν οἶνον προτέραν ζωὴν ἀπεκδύσασα καὶ μέχρι τῶν κατ' ἐκείνην ἐσχάτων σχέσεων ἀπολύσασα, γυμνὸν καὶ ἀνυπόδετον ἵστησι πρὸς δυσμὰς ἀφορῶντα, καὶ τῇ τῶν χειρῶν ἀπώσει τὰς τῆς ἀλαμποῦς κακίας ἀναινόμενον κοινωνίας, καὶ τὴν ἐγγενομένην αὐτῷ τῆς ἀνομοιότητος ἔξιν ὥσπερ ἐκπνέοντα, καὶ τὰς ὀλικὰς ὁμοιογήσαντα πρὸς τὸ τοῦ θεοειδοῦς ἐναντίον ἀποταγάς. Οὕτω παντελῶς ἀσχετον αὐτὸν καὶ ἀκοινώνητον γεγονότα πρὸς ἔω μετάγει, τὴν ἐν τῷ θείῳ φωτὶ στάσιν τε καὶ ἀνάνευσιν ἔσεσθαι καθαρῶς ἐν τῇ παντελεῖ τῆς κακίας ἀποφοιτήσει διαγγέλλουσα, καὶ τὰς ἵερὰς αὐτοῦ τῆς πρὸς τὸ ἐν ὀλικῆς συννεύσεως ὁμοιογίας, ἐνοειδοῦς γενομένου φιλαλήθως ἀποδεχομένη. Ἀλλ' ἔστι που δῆλον, ὡς οἵμαι, τοῖς τῶν ἵεραρχικῶν ἐπιστήμοσιν, ὅτι ταῖς διηνεκέσιν ἐν συντονίᾳ πρὸς τὸ ἐν ἀνατάσει, καὶ ταῖς τῶν ἐναντίων ὀλικαῖς νεκρώσεσι καὶ ἀνυπαρξίαις, τὸ ἀναλλοίωτον ἵσχει τὰ νοερὰ τῆς θεοειδοῦς ἔξεως. Οὐ γὰρ ἀναχωρῆσαι χρὴ μόνον ἀπὸ κακίας ἀπάστης, ἀλλὰ καὶ ἀρρένωπῶς ἀμάλθακτον εἶναι, καὶ ἀφόβητον ἀεὶ πρὸς τὴν ἐπ' αὐτὴν ὀλέθριον ὕφεσιν, οὐδὲ τοῦ ἵεροῦ τῆς ἀληθείας ἔρωτος ἐν καταλήξει ποτὲ γενέσθαι, προσεχῶς δὲ καὶ αἰωνίως ἐπ' αὐτήν, δῆη δύναμις, ἀνατείνεσθαι, τὴν ἐπὶ τὰ τελεώτερα τῆς θεαρχίας ἀναγωγὴν ἵερως ἀεὶ διαπραγματευόμενον.

6. Ὁρᾶς δὲ τὰς τούτων ἀκριβεῖς εἰκόνας ἐν τοῖς ἵεραρχικῶς τελουμένοις. Οἱ μὲν γὰρ θεοειδῆς ἵεραρχης ἀπάρχεται τῆς ἵερᾶς ἀλοιφῆς, οἱ δὲ ἵερεῖς ὑπ' αὐτῷ τελοῦσι τὴν τῆς χρίσεως ἵερουργίαν, ἐπὶ τοὺς ἵεροὺς ἐν τύπῳ τὸν τελούμενον ἀγῶνας ἐκκαλούμενοι, καθ' οὓς ὑπ' ἀθλοιθέτῃ χριστῷ γινόμενος, ἐπειδὴ ὡς Θεός ἐστι τῆς ἀθλοθεσίας δημιουργός, ὡς σοφὸς δὲ τοὺς νόμους αὐτῆς τέθεικεν, εἰργάσατο δὲ ὡς καλὸς εὐπρεπῆ τοῖς νικῶσι τὰ ἐπαθλα. Καὶ τὸ ἔτι θειότερον, ἐπείπερ ὡς ἀγαθὸς ἐν τοῖς ἀθληταῖς ἐγεγόνει μετ' αὐτῶν ἵερως, ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας καὶ νίκης πρὸς τὸ τοῦ θανάτου καὶ τῆς φθορᾶς ἀγωνιζόμενος κράτος, τοῖς μὲν ἀγῶσιν ὡς θείοις ὁ τελούμενος ἐπιβήσεται χαίρων, ἐμμένει δὲ ταῖς τοῦ σοφοῦ νομοθεσίαις, καὶ κατ' αὐτὰς ἀπαραβάτως ἀγωνιεῖται, πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐπάθλων ἐλπίδα βεβαίως ἔχων, ὑπ' ἀγαθῷ τῆς ἀθλοθεσίας Κυρίῳ καὶ ἡγεμόνι ταττόμενος ἐπιβὰς δὲ τοῖς θείοις ἵγνεσι τοῦ ἀθλητῶν πρώτου δι' ἀγαθότητα, ταῖς θεομμήτοις ἀθλήσεσι τὰς πρὸς

θέωσιν ἐναντίας αὐτῷ καταπαλαίσας ἐνεργείας τε καὶ ὑπάρξεις, συναποθνήσκει Χριστῷ μυστικῶς εἰπεῖν, τῇ ἀμαρτίᾳ κατὰ τὸ βάπτισμα.

7. Καί μοι συνετῶς ἐννοεῖ, τὰ ίερὰ μεθ' ὅσης οἰκειότητος ἔχει τὰ σύμβολα. Καὶ γὰρ ἐπειδὴ θάνατός ἐστιν ἐφ' ἡμῶν οὐ τῆς οὐσίας ἀνυπαρξία κατὰ τὸ δόξαν ἐτέροις, ἀλλ' ἡ τῶν ἡνωμένων διάκρισις, εἰς τὸ ἥμιν ἀφανὲς ἄγουσα τὴν ψυχὴν μὲν, ὡς ἐν στερήσει σώματος ἀειδῆ γιγνομένην, τὸ σῶμα δέ, ὡς ἐν γῇ καλυπτόμενον, ἡ καθ' ἐτέραν τινὰ τῶν σωματοειδῶν ἀλλοιώσεων, ἐκ τῆς κατ' ἄνθρωπον ἰδέας ἀφανιζόμενον οἰκείως ἡ δι' ὕδατος δλικὴ κάλυψις εἰς τὴν τοῦ θανάτου καὶ τοῦ τῆς ταφῆς ἀειδοῦς εἰκόνα παρείληπται. Τὸν οὖν ἴερῶς βαπτιζόμενον ἡ συμβολικὴ διδασκαλία μυσταγωγεῖ ταῖς ἐν τῷ ὕδατι τρισὶ καταδύσεσι τὸν θεαρχικὸν τῆς τριημερονύκτου ταφῆς Ἰησοῦ τοῦ ζωοδότου μιμεῖσθαι θάνατον, ὡς ἐφικτὸν ἀνδράσι τὸ θεομίητον, ἐν ᾧ, κατὰ τὴν τοῦ Λογίου μυστηριώδη καὶ κρυφίαν παράδοσιν, οὐδὲν εὔρηκεν ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων.

8. Εἶης δὲ φωτοειδεῖς ἐσθῆτας ἐπιβάλλουσι τῷ τελουμένῳ. Τῇ γαρ ἀνδρικῇ καὶ θεοειδεῖ τῶν ἐναντίων ἀπαθείθι, καὶ τῇ πρὸς τὸ ἐν ἐν συντονίᾳ συννεύσει τὸ ἄκοσμον κοσμεῖται, καὶ τὸ ἀνείδεον εἰδοποιεῖται, τῇ φωτοειδεῖ καθόλου ζωῇ λαμπρυνόμενον. Ή δὲ τοῦ μύρου τελειωτικὴ χρῖσις εὐώδη ποιεῖ τὸν τετελεσμένον ἡ γὰρ ίερὰ τῆς θεογενεσίας τελείωσις ἐνοῦ τὰ τελεσθέντα τῷ θεαρχικῷ Πνεύματι. Τὴν δὲ νοητῶς εὐωδοποιὸν καὶ τελεσιουργὸν ἐπιφοίτησιν, ἀρρήγητοτάτην οὕσαν, ἐπιγνῶναι νοερῶς παρίημι τοῖς ἡξιωμένοις τῆς κατὰ τὸν νοῦν τοῦ θείου Πνεύματος ίερᾶς καὶ θεουργοῦ κοινωνίας. Ἐν τέλει δὲ πάντων ὁ ίεράρχης ἐπὶ τὴν ίερωτάτην εὐχαριστίαν καλεῖ τὸν τετελεσμένον, καὶ τῆς τῶν τελεστικῶν μυστηρίων αὐτῷ μεταδίδωσι κοινωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Περὶ τῶν ἐν τῇ συνάξει τελουμένων

Ἄλλ' εὗγε, ὅτι ταύτης ἐμνήσθημεν, ἢν οὐ θεμιτὸν ἐμοὶ παραδραμόντι, τῶν ίεραρχικῶν τι πρὸ ταύτης ἔτερον ὑμνῆσαι καὶ γάρ ἐστι, κατὰ τὸν κλεινὸν ἡμῶν καθηγεμόνα, Τελετῶν τελετή, καὶ χρὴ πρὸ τῶν ἄλλων αὐτὴν ίερογραφικῶς ἐκθέμενον ἐκ τῆς ἐνθέου κατὰ τὰ Λόγια καὶ ίεραρχικῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τὴν ίερὰν αὐτῆς ἀναχθῆναι τῷ θεαρχικῷ Πνεύματι θεωρίαν.

Καὶ πρῶτον γε τοῦτο ίερῶς ἐποπτεύσωμεν, ὅτου δὴ ἔνεκα τὸ κοινὸν καὶ ταῖς ἄλλαις ίεραρχικαῖς τελεταῖς ἐκκρίτως αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς ἀνατέθειται, καὶ ἐνιαίως ἀνηγόρευται κοινωνία τε καὶ σύναξις, ἐκάστης ίεροτελεστικῆς πραγματείας καὶ τὰς μεριστὰς ἡμῶν ζωὰς εἰς ἐνοειδῆ θέωσιν συναγούσης, καὶ τῇ τῶν διαιρετῶν θεοειδεῖ συμπτύξει τὴν πρὸς τὸ ἐν κοινωνίāν καὶ ἔνωσιν δωρουμένης. Φαμὲν δέ, ὅτι ταῖς τῶν ἄλλων ίεραρχικῶν συμβόλων μεθέξεσιν, ἡ τελείωσις ἐκ τῶν ταύτης θεαρχικῶν καὶ τελειωτικῶν ἐνεστὶ δωρεῶν. Οὐ γὰρ ἔνεστι σχεδόν τινα τελεσθῆναι τελετὴν ίεραρχικήν, μὴ τῆς θειοτάτης Εὐχαριστίας ἐν κεφαλαίῳ τῶν καθ' ἔκαστα τελουμένων τὴν ἐπὶ τὸ ἐν τοῦ τελεσθέντος ίερουργούσης συναγωγήν, καὶ τῇ θεοπαραδότῳ δωρεᾷ τῶν τελειωτικῶν μυστηρίων τελεσιουργούσης αὐτοῦ τὴν πρὸς

Θεὸν κοινωνίαν. Εἰ τοίνυν ἐκάστη τῶν ἰεραρχικῶν τελετῶν, ἀτελὴς μὲν οὗσα, τὴν πρὸς τὸ ἐν ἡμῖν κοινωνίαν καὶ σύναξιν οὐ τελεσιουργήσει, καὶ τὸ εἶναι τελετὴ διὰ τὸ ἀτέλεστον ἀφηρημένη· τὸ δὲ τέλος ἀπάσης καὶ τὸ κεφάλαιον ἡ τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων τῷ τελουμένῳ μετάδοσις, εἰκότως ἡ ἰεραρχικὴ σύνεσις ἐπωνυμίαν αὐτῇ κυρίαν ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας ἐφεῦρεν. Οὕτω δὴ καὶ τὴν ἰερὰν τῆς θεογενεσίας τελετήν, ἐπειδὴ πρώτου φωτὸς μεταδίδωσι, καὶ πασῶν ἐστιν ἀρχὴ τῶν θείων φωταγωγῶν, ἐκ τοῦ τελουμένου τὴν ἀληθῆ τοῦ φωτίσματος ἐπωνυμίαν ὑμνοῦμεν. Εἰ γὰρ καὶ πᾶσι κοινὸν τοῖς ἰεραρχικοῖς τὸ φωτὸς ἰεροῦ μεταδιδόναι τοῖς τελουμένοις, ἀλλ’ αὐτῇ τὸ πρώτως ἰδεῖν ἐδωρήσατό μοι, καὶ διὰ τοῦ ταύτης ἀρχικωτάτου φωτὸς πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἰερῶν ἐποψίαν φωταγωγοῦμαι. Ταῦτα δὲ εἰπόντες, ἀνασκεψόμεθα καὶ κατίδωμεν ἰεραρχικῶς τὴν καθ’ ἔκαστον ἀκριβῆ τῆς ἀγιωτάτης τελετῆς ἰερουργίαν καὶ θεωρίαν.

Μυστήριον συνάξεως, εἴτ’ οὖν κοινωνίας

Ο μὲν ἰεράρχης, εὐχὴν ἰερὰν ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου τελέσας, ἐξ αὐτοῦ τοῦ θυμιᾶν ἀρξάμενος, ἐπὶ πᾶσαν ἔρχεται τὴν τοῦ ἰεροῦ χώρου περιοχήν· ἀναλύσας δὲ πάλιν ἐπὶ τὸ θείον θυσιαστήριον, ἀπάρχεται τῆς ἰερᾶς τῶν ψαλμῶν μελωδίας, συναδούσης αὐτῷ τὴν ψαλμικὴν ἰερολογίαν ἀπθισης τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακοσμήσεως. Ἐξῆς δὲ διὰ τῶν λειτουργῶν ἡ τῶν ἀγιογράφων δέλτων ἀνάγνωσις ἀκολούθως γίνεται· καὶ μετὰ ταύτας ἔξω γίνονται ταὶ τῆς ἰερᾶς περιοχῆς οἱ κατηχούμενοι, καὶ πρὸς αὐτοῖς οἱ ἐνεργούμενοι καὶ οἱ ἐν μετανοίᾳ ὄντες, μένουσι δὲ οἱ τῆς τῶν θείων ἐποψίας καὶ κοινωνίας ἄξιοι. Τῶν λειτουργῶν δὲ οἱ μὲν ἐστὰσι παρὰ τὰς τοῦ ἰεροῦ πύλας συγκεκλεισμένας, οἱ δὲ ἄλλοι τι τῶν τῆς οἰκείας τάξεως ἐνεργοῦσιν. Οἱ δὲ τῆς λειτουργικῆς διακοσμήσεως ἐκκριτοί σὺν τοῖς ἰερεῦσιν ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου προτιθέασι τὸν ἰερὸν ἄρτον καὶ «Τὸ τῆς εὐλογίας ποτήριον, προομιολογηθείσης ὑπὸ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος τῆς καθολικῆς» ὑμνολογίας. Πρὸς οὓς ὁ θεῖος ἰεράρχης εὐχὴν ἰερὰν τελεῖ, καὶ τὴν ἀγίαν εἰρήνην ἀπασι διαγγέλλει· καί, ἀσπασαμένων ἄλλήλους ἀπάντων, ἡ μυστικὴ τῶν ἰερῶν πτυχῶν ἀνάρρησις ἐπιτελεῖται. Καί, νιψαμένων τὰς χεῖρας ὕδατι τοῦ ἰεράρχου καὶ τῶν ἰερέων, ὁ μὲν ἰεράρχης ἐν μέσῳ τοῦ θείου θυσιαστηρίου καθίσταται, περιεστὰσι δὲ μόνοι μετὰ τῶν ἰερέων οἱ τῶν λειτουργῶν ἐκκριτοί. Καὶ τὰς ἰερὰς θεουργίας ὁ ἰεράρχης ὑμνήσας, ἰερουργεῖ τὰ θειότατα, καὶ ὑπ’ ὅψιν ἄγει τὰ ὑμνημένα διὰ τῶν ἰερῶν προκειμένων συμβόλωντα καὶ τὰς δωρεὰς τῶν θεουργιῶν ὑποδείξας, εἰς κοινωνίαν αὐτῶν ἰερὰν αὐτός τε ἔρχεται, καὶ τοὺς ἄλλους προτρέπεται, Μετασχῶν δὲ καὶ μεταδοὺς τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας, εἰς εὐχαριστίαν ἰερὰν καταλήγει, τῶν πολλῶν μὲν εἰς μόνα τὰ θεῖα σύμβολα παρακυψάντων, αὐτοῦ δὲ ἀεὶ τῷ θεαρχικῷ Πνεύματι πρὸς τὰς ἀγίας τῶν τελουμένων ἀρχὰς ἐν μακαρίοις καὶ νοητοῖς θεάμασιν ἰεραρχικῶς ἐν καθαρότητι τῆς θεοειδοῦς ἔξεως ἀναγομένου.

Θεωρία

1. Δεῦρο δὴ οὖν, ὃ παῖ καλέ, μετὰ τὰς εἰκόνας ἐν τάξει καὶ ἰερῶς ἐπὶ τὴν θεοειδῆ τῶν

ἀρχετύπων ἀλήθειαν, ἐκεῖνο τοῖς ἔτι τελειουμένοις εἰς ἐναρμόνιον αὐτῶν ψυχαγωγίαν εἰπών, ὡς οὐδὲ τῶν συμβόλων ἡ ποικίλη καὶ ἰερὰ σύνθεσις ἀνόητος αὐτοῖς ὑπάρχει, καὶ μέχρι τῶν ἐκτὸς φαινομένη μόνον. Αἱ μὲν γὰρ ἰερώταται τῶν Λογίων ὅδαὶ καὶ ἀναγνώσεις διδασκαλίαν αὐτοῖς ἐναρέτου ζωῆς ὑφηγοῦνται, καὶ πρό γε τούτου τὴν παντελῇ τῆς φθιοροποιοῦ κακίας ἀποκάθαρσιν ἡ δὲ θειοτάτη τοῦ ἐνὸς καὶ ταύτοῦ καὶ ἄρτου καὶ ποτηρίου κοινὴ καὶ εἰρηναία μετάδοσις ὁμοτροπίαν αὐτοῖς ἔνθεον ὡς ὁμοτρόφοις νομοθετεῖ, καὶ τοῦ θειοτάτου δείπνου καὶ ἀρχισυμβόλου τῶν τελουμένων εἰς μνήμην ἰερὰν ἄγει· καθ' ὃ καὶ αὐτὸς ὁ τῶν συμβόλων δημιουργὸς ἀποκληροὶ δικαιότατα τὸν οὐχ ὁσίως αὐτῷ καὶ ὁμοτρόπως τὰ ἰερὰ συνδειπνήσαντα, διδάσκων εὐαγῶς τε ἄμα καὶ θεοπρεπῶς, ὡς ἡ καθ' ἔξιν ἀληθὴς ἐπὶ τὰ θεῖα προσέλευσις, τὴν πρὸς τὸ ὅμοιον αὐτῶν κοινωνίαν τοῖς προσιοῦσι χαρίζεται.

2. Ταῦτα μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ἐπὶ τὰ τῶν ἀδύτων προπύλαια καλῶς διαγεγραμμένα τοῖς ἀτελέσιν ἔτι πρὸς θεωρίαν αὐτάρκη καταλιπόντες, εἰσέλθωμεν ἀπὸ τῶν αἵτιατῶν εἰς τὰ αἴτια, κατὰ τὴν ἰερὰν ἡμῶν σύναξιν, καὶ τὴν εὐπρεπῆ τῶν νοητῶν, Ἰησοῦ φωταγωγοῦντος, ὁψόμεθα θεωρίαν, τὸ μακάριον ἀποστήλουσαν ἐμφανῶς τῶν ἀρχετύπων κάλλος. Ἄλλ' ὅθε θειοτάτη καὶ ἰερὰ τελετή, τὰ περικείμενά σοι συμβολικῶς ἀμφιέσματα τῶν αἰνιγμάτων ἀποκαλυψαμένη, τηλαυγῶς ἡμῖν ἀναδείχθητι, καὶ τὰς νοερὰς ἡμῶν δύψεις ἐνιαίους καὶ ἀπερικαλύπτου φωτὸς ἀποπλήρωσον.

3. Δεῖ δὴ οὖν ἡμᾶς (ἐντὸς παρεῖναι τῶν πανιέρων, οἶομαι), τὸ νοητὸν τοῦ πρώτου τῶν ἀγαλμάτων ἀπογυμνώσαντας, εἰς τὸ θεοειδὲς αὐτοῦ κάλλος ἐνατενίσαι, καὶ τὸν ἰεράρχην ἐνθέως ἴδειν ἀπὸ τοῦ θείου θυσιαστηρίου μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ ἰεροῦ μετ' εὐοσμίας ἴοντα, καὶ πάλιν ἐπ' αὐτῷ τελειωτικῶς ἀποκαθιστάμενον. Ἡ τε γὰρ ὑπὲρ πάντα θεαρχικὴ μακαριότης, εὶς καὶ ἀγαθότητι θείᾳ πρόεισιν εἰς τὴν τῶν μετεχόντων αὐτῆς ἰερῶν κοινωνίαν, ἀλλ' οὐκ ἔξω τῆς κατ' οὐσίαν ἀκινήτου στάσεως καὶ ἴδρυσεως γίνεται πᾶσι δὲ τοῖς θεοειδέσιν ἀναλόγως ἐλλάμπει, περὶ ἑαυτὴν δύντως οὖσα, καὶ τῆς οἰκείας δλῶς οὐ παρακινούμενη ταῦτόητος. Ὡσαύτως ἡ θεία τῆς συνάξεως τελετή, καὶ ἐνιαίαν καὶ ἀπλῆν ἔχουσα καὶ συνεπτυγμένην ἀρχήν, εἰς τὴν ἰερὰν ποικιλίαν τῶν συμβόλων φιλανθρώπως πληθύνηται, καὶ μέχρι πάσης χωρῆς τῆς ἰεραρχικῆς εἰκονογραφίας, ἀλλ' ἐνοειδῶς ἐκ τούτων αὕθις εἰς τὴν οἰκείαν μονάδα συνάγεται, καὶ ἐνοποιεῖ τοὺς ἐπ' αὐτήν ἰερῶς ἀναγομένους. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ θεοειδῆ τρόπον ὁ θεῖος ἰεράρχης, εὶς καὶ τὴν ἐνιαίαν αὐτοῦ τῆς ἰεραρχίας ἐπιστήμην ἀγαθοειδῶς εἰς τοὺς ὑποβεβηκότας κατάγει, τοῖς τῶν ἰερῶν αἰνιγμάτων πλήθεσι χρώμενος ἀλλ' αὕθις, ὡς ἀπόλυτος καὶ τοῖς ἥττοσιν ἀκατάσχετος, εἰς τὴν οἰκείαν ἀρχὴν ἀμειώτως ἀποκαθίσταται, καὶ τὴν εἰς τὸ ἐν ἑαυτῷ νοερὰν ποιησάμενος εἴσοδον, δρᾶι καθαρῶς τοὺς τῶν τελουμένων ἐνοειδεῖς λόγους, τῆς ἐπὶ τὰ δεύτερα φιλανθρώπου προόδου τὸ πέρας τὴν εἰς τὰ πρῶτα θειοτέραν ἐπιστροφὴν ποιούμενος.

4. Ἡ δὲ τῶν ψαλμῶν ἰερολογία συνουσιωμένη πᾶσι σχεδὸν τοῖς ἰεραρχικοῖς μυστηρίοις, οὐκ ἔμελλεν ἀπηρτῆσθαι τοῦ πάντων ἰεραρχικωτάτου. Πᾶσα μὲν γὰρ ἰερὰ καὶ ἀγιόγραφος δέλτος, ἡ τὴν ἐκ Θεοῦ τῶν δύντων γεννητὴν ὑπαρξίν τε καὶ διακόσμησιν, ἡ τὴν νομικὴν ἰεροιρχίαν καὶ πολιτείαν, ἡ τῶν τοῦ θείου λαοῦ

αληροδοσιῶν διανεμήσεις καὶ κατασχέσεις, ἢ κριτῶν ἰερῶν, ἢ βασιλέων σοφῶν, ἢ ἰερέων ἐνθέων σύνεσιν, ἢ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐν ποικιλίᾳ καὶ πλήθει τῶν ἀνιώντων ἀκατάσειστον ἐν καρτερίᾳ φιλοσοφίαν, ἢ τῶν πρακτέων σοφὰς ὑποθήκας, ἢ θείων ἔρωτων ἄσματα καὶ ἐνθέους εἰκόνας, ἢ τῶν ἐσομένων τὰς ὑποφητικὰς προαναρρόήσεις, ἢ τὰς ἀνδρικὰς Ἰησοῦ θεουργίας, ἢ τὰς τῶν αὐτοῦ μαθητῶν θεοπαραδότους καὶ θεομψήτους πολιτείας καὶ ἰερᾶς διδασκαλίας, ἢ τὴν κρυφίαν καὶ μυστικὴν ἐποψίαν τοῦ τῶν μαθητῶν ἀγαπητοῦ καὶ θεοπεσίου, ἢ τὴν ὑπεροκόσμιον Ἰησοῦ θεολογίαν τοῖς πρὸς θέωσιν ἐπιτηδείοις ὑφηγήσατο, καὶ ταῖς ἰεραῖς τῶν τελετῶν καὶ θεοειδέσιν ἀναγωγαῖς συνερρόΐζωσεν. Ἡ δὲ τῶν θείων ὡδῶν ἰερογραφία, σκοπὸν ἔχουσα τὰς θεολογίας τε καὶ θεουργίας ἀπάσας ὑμνῆσαι, καὶ τὰς τῶν θείων ἀνδρῶν ἰερολογίας τε καὶ ἰερουργίας αἰνέσαι, καθολικὴν ποιεῖται τῶν θείων ὡδὴν καὶ ἀφήγησιν, πρὸς πάσης ἰεραρχικῆς τελετῆς ὑποδοχὴν καὶ μετάδοσιν ἔξιν οἰκείαν ἐμποιοῦσα τοῖς ἐνθέως αὐτὴν ἰερολογοῦσιν.

5. Όταν οὖν ἡ περιεκτικὴ τῶν πανιέρων ὑμνολογία τὰς ψυχικὰς ἡμῶν ἔξεις ἐναρμονίας διαθῇ πρὸς τὰ μικρὸν ὑστερον ἰερουργηθησόμενα, καὶ τῇ τῶν θείων ὡδῶν ὁμιφωνίᾳ τὴν πρὸς τὰ θεῖα καὶ ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους ὁμιφροσύνην, ώς μιᾶς καὶ ὁμολόγῳ τῶν ἰερῶν χορείᾳ, νομιθετήσῃ, τὰ συντετμημένα καὶ συνεσκιασμένα μᾶλλον ἐν τῇ νοερᾷ τῶν ψαλμῶν ἰερολογίᾳ διὰ πλειόνων καὶ σαφεστέρων εἰκόνων καὶ ἀναρρόήσεων εὐρύνεται ταῖς ἰερωτάταις τῶν ἀγιογράφων συντάξεων ἀναγνώσεσιν. Ἐν ταύταις ὁ βλέπων ἰερῶς ὅψεται τὴν ἐνοειδῆ καὶ μίαν ἐμπνευσιν, ώς ὑφ' ἐνὸς τοῦ θεαρχικοῦ Πνεύματος κεκινημένην ὅθεν εἰκότως ἐν κόσμῳ μετὰ τὴν ἀρχαιοτέραν παράδοσιν ἡ Καινὴ Διαθήκη κηρύσσεται, τῆς ἐνθέου καὶ ἰεραρχικῆς τάξεως ἐκεῖνο, οἷμαι, δηλούσης, ώς ἡ μὲν ἔφη τὰς ἐσομένας Ἰησοῦ θεουργίας, ἡ δὲ ἐτέλεσε, καὶ ώς ἐκείνη μὲν ἐν εἰκόσι τὴν ἀλήθειαν ἔγραψεν, αὕτη δὲ παροῦσαν ὑπέδειξεν. Τῶν γὰρ ἐκείνης προαναρρόήσεων ἡ κατὰ ταύτην τελεσιουργία τὴν ἀλήθειαν ἐπιστώσατο, καὶ ἔστι τῆς θεολογίας ἡ θεουργία συγκεφαλαίωσις.

6. Τούτων οἱ μὲν ἀπερισάλπιγκτοι καθόλου τῶν ἰερῶν τελετῶν οὐδὲ τὰς εἰκόνας δρῶσιν, ἀναιδῶς ἀπειπάμενοι τὴν σωτηριώδη τῆς θεογενεσίας μύησιν, καὶ τοῖς Λογίοις ὀλεθρίως ἀντιφθεγξάμενοι τό «Οδούς σου εἰδέναι οὐ βούλομαι». Τοὺς δὲ κατηχουμένους, ἐνεργούμενους τε, καὶ τοὺς ἐν μετανοίᾳ ὅντας ὁ τῆς ἀγίας ἰεραρχίας θεσμὸς ἐφίησι μὲν ἐπακοῦσαι τῆς ψαλμικῆς ἰερολογίας, καὶ τῆς ἐνθέου τῶν πανιέρων Γραφῶν ἀναγνώσεως εἰς δὲ τὰς ἔξῆς ἰερουργίας καὶ θεωρίας οὐ συγκαλεῖται τούτους, ἀλλὰ τοὺς τελείους τῶν τελεσιουργῶν ὀφθαλμούς. Ἐστι γὰρ ἡ θεοειδῆς ἰεραρχία δικαιοσύνης ἰερᾶς ἀνάπλεως, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν ἐκάστω σωτηρίως ἀπονέμει, τὴν ἐναρμόνιον ἐκάστου τῶν θείων μέθεξιν ἐν συμμετρίᾳ καὶ ἀναλογίᾳ κατὰ καιρὸν ἰερῶς δωρούμενη. Ἡ μὲν οὖν ἐσχάτη τοῖς κατηχουμένοις ἀπονενέμηται τάξις εἰσὶ γὰρ ἀμέθεκτοι καὶ ἀμύητοι παντὸς ἰεραρχικοῦ τελεστηρίου, μηδὲ τὴν κατὰ θείαν ἀπότεξιν ἐνθεον ἐσχηκότες ὑπαρξῖν, ἀλλ' ἔτι πρὸς τῶν πατρικῶν Λογίων μαιευόμενοι, καὶ ζωοποιοῖς μορφώμασι διαπλαττόμενοι πρὸς τὴν ἐκ θεογενεσίας ἀρχῆς τον καὶ ἀρχήφωτον καὶ μακαρίαν προσαγωγήν. Ωσπερ οὖν, εἰ ἀτέλεστα καὶ ἀμόρφωτα προεκπέσοι τὰ κατὰ σάρκα βρέφη τῆς οἰκείας μαιεύσεως, ώς ἀμβλωθρίδια καὶ ἐκτρώματα, τὴν ἀγέννητον καὶ ἄξων καὶ ἀφώτιστον ἐπὶ γῆς ἀπόπτωσιν ἔξει, καὶ οὐκ ἄν τις εὑρονῶν εἴποι, πρὸς τὸ φαινόμενον ἀποσκοπῶν,

έπι τὸ φῶς αὐτὰ προαχθῆναι, τοῦ κατὰ γαστέρα σκότους ἀπαλλαγέντα· (φαίη γὰρ ἀνὴ τῶν σωμάτων ἐπιστημονικὴ προστάτις ἵατρική, τὸ φῶς ἐνεργεῖν εἰς τὰ δεκτικὰ τοῦ φωτός), οὕτω καὶ τῶν Ἱερῶν ἡ πάνσοφος ἐπιστήμη πρῶτα μὲν αὐτοὺς τῇ τῶν μιօρφωτικῶν καὶ ζωοποιῶν Λογίων εἰσαγωγικῇ τροφῇ μαιεύεται, τελεσφορήσασα δὲ τὴν πρὸς θεογενεσίαν αὐτῶν ὑπόστασιν, ἐνδίδωσι σωτηρίως αὐτοῖς ἐν τάξει τὴν πρὸς τὰ φωτειδῆ καὶ τελεσιουργὰ κοινωνίαν. Νῦν δὲ ὡς ἀτελέστων ἀποδιαστέλλει τὰ τέλεια, τῆς τε εὐκοσμίας τῶν Ἱερῶν προμηθουμένη, καὶ τῆς τῶν κατηχουμένων ἐν θεοειδεῖ τῶν Ἱεραρχικῶν τάξει μαιεύσεως καὶ ζωῆς.

7. Ἡ δὲ τῶν ἐνεργούμενων πληθὺς ἀνίερος μὲν καὶ αὐτή, δευτέρα δὲ πρὸς τὸ ἄνω τῆς τῶν κατηχουμένων ἐστὶν ἐσχατιᾶς. Οὐδὲ γὰρ Ἰσον, ὡς οἶμαι, τοῦ παντελῶς ἀμυνήτου καὶ τῶν θείων τελετῶν ἄκρως ἀκοινωνήτου τὸ μετουσίαν τινὰ τῶν Ἱερωτάτων ἐσχηκὸς τελεστηρίων, ἔτι δὲ ταῖς ἐναντίαις ἢ θέλξειν ἢ ταραχαῖς ἐνησχημένον. Ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡ τῶν πανιέρων θέα καὶ κοινωνία συστέλλεται, καὶ μάλα γε εἰκότως. Εἰ γάρ ἐστιν ἀληθές, ὡς ὁ καθόλου θεῖος ἀνήρ, ὁ τῶν θείων ἄξιος κοινωνός, ὁ πρὸς τὸ τοῦ κατ' αὐτὸν θεοειδοῦς ἄκρον ἐν παντελέσι καὶ τελειωτικαῖς θεώσειν ἀνηγμένος, οὐδὲ τὰ σαρκὸς ἐνεργήσει παρὰ τὰ κατὰ φύσιν ἀναγκαιότατα, καὶ τοῦτο εἰ τύχοι παρέργως, ναὸς δὲ ἄμα καὶ ὄπαδὸς ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἀκροτάτῃ θεώσει τοῦ θεαρχικοῦ Πνεύματος ἐσται, τῷ δόμοιον ἐνιδρύωντα οὐκ ἀν δοτοῦτος ποτε πρὸς τῶν ἐναντίων ἐνεργηθείη φαντασιῶν ἢ δειμάτων, γελάσεται δὲ αὐτά, καὶ προσιόντα καταπαλαίσει, καὶ ἐκδιώξεται, καὶ δράσει μᾶλλον ἢ πείσεται, καὶ πρὸς τῷ τῆς οἰκείας ἔξεως ἀπαθεῖ καὶ ἀνενδότῳ καὶ ἐτέροις ἵατρος ὀφθήσεται τῶν τοιούτων ἐνεργημάτων. Οἶμαι δὲ ἐγὼ πρὸς τούτων, μᾶλλον δὲ οἴδα σαφῶς, ὡς ἡ τῶν Ἱεραρχικῶν ἀμιγεστάτη διάκρισις πρὸ τούτων οἴδεν ἐνεργούμενους ἐναγεστάτην ἐνέργειαν, δσοι, τῆς θεοειδοῦς ἀποστάντες ζωῆς, διόφρονές τε καὶ διότροποι τοῖς διλεθρίοις γίγνονται δαίμοσι, τὰ μὲν δντως δντα, καὶ ἀθανάτως κτητά, καὶ αἰωνίως ἥδεα, δι' ἐσχάτην καὶ ἑαυτοῖς διλέθριον ἀνοησίαν ἀποστρεφόμενοι τὴν πρόσυντον δὲ καὶ πολυπαθεστάτην ἀλλοίωσιν, καὶ τὰς ὀλλυμένας καὶ φθιροποιοὺς ἥδονάς, καὶ τὴν ἀβέβαιον ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις οὐκ οὔσαν, ἀλλὰ δοκούσαν εὐπάθειαν ἐπιθυμοῦντες καὶ ἐνεργοῦντες. Πρῶτοι δ' οὖν οὗτοι καὶ κυριώτερον ἐκείνων ὑπὸ τῆς τοῦ λειτουργοῦ διακριτικῆς φωνῆς ἀφοριζέσθωσαν. Οὐ γάρ θειτὸν αὐτοῖς ἐτέροις τινὸς Ἱεροῦ μετασχεῖν, ἢ τῆς τῶν Λογίων ἐπιστρεπτικῆς ἐπὶ τὰ κρείττω διδασκαλίας. Εἰ γάρ ἡ τῶν θείων ὑπεροκόσμιος Ἱερουργία καὶ τοὺς ἐν μετανοίᾳ, καίτοι πρὸς αὐτὴν ἥδη γεγονότας, ὀποκρύπτεται, τὸ μὴ παντελῶς Ἱερώτατον οὐ προσιεμένητ προσφωνεῖ δὲ καὶ τοῦτο πανάγνως, δτι «Καὶ τοῖς κατά τι πρὸς τὸ τοῦ θεοειδοῦς ἄκρον ἀτελῶς ἔξασθενοῦσιν ἀθέατος εἰμὶ καὶ ἀκοινώνητος» (ἀποσοβεῖ γὰρ ἡ κατὰ πᾶν ἀμιγεστάτη φωνὴ καὶ τοὺς μὴ δυναμένους συνδεθῆναι τοῖς τῶν θειοτάτων ἄξιος κοινωνοῖς), πολλῷ γε μᾶλλον ἡ τῶν ἐμπαθῶς ἐνεργούμενων πληθὺς ἀνίερος ἐσται καὶ πάσης ἀλλοτρία τῆς τῶν Ἱερῶν ἐποψίας καὶ κοινωνίας.

Ἐπεὶ δὲ τοῦ θείου γεγόνασιν ἔξω ναοῦ καὶ τῆς ὑπεροκειμένης αὐτοὺς Ἱερουργίας οἱ τῶν τελετῶν ἀμύνητοι καὶ ἀτέλεστοι, καὶ πρὸς αὐτοῖς οἱ τῆς Ἱερᾶς ἀποστάται ζωῆς, ἐπομένως τε τούτοις οἱ πρὸς τὰ τῶν ἐναντίων δείματά τε καὶ φάσματα δι' ἀνανδρίαν εὐπάθεις, ὡς οὐκ ἀφικόμενοι διὰ τῆς πρὸς τὰ θεῖα συντόνου καὶ ἀνενδότου συννεύσεως ἐπὶ τὸ τῆς θεοειδοῦς ἔξεως ἀκίνητον καὶ δραστήριον εἴτα πρὸς αὐτοῖς οἱ

τῆς ἐναντίας μὲν ἀποστάντες ζωῆς, οὕπω δὲ καὶ τῶν φαντασιῶν αὐτῆς ἔξει καὶ ἔρωτι θείῳ καὶ ἀμιγεῖ καθαρότες, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ μὴ καθάπαξ ἐνοειδεῖς, καί, νομικῶς εἰπεῖν, ἄμωμοι καὶ ἀλώβητοι παντελῶς, τότε οἱ πανίεροι τῶν πανιέρων ἰερουργοὶ καὶ φιλοθεάμονες, τὴν ἀγιωτάτην τελετὴν ἀγιοπρεπῶς ἐποπτεύοντες, ὑμνοῦσὶν ὑμνολογίᾳ καθολικῇ τὴν ἀγαθουργὸν καὶ ἀγαθοδότιν ἀρχήν, ὡφ' ἣς αἱ σωτηριώδεις ἥμιν ἀνεδείχθησαν τελεταί, τὴν ἰερὰν τῶν τελουμένων θέωσιν ἰερουργοῦσαι. Τὸν ὑμνον δὲ τοῦτον οἱ μὲν ὅμιλογίαν καλοῦσιν, οἱ δὲ τῆς θρησκείας τὸ σύμβιολον, ἄλλοι δέ, ὡς οἶμαι, θειότερον ἰεραρχικὴν εὐχαριστίαν, ὡς περιεκτικὴν τῶν εἰς ἥμᾶς θεόθεν ἀφικομένων ἰερῶν δώρων. Δοκεῖ γάρ μοι τῶν ὑμνουμένων ἀπασῶν θεουργιῶν ἡ πραγματεία περὶ ἥμᾶς γεγονέναι, τὴν μὲν οὔσιαν ἥμῶν καὶ ζωὴν ἀγαθοειδῶς ὑποστήσασα, καὶ ἀρχετύποις κάλλεσι τὸ θεοειδὲς ἥμῶν μορφώσασα, καὶ θειοτέρας ἔξεως καὶ ἀναγωγῆς ἐν μετουσίᾳ καταστήσασα, κατιδοῦσα δὲ τὴν ἐξ ἀπροσεξίας ἐγγενομένην ἥμιν ἐρημίαν τῶν θείων δωρεῶν, ἐπισκευαστοῖς ἥμᾶς ἀγαθοῖς εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνακαλέσασθαι, καὶ τῇ παντελεῖ τῶν ἥμετέρων προσλήψει τὴν τελειοτάτην τῶν οἰκείων μετάδοσιν ἀγαθουργῆσαι, καὶ ταύτη κοινωνίαν ἥμιν Θεοῦ καὶ τῶν θείων δωρήσασθαι.

8. Οὕτω δὲ τῆς θεαρχικῆς φιλανθρωπίας ἰερῶς ὑμνηθείσης, ἐγκεκαλυμμένος μὲν ὁ θεῖος ἄρτος προτίθεται καὶ «τὸ τῆς εὐλογίας ποτήριον», ὁ δὲ θειότατος ἀσπασμὸς ἰερουργεῖται, καὶ τῶν ἀγιο γράφων πτυχῶν ἡ μυστικὴ καὶ ὑπεροκόσμιος ἀνάρρηστος. Οὐ γὰρ ἔνεστι πρὸς τὸ ἐν συνάγεσθαι καὶ τῆς τοῦ ἐνὸς μετέχειν εἰρηναίας ἐνώσεως τοὺς πρὸς ἑαυτὸν διηρημένους. Εἰ γὰρ ὑπὸ τῆς τοῦ ἐνὸς θεωρίας καὶ γνώσεως ἐλλαμπόμενοι, πρὸς τὴν ἐνοειδῆ καὶ θείαν συναγωγὴν ἐνοποιηθῶμεν, οὐκ ἀν ἐπὶ τὰς μεριστὰς ἀνασχοίμεθα καταπίπτειν ἐπιθυμίας, ἐξ ὧν αἱ πρόσυλοι δημιουργοῦνται καὶ ἔμπαθεῖς πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ὅμοειδῆς ἀπέχθειαι. Ταύτην οὖν, ὡς οἶμαι, τὴν ἐνοειδῆ καὶ ἀδιαίρετον ζωὴν ἡ τῆς εἰρήνης ἰερουργία νομιθετεῖ, τῷ ὅμοιῷ τὸ δημοιον ἐνιδρύοντα, καὶ τῶν μεριστῶν ἀποδιαστέλλοντα τὰ θεῖα καὶ ἐνιαῖα θεάματα.

9. Τῶν δὲ ἰερῶν πτυχῶν ἡ μετὰ τὴν εἰρήνην ἀνάρρησις ἀνακηρύγτει τοὺς ὁσίως βεβιωκότας, καὶ πρὸς ἐναρέτον ζωῆς τελείωσιν ἀμεταστάτως ἀφικομένους ἥμᾶς μὲν ἐπὶ τὴν δι' ὅμοιότητος αὐτῶν μακαριστὴν ἔξιν καὶ θεοειδῆ λῆξιν προτρέπουσα καὶ χειραγωγοῦσα, τοὺς δὲ ως ζῶντας ἀνακηρύττοντα, καὶ ως ἡ θεολογία φησίν, οὐ νεκρωθέντας, ἀλλ' εἰς θειοτάτην ζωὴν ἐκ θανάτου μεταφοιτήσαντας. Σκόπει δέ, ὅτι καὶ μνημοσύνοις ἰεροῖς ἀνατίθενται, τῆς θείας μνήμης οὐκ ἀνθρωπικῶς ἐν τῇ τοῦ μνημονικοῦ φαντασίᾳ δηλουμένης, ἀλλ' ως ἂν τις φαίη θεοπρεπῶς, κατὰ τὴν ἐν Θεῷ τῶν τετελεσμένων θεοειδῶν τιμίαν καὶ ἀμετόιστατον γνῶσιν. «Ἐγνω» γὰρ, ἔφη τὰ Λόγια, «τοὺς ὅντας αὐτοῦ» καί, «Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ» (τοῦ θανάτου τῶν ὁσίων ἀντὶ τῆς ἐν ὁσιότητι τελειώσεως εἰρημένου). Καὶ τοῦτο δὲ ἰερῶς ἐννόησον, ως, ἐπιτεθέντων τῷ θείῳ θυσιαστηρίῳ τῶν σεβασμίων συμβόλων, δι' ὧν ὁ Χριστὸς σημαίνεται καὶ μετέχεται, πάρεστιν ἀδιαστάτως ἡ τῶν ἀγίων ἀπογραφή, τὸ συνεζευγμένον αὐτῶν ἀδιαιρέτως ἐμφαίνοντα τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπεροκοσμίου καὶ ἰερᾶς ἐνώσεως.

10. Τούτων δέ, καθ' ὃν εἴρηται θεσμὸν, ἰερουργηθέντων, ἐστὼς ἐπίπροσθεν τῶν ἀγιωτάτων συμβόλων ὕδατι τὰς χεῖρας ὁ ιεράρχης νίπτεται μετὰ τοῦ σεμνοῦ τῶν ἰερέων τάγματος. Ὅτι μὲν οὖν, ως τὰ Λόγια φησιν, ὁ λελουμένος οὐ δεῖται τινος

έτερος εὶ μὴ τῆς τῶν ἄκρων, εἴτ' οὖν ἐσχάτων ἔαυτοῦ νίψεως, δι' ᾧς ἀκροτάτης καθάρσεως, ἐν πανάγνω τοῦ θεοειδοῦς ἔξει, καὶ πρὸς τὰ δεύτερα προῖῶν ἀγαθοειδῶς, ἀσχετος ἔσται καὶ ἀπόλυτος, ως καθάπαξ ἐνοειδής, καὶ πρὸς τὸ ἐν αὐθίς ἐνιαίως ἐπιστρεφόμενος, ἄχραντον ποιήσεται καὶ ἀκηλίδωτον τὴν ἐπιστροφήν, ως τοῦ θεοειδοῦς ἀποσώζων τὸ πλῆρες καὶ ὀλόκληρον. Ό μὲν οὐρανός λουτήρ, ως εἰρήκαμεν, ἐν τῇ κατὰ νόμον ἦν ιεραρχίᾳ· νῦν δὲ τοῦ ιεράρχου καὶ τῶν ιερέων ἡ τῶν χειρῶν ἀποκάθαρσις αὐτὸν ὑπαινίσσεται, Τοὺς γὰρ ἐπὶ τὴν παναγεστάτην ἴόντας ιερουργίαν ἀποκεκαθάρθαι δεῖ καὶ τὰς ἐσχάτας τῆς ψυχῆς φαντασίας, καὶ δι' ὅμοιότητος αὐτῇ κατὰ τὸ δυνατὸν προσιέναι. Φανοτέρας γὰρ οὗτος τὰς θεοφανείας περιανγασθήσονται τῶν ὑπερκοσμίων μαρμαρυγῶν εἰς τὴν τῶν ὅμοιοιειδῶν ἐσόπτρων ἀγλαίαν ὀλικῶτερον καὶ διαυγέστερον ἐφιέντων διείναι τὴν οἰκείαν αἴγλην. Ή δὲ τοῦ ιεράρχου καὶ τῶν ιερέων ἄχρι τῶν ἄκρων εἴτ' οὖν ἐσχάτων ἀπόνιψις ἐπίπροσθεν γίνεται τῶν ἀγιωτάτων συμβόλων, ως ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ πάσας ἐφορῶντος ἡμῶν τὰς κρυφιωτάτας ἐννοίας, καὶ τῆς ἀκροτάτης καθάρσεως ἐν τοῖς αὐτοῦ πανεπισκόποις ἀκριβασμοῖς, καὶ ταῖς δικαιοτάταις καὶ ἀδεκάστοις κρίσεσιν ὁρίζομενης. Οὕτω τοῖς θείοις δὲ ιεράρχης ἐνοῦται, καὶ τὰς ιερᾶς θεουργίας ὑμνήσας, ιερουργεῖ τὰ θειότατα, καὶ ὑπ' ὅψιν ἄγει τὰ ὑμνημένα.

11. Τίνας μὲν οὖν εἶναι τὰς εἰς ἡμᾶς θεουργίας φαμέν, ἔξῆς ἀφηγητέον ὅση δύναμις. Οὐ γὰρ ἀπάσας ὑμνεῖν ἴκανὸς ἐγώ, μήτι γε σαφῶς εἰδέναι καὶ ἐτέρους μυσταγωγεῖν. Ὅσα δὲ πρὸς τῶν ἐνθέων ιεραρχῶν ἀκολούθως τοῖς Λογίοις ὑμνεῖται καὶ ιερουργεῖται, ταῦτα, ως ἡμῖν ἐφικτόν, ἐροῦμεν, τὴν ιεραρχικὴν ἐπίπνοιαν ἀρωγὸν ἐπικαλεσάμενοι. Τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν, ἀρχῆθεν ἀπὸ τῶν θείων ἀγαθῶν ἀνοήτως ἐξολισθήσασαν, ἡ πολυπαθεστάτη ζωὴ διαδέχεται, καὶ τὸ τοῦ φθοροποιοῦ θανάτου πέρας. Ἀκολούθως γὰρ ἡ τῆς ὄντως ἀγαθότητος ὀλέθριος ἀποστασία, καὶ τῆς ιερᾶς ἐν παραδείσῳ θεσμοθεσίας ὑπερβασία, τὸν ἔξοιστρησαντα τοῦ ζωοποιοῦ ζυγοῦ, ταῖς οἰκείαις δόπαις καὶ θελκτικαῖς τοῦ ἐναντίου καὶ δυσμενέσιν ἀπάταις, τοῖς ἐναντίοις τῶν θείων ἀγαθῶν παραδέδωκεν. Ἐνθεν ἐλεεινῶς ἀντὶ μὲν αἰωνίου τὸ θνητὸν ἀντηλλάξατο· τὴν δὲ οἰκείαν ἀρχὴν ἐν φθαρτικαῖς ἐσχηκυῖα γενέσεσιν ἐπὶ τὸ τῆς ἀρχῆς κατάλληλον εἰκότως ἥγετο πέρας. ἀλλὰ καὶ τῆς θείας καὶ ἀναγωγοῦ ζωῆς ἐθελούσιώς ἀποπεσοῦσα, πρὸς τὴν ἐναντίαν ἐσχατιὰν ἥνεχθη, τὴν πολυπαθεστάτην ἀλλοίωσιν. Πλανωμένη δὲ καὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τὸν ὄντως ὄντα Θεὸν ἐκτετραμμένη, καὶ ταῖς ὀλεθρίαις καὶ κακεργέτισιν ὑποταττομένη πληθύσιν, ἐλάνθανεν οὐ θεοὺς οὐδὲ φίλους, ἀλλὰ δυσμενεῖς θεραπεύουσα· τῶν δὲ ἀφειδῶς αὐτῇ κατὰ τὸ οἰκεῖον ἀνηλεεῖς ἀποκεχρημένων, εἰς ἀνυπαρξίας οἰκτρῶς ἐμπεπτώκει καὶ ἀπωλείας κίνδυνον. Ή δὲ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ἀπειροτάτη φιλανθρωπία καὶ τὴν αὐτουργὸν ἡμῶν ἀγαθοπρεπῶς οὐκ ἀπηνήνατο πρόνοιαν, ἀλλὰ ἐν ἀληθεῖ μεθέξει τῶν καθ' ἡμᾶς γενόμενη πάντων ἀναμαρτήτως, καὶ πρὸς τὸ ταπεινὸν ἡμῶν ἐνοποιηθεῖσα, μετὰ τῆς τῶν οἰκείων ἀσυγχύτου καὶ ἀλωβήτου παντελῶς ἔξεως, τὴν πρὸς αὐτὴν ἡμῖν κοινωνίαν ως ὅμογενέσι λοιπὸν ἐδωρήσατο, καὶ τῶν οἰκείων ἀνέδειξε μετόχους καλῶν τῆς μὲν ἀποστατικῆς πληθύος, ως ἡ κρυφία παράδοσις ἔχει, τὸ καθ' ἡμῶν καταλύσασα κράτος οὐ κατὰ δύναμιν, ως ὑπεροισχύουσα, κατὰ δὲ τὸ μυστικῶς ἡμῖν παραδοθὲν Λόγιον, ἐν κρίσει καὶ δικαιοσύνῃ, τὰ καθ' ἡμᾶς δὲ πρὸς τούναντίον ἄπαν ἀγαθουργῶς μετασκευάσασα· τὸ μὲν γὰρ κατὰ νοῦν ἡμῶν ἀλαμπὲς

ένέπλησεν όλβιου καὶ θειοτάτου φωτός, καὶ τοῖς θεοειδέσιν ἐκόσμησε τὸ ἀνείδεον κάλλεσι. τὸ δὲ τῆς ψυχῆς οἰκητήριον ἐν παντελεῖ σωτηρίᾳ τῆς ὅσον οὕπω καταπε σούσης ἡμῶν οὐσίας ἐναγεστάτων παθῶν καὶ φθιοροποιῶν μολυσμῶν ἥλευθέρωσεν, ἀναγωγὴν ἡμῖν ὑπεροκόσμιον ὑποδείξασα καὶ πολιτείαν ἔνθεον ἐν ταῖς πρὸς αὐτὴν ἡμῶν ἰεραῖς κατὰ τὸ δυνατὸν ἀφομοιώσεσι.

12. Τὸ θεομίητον δὲ πῶς ἀν ἡμῖν ἐτέρως ἐγγένοιτο, μὴ τῆς τῶν ιερωτάτων θεουργιῶν μνήμης ἀνανεουμένης ἀεὶ ταῖς ιεραρχικαῖς, ιερολογίαις τε καὶ ιερουργίαις; Τοῦτ' οὖν ποιοῦμεν, ὡς τὰ Λόγια φησιν, εἰς τὴν αὐτῆς ἀνάμνησιν. ὜νθεν ὁ θεῖος ιεράρχης, ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου καταστάς, ὑμνεῖ τὰς εἰρημένας ιερὰς θεουργίας Ἰησοῦ τῆς θειοτάτης ἡμῶν προνοίας, ἃς ἐπὶ σωτηρίαι τοῦ γένους ἡμῶν εὐδοκίᾳ τοῦ παναγεστάτου Πατρὸς ἐν Πνεύματι Ἄγιῳ κατὰ τὸ Λόγιον, ἐτελείωσεν. Υμνήσας δὲ καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῶν καὶ νοητὴν θεωρίαν ἐν νοεροῖς ὀφθαλμοῖς ἐποπτεύσας, ἐπὶ τὴν συμβολικὴν αὐτῶν ιερουργίαν ἔρχεται, καὶ τούτο θεοπαραδότωςτ δύθεν εὐλαβῶς τε ἄμα καὶ ιεραρχικῶς μετὰ τοὺς ιεροὺς τῶν θεουργιῶν ὕμνους ὑπὲρ τῆς ὑπὲρ αὐτὸν ιερουργίας ἀπολογεῖται, πρότερον ιερῶς πρὸς αὐτὸν ἀναβοῶν «Σὺ εἶπας Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν». Εἴτα τῆς θεομίητον ταύτης ιερουργίας ἄξιος αἰτήσας γενέσθαι, καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν Χριστὸν ἀφομοιώσει τὰ θεῖα τελέσαι, καὶ διαδοῦναι πανάγνως, καὶ τοὺς τῶν ιερῶν μεθέξοντας ιεροπρεπῶς μετασχεῖν, ιερουργεῖ τὰ θειότατα, καὶ ὑπ' ὅψιν ἄγει τὰ ὑμνημένα διὰ τῶν ιερῶν προκειμένων συμβόλων. Τὸν γὰρ ἐγκεκαλυμμένον καὶ ἀδιαίρετον ἄρτον ἀνακαλύψας, καὶ εἰς πολλὰ διελών, καὶ τὸ ἐνιαῖον τοῦ ποτηρίου πᾶσι καταμερίσας, συμβολικῶς τὴν ἐνότητα πληθύνει, καὶ διανέμει, παναγεστάτην ἐν τούτοις ιερουργίαν τελῶν. Τὸ γὰρ ἐν καὶ ἀπλοῦν καὶ κρύφιον Ἰησοῦ τοῦ θεαρχικωτάτου Λόγου τῇ καθ' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσει πρὸς τὸ σύνθετόν τε καὶ ὁρατὸν ἀναλλοιώτως ἀγαθότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ προελήλυθε, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἡμῶν ἐνοποιὸν κοινωνίαν ἀγαθουργῶς διεπραγματεύσατο, τὰ καθ' ἡμᾶς ταπεινὰ τοῖς θειοτάτοις αὐτοῦ κατ' ἄκρον ἐνώσας, εἴπερ καὶ ἡμεῖς ὡς μέλη σώματι συναρμολογηθῶμεν αὐτῷ κατὰ τὸ ταύτον τῆς ἀλωβήτου καὶ θείας ζωῆς, καὶ μὴ τοῖς φθιοροποιοῖς πάθεσι κατανεκρωθέντες, ἀνάρμοστοι καὶ ἀκόλλητοι καὶ ἀσύζωοι γενώμεθα πρὸς τὰ θεῖα μέλη καὶ ὑγιεστατα. Χρὴ γὰρ ἡμᾶς, εἰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐφιέμεθα κοινωνίας, εἰς τὴν θειοτάτην αὐτοῦ κατὰ σάρκα ζωὴν ἀποσκοπεῦσαι, καὶ τῇ πρὸς αὐτὴν ἀφομοιώσει τῆς ιερᾶς ἀναμαρτησίας εἰς τὴν θεοειδῆ καὶ ἀλώβητον ἔξιν ἀναδραμεῖν. Οὕτω γὰρ ἐναρμονίως ἡμῖν τὴν πρὸς τὸ δημοιον κοινωνίαν δωρήσεται.

13. Ταῦτα τοῖς ιερῶς δρωμένοις ὁ ιεράρχης ἐμφαίνει, τὰ μὲν ἐγκεκαλυμμένα δῶρα πρὸς τὸ ἐμφανὲς ἄγων, τὸ δὲ ἐνιαῖον αὐτῶν εἰς πολλὰ διαιρῶν, καὶ τῇ τῶν διανεμομένων πρὸς τὰ ἐν οἷς γίνεται κατ' ἄκρον ἐνώσει, κοινωνοὺς αὐτῶν ἀποτελῶν τοὺς μετέχοντας. Διαγράφει γὰρ ἐν τούτοις οἰσθητῶς, ὑπ' ὅψιν ἄγων Ἰησοῦν τὸν Χριστόν, τὴν νοητὴν ἡμῶν ὡς ἐν εἰκόσι ζωήν, ἐκ τοῦ κατὰ τὸ θεῖον κρυφίου, τῇ παντελεῖ καὶ ἀσυγχύτῳ καθ' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσει φιλανθρωπῶς ἐξ ἡμῶν εἰδοποιούμενον, καὶ πρὸς τὸ μεριστὸν ἡμῶν ἀναλλοιώτως ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἐνὸς προϊόντα, καὶ διὰ τῆς ἀγαθουργοῦ ταύτης φιλανθρωπίας εἰς μετουσίαν ἐαυτοῦ καὶ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν καλοῦντα τὸ ἀνθρώπειον φῦλον, εἴπερ ἐνθῶμεν αὐτοῦ τῇ

θειοτάτη ζωῆ, τῇ πρὸς αὐτὴν ἡμῶν κατὰ δύναμιν ἀφομοιώσει, καὶ ταῦτη πρὸς ἀλήθειαν κοινωνοὶ Θεοῦ καὶ τῶν θείων ἀποτελεσθησόμεθα.

14. Μετασχὼν δὲ καὶ μεταδοὺς τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας, εἰς εὐχαριστίαν ἵεραν καταλήγει μετὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἱεροῦ πληρώματος. Ἡ μετοχὴ γὰρ τῆς μεταδόσεως ἥγεται, καὶ τῆς μυστικῆς διανεμήσεως ἡ τῶν μυστηρίων μετάληψις. Αὕτη γὰρ ἡ καθολικὴ τῶν θείων εὐκοσμία καὶ τάξις, πρῶτον ἐν μετουσίᾳ γενέσθαι καὶ ἀποπληρώσει τὸν ἵερον καθηγεμόνα, τῶν δι' αὐτοῦ θεόθεν ἐτέροις δωρηθησομένων, οὕτω τε καὶ ἄλλοις μεταδοῦναι. Διὸ καὶ ταῖς ἐνθέοις διδασκαλίαις οἱ τολμηρῶς ἀποκεχρημένοι πρὸ τῆς κατ' αὐτὰς πολιτείας καὶ ἔξεως ἀνίεροι καὶ ἔκφλτοι πάντῃ τῆς ἵερᾶς εἰσι θεσμοθεσίας. Ως γὰρ ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν μαρμαρυγῶν αἱ λεπτότεραι καὶ διειδέστεραι τῶν οὐσιῶν, πρῶται τῆς εἰσρεούσης αἴγλης ἀποπληρούμεναι, τὸ κατὰ πᾶν ἐαυτῶν ὑπερχεόμενον φῶς εἰς τὰ μετ' αὐτὰς ἡλιοειδῶς μετοχετεύουσιν οὕτω καὶ θείου παντὸς οὐ τολμητέον ἐτέροις ἥγησασθαι τὸν μὴ κατὰ πᾶσαν ἔξιν αὐτοῦ γεγονότα θεοειδέστατον, καὶ πρὸς τῆς θείας ἐπιπνοίας καὶ κρίσεως ἀρμοστὴν ἀναδεδειγμένον.

15. Ἐν τούτοις ἡ πᾶσα τῶν ἵερῶν διακόσμησις, ἵεραρχικῶς συναχθεῖσα, καὶ τοῖς θειοτάτοις κοινωνήσασα, μετ' εὐχαριστίας ἵερᾶς καταλήγει, τὰς τῶν θεουργιῶν ἀναλόγως ἐπιγνοῦσα καὶ ὑμνήσασα χάριτας. Ὡστε οἱ τῶν θείων ὁμέτοχοι καὶ ἀγνῶτες οὐκ ἂν εἰς εὐχαριστίοιν ἀφίκοιντο, καίτοι κατ' οἰκείαν φύσιν ἀξίων οὐσῶν εὐχαριστεῖσθαι τῶν θειοτάτων δωρεῶν. Ἄλλα, δπερ ἔφην, οὐδὲ προσβλέψαι ποτὲ τοῖς θείοις δώροις ἐκ τῆς ἐπὶ τὰ χείρω νεύσεως ἐθελήσαντες, ἀχάριστοι πρὸς τὰς ἀπείρους τῶν θεουργιῶν διαμεμενήκασι χάριτας. «Γεύσασθε» δέ, φησὶ τὰ Λόγια, «καὶ ἴδετε». Τῇ γὰρ ἵερᾳ τῶν θείων μνήσει τὰς μεγαλοδώρους αὐτῶν οἱ μυούμενοι χάριτας ἐπιγνώσονται, καὶ θειότατον αὐτῶν ὕψος καὶ μέγεθος ἐν μεθέξει πανιέρως ἐποπτεύοντες, τὰς ὑπερουρανίας εὐχαρίστως ὑμνήσουσι τῆς θεαρχίας ἀγαθουργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Περὶ τῶν ἐν τῷ μύρῳ τελουμένων, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τελειουμένων

Τοσαῦτα τῆς ἀγιωτάτης συνάξεως ἔστι, καὶ οὕτω καλὰ τὰ νοητὰ θεάματα τὴν πρὸς τὸ ἐν ἡμῶν, ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν, ἵεραρχικῶς ἵερουργοῦντα κοινωνίαν καὶ σύναξιν. Ἄλλ' ἔστι ταύτης ὁμοταγῆς ἐτέρα τελεσιουργία· μύρου τελετὴν αὐτὴν οἱ καθηγεμόνες ἡμῶν ὀνομάζουσι. Τὰ μέρη τοίνυν αὐτῆς ἐν τάξει κατὰ τὰς ἵερᾶς εἰκόνας ἐπισκοπήσαντες, οὕτω πρὸς τὸ ἐν αὐτῇς διὰ τῶν μερῶν ἵεραρχικαῖς θεωρίαις ἀναχθησόμεθα,

Μυστήριον τελετῆς μύρου

Κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς συνάξεως τρόπον, αἱ τῶν ἀτελειώτων ἀπολύονται τάξεις, προηγησαμένων δηλαδὴ τῆς τε ἵεραρχικῆς ἐπὶ πᾶν τὸ ἵερον εὐόσμου περιαγωγῆς, καὶ τῆς ψαλμικῆς ἵερολογίας, καὶ τῆς τῶν θειοτάτων Λογίων ἀναγνώσεως. Εἶτα τὸ μύρον ὁ ἵεράρχης λαβὼν ἐπιτίθησι τῷ θείῳ θυσιαστηρίῳ, περικεκαλυμμένον ὑπὸ

δυοκαίδεκα πτέρουξιν ιεροαῖς, ἀναβοώντων πάντων ἀγιωτάτη φωνῇ τὸ ιερὸν τῆς τῶν θεολήπτων προφητῶν ἐπιπνοίας μελώδημα· καὶ τὴν ἐπ’ αὐτῷ τελουμένην εὔχην ἀποπληρώσας, ἐν ταῖς ἀγιωτάταις τῶν ἀφιερουμένων τελεταῖς αὐτῷ χρῆται πρὸς πᾶσαν σχεδὸν ιεραρχικὴν τελεσιουργίαν.

Θεωρία

1. Ή μὲν εἰσαγωγικὴ τῆς τελειωτικῆς ταύτης ιερουργίας ἀναγωγὴ διὰ τῶν κατὰ τὸ θεῖον μύρου ιερῶς δρωμένων ἐκεῖνο, οἷμαι, δηλοῦ· τὸ περικεκαλύφθαι τῶν θείων ἀνδρῶν τὸ κατὰ νοῦν ιερὸν καὶ εὐῶδες ἥτις ἐνθέως ἐγκελεύεται τοῖς ιεροῖς ἀνδράσι, μὴ φαινομένας ἔχειν ἐπὶ δόξῃ κενῇ τὰς κατ’ ἀρετὴν τοῦ κρυφίου Θεοῦ καλὰς καὶ εὐώδεις ἀφομοιώσεις. Ἀχραντοι γάρ εἰσιν αἱ τοῦ Θεοῦ κρύφαιαι καὶ ὑπὲρ νοῦν εὐώδεις εὐπρόεπειαι, καὶ νοητῶς ἐμφαίνονται μόνοις τοῖς νοεροῖς, ὅμοειδεῖς ἔχειν ἐθέλουσαι τὰς κατ’ ἀρετὴν ἐν ψυχαῖς ἀπαραφθάρτους εἰκόνας. Τὸ γὰρ τῆς θεοειδοῦς ἀρετῆς ἀπαράγραπτον εὗ μεμιημένον τὸ ἄγαλμα, πρὸς ἐκεῖνο τὸ νοητὸν καὶ εὐῶδες ἀφορῶν κάλλος, οὕτως ἔαυτὸ τυποῖ καὶ διαπλάτει πρὸς τὸ κάλλιστον μίμημα. Καὶ καθάπερ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν εἰκόνων, εἰ πρὸς τὸ ἀρχέτυπον εἶδος ὁ γραφεὺς ἀκλινῶς εἰσορᾶ, πρὸς μηδὲν ἄλλο τῶν ὀρατῶν ἀνθελκόμενος ἦ κατά τι μεριζόμενος, αὐτὸν ἐκεῖνον, δόσις ἐστί, τὸν γραφόμενον, εἰ θέμις εἰπεῖν, διπλασιάσει, καὶ δεῖξει τὸ ἀληθὲς ἐν τῷ ὅμοιώματι, καὶ τὸ ἀρχέτυπον ἐν τῇ εἰκόνι, καὶ ἐκάτερον ἐν ἐκατέρῳ παρὰ τὸ τῆς οὐσίας διάφορον οὕτω τοῖς φιλοκάλοις ἐν νῷ γραφεῦσιν ἦ πρὸς τὸ εὐῶδες καὶ κρύφιον κάλλος ἀτενής καὶ ἀπαρέγκλιτος θεωρίᾳ τὸ ἀπλανὲς δωρήσεται καὶ θεοειδέστατον ἵνδαλμα. Εἰκότως οὖν πρὸς τὴν ὑπερουσίως εὐώδη καὶ νοητὴν εὐπρόεπειαν οἱ θεῖοι γραφεῖς τὸ νοερὸν ἔαυτῶν ἀμεταστρέπτως εἰδοποιοῦντες, οὐδεμίαν δρῶσι τῶν ἐν αὐτοῖς θεομιμήτων ἀρετῶν «Εἰς τὸ θεαθῆναι», κατὰ τὸ Λόγιον, «τοῖς ἀνθρώποις», ἀλλ’ ιερῶς ἐποπτεύουσιν, ώς ἐν εἰκόνι, τῷ θείῳ μύρῳ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ιερώτατα περικεκαλυψμένα. Διὸ καὶ αὐτοί, τὸ κατ’ ἀρετὴν ιερὸν καὶ θεοειδέστατον εἴσω τοῦ θεομιμήτου καὶ θεογράπτου νοὸς ιερῶς περικαλύπτοντες, πρὸς μόνην ἀποβλέποντες τὴν ἀρχέτυπον νόησιν. Οὐδὲ γὰρ ἀθέατοι μόνον εἰσὶ τοῖς ἀνομοίοις, ἀλλ’ οὐδ’ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἐκείνων καθέλκονται θέαν. Ὄθεν ἔαυτοῖς ἀκολούθως, οὐδὲ τῶν δοκούντων εἰκῇ καλῶν καὶ δικαίων, ἀλλὰ τῶν ὄντων ἔρωσιν οὐδὲ πρὸς δόξαν δρῶσι τὴν ὑπὸ πλήθους ἀλόγως μακαριζόμενην, ἀλλὰ τὸ καλὸν ἦ χειρον ἐφ’ ἔαυτοῦ θεομιμήτως κρίνοντες, ἀγάλματα θεῖα τῆς θεαρχικωτάτης εἰσὶν εὐώδιας, ἥτις ἐφ’ ἔαυτῆς τὸ ἀληθῶς εὐῶδες ἔχουσα πρὸς τὸ τοῖς πολλοῖς ἀνομοίως δοκοῦν οὐκ ἐπιστρέφεται, ταῖς ἀληθέσιν αὐτῆς εἰκόσιν ἐντυποῦσα τὸ ἀνυπόκριτον.

2. Φέρε δὴ λοιπόν, ἐπειδὴ τὴν ἐκτὸς εὐπρόεπειαν ἐθεασάμεθα τῆς ὅλης καλῆς ιερουργίας, εἰς τὸ θειότερον αὐτῆς ἀποβλέψωμεν κάλλος, αὐτὴν ἐφ’ ἔαυτῆς ἀποκαλυψμένην τὰ παραπετάσματα, θεώμενοι τὴν μακαρίαν ἀποστίλβουσαν ἐμφανῶς αἴγλην, καὶ τῆς ἀπερικαλύπτου τοῖς νοεροῖς ἀποπληροῦσαν ἡμᾶς εὐώδιας. Οὐδὲ γὰρ ἡ φαινομένη τοῦ μύρου τελετουργία τοῖς περὶ τὸν ιεράρχην ἐστὶν ἀκοινώνητος ἢ ἀθέατος, ἀλλὰ τούναντίον ἄχρις αὐτῶν διήκουσα, καὶ ίστωσα τὴν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς θεωρίαν, ὑπ’ αὐτῶν ιερῶς περικαλύπτεται, καὶ τῆς πληθύος

ιεραρχικῶς ἀποδιαστέλλεται. Τοῖς γὰρ ἐνθέοις ἀνδράσιν ἡ τῶν πανιέρων ἀκτίς, ὡς συγγενέσι τοῦ νοητοῦ φωτός, καθαρῶς καὶ ἀμέσως ἐλλάμπουσα, καὶ τὰς νοερὰς αὐτῶν ἀντιλήψεις ἀπερικαλύπτως εὐωδιάζουσα, πρὸς τὸ ὑφειμένον οὐκέτι ὅμοιῶς πρόσεισιν, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν, ὡς κρυφίων τοῦ νοητοῦ θεωρῶν, ἀνεκπομπεύτως εἰς τὸ τοῖς ἀνομοίοις ἄχραντον, ὑπὸ πτερωτοῖς αἰνίγμασι συγκαλύπτεται· δι' ᾧν Ἱερῶν αἰνιγμάτων αἱ τῶν ὑποβεβηκότων εὔκοσμοι τάξεις ἀνάγονται πρὸς τὴν κατ' αὐτὰς Ἱερὰν ἀναλογίαν.

3. Ἐστι δὴ οὕν, ὅπερ ἔφην, ἡ νῦν ὑμνομένη παρ' ἡμῖν Ἱερὰ τελετουργία τῆς τελειωτικῆς τῶν Ἱεραρχικῶν τάξεως καὶ δυνάμεως. Διὸ καὶ ταύτην οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν, ὡς ὅμιταγῆ καὶ ταύτουργὸν τῷ τῆς συνάξεως Ἱερῷ τελεστηρίῳ ταῖς αὐταῖς εἰκόσιν ὡς τὰ πολλὰ καὶ μυστικαῖς διακοσμήσεσι καὶ Ἱερολογίαις διετάξαντο. Καὶ τὸν μὲν Ἱεράρχην ωσαύτως ὅψει τὴν ἀπὸ τοῦ θειοτέρου τόπου καλὴν εὐωδίαν εἰς τὰ ἔξῆς Ἱερὰ προφέροντα, καὶ τῇ πρὸς τὸ ταύτὸν ἀναλύσει διδάσκοντα, τῶν θείων τὴν μετουσίαν ἐν ἄπασι μὲν γίνεσθαι κατ' ἀξίαν τοῖς Ἱεροῖς, ἀμείωτον δὲ εἶναι καὶ ἀκίνητον πάντῃ καὶ εἴσω τῆς κατὰ θείαν ἴδρυσιν ἴδιότητος ἀπαραλλάκτως ἔστηκυῖαν. Ἐπίσης δὲ πάλιν αἱ τῶν Λογίων φύδαι καὶ ἀναγνώσεις, τοὺς μὲν ἀτελέστους μαιεύονται πρὸς ζωηφόρον υἱοθεσίαν, ἐπιστροφὴν δὲ Ἱερὰν ποιοῦνται τῶν ἐναγῶς ἐνεργούμενων, ἀφαιροῦσι δὲ τὴν ἐναντίαν πτοίαν καὶ θέλξιν ἐκ τῶν ἀνάνδρως ἐνεργούμενων, τὸ τῆς θεοειδοῦς ἔξεως καὶ δυνάμεως ἀκρότατον ἀναλόγως αὐτοῖς ὑποδεικνῦσαι· καθ' ἣν ἐκδειματώσουσι μᾶλλον αὐτοὶ τὰς ἐναντίας δυνάμεις, καὶ τῆς ἐτέρων ἰατρείας προστήσονται, τὸ θεομψήτως ἀκίνητον μὲν ἐκ τῶν οἰκείων καλῶν, πρὸς δὲ τὰς ἐναντίας πτοίας δραστήριον οὐκ ἔχοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ δωρούμενοι τοῖς δὲ εἰς νοῦν Ἱερὸν ἐκ τῶν χειρόνων μεταφοιτήσασιν ἔξιν Ἱερὰν ἐντίθενται πρὸς τὸ μὴ αὐθίς ὑπὸ κακίας ἀλῶναι τοὺς δὲ πρὸς τὸ εἶναι πανάγνους ἐνδεεῖς τελέως ἀποκαθαίρουσιν· τοὺς δὲ Ἱεροὺς ἄγοντιν ἐπὶ τὰς θείας εἰκόνας καὶ ἐποψίας αὐτῶν καὶ κοινωνίας ἔστιωσι δὲ τοὺς πανιέρους, ἐν μακαρίοις καὶ νοητοῖς θεάμασιν ἀποπληροῦσαι τὸ ἐνοειδὲς αὐτῶν τοῦ ἐνός, καὶ ἐνοποιοῦσαι.

4. Τί δέ; Οὐχὶ καὶ τὰς μὴ πάντη καθαράς, ᾧν ἡδη μνήμην ἐποιησάμεθα, τάξεις, ἀμιγῶς ἀπολύει, κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς συνάξεως τρόπον, ἡ παροῦσα νῦν Ἱερὰ τελετουργία, μόνοις ἐν εἰκόσιν ὁραμένη τοῖς Ἱεροῖς, καὶ πρὸς μόνων ἀμέσως τῶν πανιέρων Ἱεραρχικαῖς ἀναγωγαῖς ἐποπτευομένη καὶ Ἱερουργούμενη; Ταῦτα μὲν οὕν ἡδη πολλάκις ἡμῖν εἰρημένα περιττόν ἔστιν, ὡς οἷμαι, τοῖς αὐτοῖς ἐπανακυλεῖν λόγοις, καὶ μὴ πρὸς τὰ ἔξῆς μεταβῆναι τὸν Ἱεράρχην ἐνθέως ὁρῶντας ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξι περικεκαλυμμένον ἔχοντα τὸ θεῖον μύρον, καὶ τὴν παναγεστάτην ἐπ' αὐτῷ τελείωσιν Ἱερουργοῦντα. Λέγωμεν τοίνυν, ὡς ἡ τοῦ μύρου σύνθεσις συναγωγή τίς ἔστιν εὐπνόων ὑλῶν ἐν ἑαυτῇ πλουσίως ἔχουσα ποιότητας εὐόσμους, ἵσ τοι μετασχόντες εὐωδιάζονται, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ποσοῦ τῆς ἐγγενομένης αὐτοῖς τοῦ εὐώδους μεθέξεως. Πεπείσμεθα δὲ εἶναι τὸν θεαρχικότατον Ἱησοῦν ὑπερουσίως εὐώδη, νοηταῖς διαδόσεσι τὸ νοερὸν ἡμῶν ἀποπληροῦντα θείας ἥδονῆς. Εἰ γὰρ ἡ τῶν αἰσθητῶν εὐωδῶν ἀντιλήψις εὐπαθεῖν ποιεῖ καὶ τρέφει σὺν ἥδονῇ πολλῇ τὸ τῶν ὀσφραντῶν ἡμῶν διακριτικόν, εἴπερ ἀβλαβές τε εἴη καὶ πρὸς τὸ εὐώδες ἐν συμμετρίᾳ κατάλληλον, ἀναλόγως ἂν τις φαίη καὶ τὰς νοερὰς ἡμῶν δυνάμεις πρὸς τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ὑφεσιν ἀπαραφθάρτως διακειμένας, ἐν τῇ τοῦ ἐν

ήμιν κριτικοῦ φυσικῆ δύνασει, κατὰ τὰ θεουργικὰ μέτρα καὶ τὴν κατάλληλον τοῦ νοὸς πρὸς τὸ θεῖον ἐπιστροφήν, ἐν ἀντιλήψει τῆς θεαρχικῆς εὐωδίας γίνεσθαι, καὶ εὐπαθείας ἵερᾶς πληροῦσθαι καὶ θειοτάτης τροφῆς. Οὐκοῦν ἡ τοῦ μύρου συμβολικὴ σύνθεσις, ὡς ἐν μιρρῷ σει τῶν ἀμιορφώτων, αὐτὸν ἡμῖν ὑπογρόφει τὸν Ἰησοῦν πηγαῖον δύντα τῶν θείων εὐωδῶν ἀντιλήψεων ὅλβον, ἀναλογίας θεαρχικᾶς εἰς τὰ θεοειδέστατα τῶν νοερῶν ἀναδιδόντα τοὺς θειοτάτους ἀτμούς, ἐφ' οὓς οἱ νόες εὐπαθῶς ἥδομενοι, καὶ τῶν ἵερῶν ἀντιλήψεων ἀποπληρούμενοι, τροφῇ νοητῇ χρῶνται, τῇ πρὸς τὸ νοερὸν αὐτῶν εἰσδύσει τῶν κατὰ θείαν μέθεξιν εὐωδῶν διαδόσεων.

5. Ἐστι δέ, ὡς οἶμαι, δῆλον, ὅτι ταῖς ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσίαις, ὡς θειοτέραις, η τῆς πηγαίας εὐωδίας ἀνάδοσις ἐγγυτέρα πώς ἐστι, καὶ μᾶλλον ἔαυτὴν ἐκφαίνει καὶ διαδίδωσιν εἰς τὸ διειδέστατον αὐτῶν, καὶ εὐεκτικὸν τῆς κατὰ νοῦν ἀντιληπτικῆς δυνάμεως ἀφθόνως ὑπερβλύζουσα, καὶ πολυπλασίως εἰσδυομένῃ πρὸς δὲ τὰ τῶν νοερῶν ὑφειμένα, καὶ μὴ ὥσαύτως δεκτικά, τὴν ὑπεροτάτην ἀχράντως ἀποκρύψασα θέαν καὶ μέθεξιν, ἀναλόγοις τῶν μετεχόντων ἀτμοῖς ἐν συμμετρίᾳ θεαρχικῆς διαδίδοται. Τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς οὖν ἀγίων οὐσιῶν ἡ τόσον ὑπεροκεμένη τῶν Σεραφὶμ τάξις, ἐν τῇ τῶν πτερῶν δυοκαιδεκάδι σημαίνεται, περὶ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶσα καὶ ἰδρυμένη, τοῖς μακαριωτάτοις αὐτοῦ θεάμασιν, ὡς θεμιτόν, ἐπιβάλλουσα, καὶ τῆς νοητῆς διαδόσεως ἵερῶς ἐν πανόριγνοις ὑποδοχαῖς ἀποπληρουμένη, καὶ τὴν πολυύμνητον, αἰσθητῶς εἴπειν, ἀσιγήτοις στόμασιν ἀνακράζουσα θεολογίαν. Ἡ γὰρ ἵερὰ τῶν ὑπεροκοσμίων νοῶν γνῶσις ἀκάματός τέ ἐστι, καὶ ἀκατάληκτον ἔχει τὸν θεῖον ἔρωτα, κακίας τε ἄμα πάσης ὑπεροκειται καὶ λήθης ὅθεν, ὡς οἶμαι, τὸ τῆς ἀσιγήτου κραυγῆς ὑπαινίσσεται τὴν αἰώνιον αὐτῶν καὶ ἀμετάστατον ἐν συντονίᾳ πάση καὶ εὐχαριστίᾳ τῶν θείων ἐπιστήμην καὶ νόησιν.

6. Τὰς μὲν οὖν ἀσωμάτους τῶν Σεραφὶμ ιδιότητας ἐν τοῖς Λογίοις αἰσθηταῖς εἰκόσι τῶν νοητῶν ἐκφαντορικαῖς ἵερῶς ἀναγεγραμμένας, ἐν τοῖς διακόσμοις τῶν ὑπερουρανίων ἵεραρχιῶν, ὡς οἶμαι, καλῶς ἐθεασάμεθα, κούν τοῖς σοῖς νοεροῖς ὁφθαλμοῖς ὑπεδεῖξαμεν. Ὄμως ἐπειδὴ [καὶ νῦν] οἱ τὸν ἵεράρχην ἵερῶς περιεστῶτες, αὐτὴν ἡμῖν ἐκείνην ἀποτυποῦσι τὴν ὑπεροτάτην διακόσμη, σιν, ἐν ἐπιτομῇ καὶ νῦν ἀϋλοτάταις δύψει τὴν θεοειδεστάτην αὐτῶν ἀγλαίαν ὀψόμεθα.

7. Τὸ μὲν οὖν ἀπειροπόροστον αὐτῶν καὶ πολύπουν ἐκφαντορικὸν ἐστιν, ὡς οἶμαι, τῆς πολυθεάμονος αὐτῶν εἰς τὰς θειοτάτας ἐλλάμψεις ιδιότητος, καὶ τῆς ἀεικινήτου καὶ πολυπόρου τῶν θείων ἀγαθῶν νοήσεως τὴν δὲ τῶν πτερῶν, ὡς τὰ Λόγια φησιν, ἔξαπλῆν θέσιν, οὐκ ἀριθμὸν ἵερὸν ἐμφαίνειν οἶομαι, κατὰ τὸ δόξαν ἐτέροις, ἀλλ' ὅτι τῆς περὶ Θεὸν ὑπεροτάτης οὐσίας καὶ τάξις ἀναγωγικὰ καὶ ἀπόλυτα παντελῶς ἐστι καὶ ὑπερκόσμια, τὰ πρῶτα, καὶ μέσα, καὶ τελευταῖα τῶν νοερῶν αὐτῆς καὶ θεοειδῶν δυνάμεων. Ὅθεν ἡ τῶν Λογίων ἵερωτάτη σοφία, τὴν τῶν πτερῶν διάπλασιν ἵερογραφοῦσα, περὶ τὰ πρόσωπα, καὶ τὰ μέσα, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἐντίθησι τὰ πτερά, τὸ καθόλου πτερωτὸν αὐτῶν αἰνισσομένη καὶ παντοδαπὸν τῆς ἐπὶ τὸ δύντως δὲν ἀναγωγικῆς δυνάμεως.

8. Εἰ δὲ τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς πόδας καλύπτουσι, καὶ μόνοις πέτονται μέσοις πτεροῖς, ἐννόησον ἵερῶς, ὅτι τοσοῦτον ἐξηρημένη τῶν ὑπεροτάτων οὐσιῶν ἡ τάξις εὐλαβῆς ἐστι περὶ τὰ τῶν νοήσεων αὐτῆς ὑψηλότερα καὶ βαθύτερα, καὶ μέσοις

πτεροῖς ἐν συμμετρίᾳ πρὸς θεοπτίαν ἀνάγεται, τοῖς θείοις ζυγοῖς ὑποτιθεῖσα τὴν οἰκείαν ζωήν, καὶ πρὸς αὐτῶν ἰερῶς εὐθετουμένη πρὸς τὴν ἑαυτῆς ἐπιγνωμοσύνην.

9. Τὸ δὲ τοῖς Λογίοις εἰρημένον, ως «Ἐκένραγον ἔτερος πρὸς τὸν ἔτερον», ἐκεῖνο οἶμαι δηλοῦν, ὅτι τῶν θεοπτικῶν αὐτῶν νοήσεων ἀλλήλοις ἀφθόνως μεταδιδόσαι. Καὶ τοῦτο δὲ ἰερᾶς ἀξιώσωμεν μνήμης, ως ἡ τῶν Λογίων Ἐβραία φωνὴ κατ' ἐμφατικὴν ἐπωνυμίαν καλεῖ τὰς ἀγιωτάτας τῶν Σεραφὶμ οὐσίας, ἐκ τοῦ κατὰ θείαν καὶ ἀεικίνητον ζωὴν διαπύρου καὶ ὑπερζέοντος.

10. Εἴπερ οὖν, ως οἱ τὰ Ἐβραίων ἀφερμηνεύσαντες φασιν, οἱ θειότατοι σεραφὶμ «ἐμπρησταὶ» καὶ «θεομαίνοντες» ὑπὸ τῆς θεολογίας ὠνομάσθησαν, ἐκφαντορικῷ τῆς οὐσιώδους αὐτῶν ἔξεως ὀνόματι, τοῦ θείου μύρου κατὰ συμβολικὴν εἰκονογραφίαν ἀνακινητικὰς ἔχουσι δυνάμεις εἰς ἔκφανσιν αὐτὸν καὶ δραστικωτέρων ἀτιῶν διάδοσιν ἐκκαλουμένας. Ἡ γὰρ ὑπὲρ νοῦν εὐώδης οὐσία πρὸς τῶν διαπύρων καὶ καθαρωτάτων νοῶν εἰς ἔκφανσιν ἀνακινεῖσθαι φιλεῖ, καὶ τὰς θειοτάτας αὐτῆς ἐπιπνοίας ἐν πανολβίαις διαδόσεσιν δωρεῖται τοῖς οὔτως αὐτὴν ὑπερκοσμίως ἐκκαλουμένοις. Οὐκοῦν ἡ θειοτάτη τῶν ὑπερουρανίων οὐσιῶν τάξις οὐκ ἡγνόηκε τὸν θεαρχικῶτατον Ἰησοῦν εἰς τὸ ἀγιάζεσθαι κατεληλυθόταν νοεῖ δὲ αὐτὸν ἰερῶς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἑαυτὸν ὑφέντα διὰ θείαν καὶ ἄρρητον ἀγοιθότητα, καὶ πρὸς τοῦ Πατρός ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ Πνεύματος, ἀνθρωποπρεπῶς ἀγιαζόμενον δόρσα, τὴν οἰκείαν οἶδεν ἀρχήν, ἐν οἷς ἀν θεαρχικῶς δορᾷ, τὸ κατ' οὐσίαν ἀναλλοίωτον ἔχουσαν, Ὅθεν ἡ τῶν ἰερῶν συμβόλων παράδοσις ἀγιαζόμενω τῷ θείῳ μύρῳ τοὺς Σεραφὶμ περιίστησιν, ἀπαράλλακτον εἰδυῖα καὶ διαγράφουσα τὸν Χριστόν, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ὄλικῇ πρὸς ἀλήθειαν ἐνανθρωπήσει. Καὶ προσέτι τὸ θειότερον, ὅτι τῷ θείῳ μύρῳ χρῆται πρὸς παντὸς ἰεροῦ τελεσιουργίαν, ἐναργῶς ὑποδεικνύσα, κατὰ τὸ Λόγιον, ἀγιάζοντα τὸν ἀγιαζόμενον, φῶς ἀεὶ ταῦτὸν δῆτα ἑαυτῷ κατὰ πᾶσαν τὴν θεαρχικὴν ἀγαθουργίαν. Διὸ καὶ τῆς ἰερᾶς θεογενεσίας ἡ τελεσιουργὸς δωρεὰ καὶ χάρις ἐν ταῖς τοῦ μύρου τελεῖται θειοτάταις τελειώσεσιν. Ὅθεν, ως οἶμαι, καὶ τῷ καθαρτικῷ βαπτιστηρίῳ τὸ μύρον ἐν σταυροειδέσι βολαῖς ἐπιχέων ὁ ἰεράρχης, ὑπ' ὅψιν ἄγει τοῖς θεωρητικοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀχρις ἀν καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου διὰ σταυροῦ τὸν Ἰησοῦν ὑπὲρ τῆς ἡμῶν θεογενεσίας καταδυόμενον αὐτῇ τῇ θείᾳ καὶ ἀκρατήτῳ καθόδῳ τοὺς εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ κατὰ τὸ κρύφιον Λόγιον βαπτιζόμενους, ἐκ τῆς τοῦ φθιοροποιοῦ θανάτου παλαιᾶς καταπόσεως ἀγαθοπρεπῶς ἀνασπῶντα καὶ ἀνακαινίζοντα πρὸς ἐνθεον καὶ αἰώνιον ὑπαρξίαν.

11. Ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτῷ τῷ τελεσθέντι τὴν ἰερωτάτην τῆς θεογενεσίας τελετὴν τὴν τοῦ θεαρχικοῦ Πνεύματος ἐπιφοίτησιν, ἡ τοῦ μύρου δωρεῖται τελειωτικὴ χρῆσις, ὑποτυπούσης, ως οἶμαι, τῆς ἰερᾶς τῶν συμβόλων εἰκονογραφίας, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δι' ἡμᾶς ἀνθρωποπρεπῶς τῷ θεαρχικῷ Πνεύματι καθαγιασθέντος, ἀναλλοίωτῳ τῆς οὐσιώδους θεότητος ἔξει, τὸ θειότατον Πνεῦμα χορηγούμενον.

12. Καὶ τοῦτο δὲ ἰεραρχικῶς ἐννόησον, ὅτι καὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου τὴν ἰερὰν τελείωσιν ἡ τῶν ἀγιωτάτων τελετῶν θεσμοθεσία, ταῖς τοῦ ἰερωτάτου μύρου τελετουργεῖ παναγέσιν ἐπιχύσε σιν. Ἔστι δὲ ὑπερουράνιος καὶ ὑπερούσιος ἡ θεουργία, πάσης τῆς θεουργικῆς ἡμῶν ἀγιαστείας ἀρχὴ καὶ οὐσία καὶ τελεσιουργὸς δύναμις. Εἰ γάρ ἔστι τὸ θειότατον ἡμῶν θυσιαστήριον Ἰησοῦς, ἡ θεαρχικὴ τῶν θείων νοῶν ἀφιέρωσις, ἐν ᾧ κατὰ τὸ Λόγιον, ἀφιερούμενοι, καὶ μυστικῶς ὀλοκαυτούμενοι,

τὴν προσαγωγὴν ἔχομεν, ὑπεροκοσμίοις ὁφθαλμοῖς ἐποπτεύσωμεν αὐτὸ τὸ θειότατον θυσιαστήριον, ἐν ᾧ τὰ τελούμενα τελεῖται, καὶ ἀγιάζεται, πρὸς αὐτοῦ τοῦ θειοτάτου μύρου τελούμενον. Ἀγιάζει γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν ὁ παναγιώτατος Ἰησοῦς, καὶ πάσης ἡμᾶς ἀγιαστείας ἀποπληροῦ, τῶν ἐπ' αὐτῷ τελούμενων οἰκονομικῶς εἰς ἡμᾶς, ὡς θεογεννήτους, λοιπὸν ἀγαθουργικῶς διαβαινόντων. Ὅθεν, ὡς οἶμαι, κατὰ νοῦν ἰεραρχικὸν θεοπαραδότως οἱ θεῖοι τῆς καθ' ἡμᾶς ἰεραρχίας καθηγεμόνες τὴν πάνσεμνον ταύτην ἰερουργίαν μύρου τελετὴν ἐκ τοῦ τελούμενου πραγματικῶς ὀνομάζουσιν, ὡς ἂν τις φαίη Θεοῦ τελετήν, ἐκατέρῳ νῷ τὴν θείαν αὐτῆς τελετουργίαν ὑμνοῦντες. Ἔστι γὰρ αὐτοῦ τελετὴ καὶ τὸ δι' ἡμᾶς ἀνθρωποπρεπῶς ἀγιάζεσθαι, καὶ τὸ θεουργικῶς ἄπαντα τελεῖν καὶ ἀγιάζειν τὰ τελούμενα. Τὸ δὲ ἰερὸν τῆς τῶν θεολήπτων προφητῶν ἐπιπνοίας μελώδημα, φασὶν οἱ τὰ Ἐβραίων εἰδότες, τὸ αἴνος Θεοῦ δηλοῦν, ἥ τὸ «Ἄλείτε τὸν Κύριον». Απάσης οὖν ἰερᾶς θεοφανείας καὶ θεουργίας ἐν τῇ ποικίλῃ συνθέσει τῶν ἰεραρχικῶν συμβόλων ἰερογραφουμένης, οὐκ ἀνάρμοστόν ἐστι μεμνῆσθαι τῆς θεοκινήτου τῶν προφητῶν ὑμνολογίας. Διδάσκει γὰρ εὐαγῶς τε ἄμα καὶ ἰεροπρεπῶς, αἴνων ἰερῶν ἀξίας εἶναι τὰς θεαρχικὰς ἀγαθουργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Περὶ τῶν ἰερατικῶν [τάξεων, δυνάμεών τε αὐτῶν καὶ ἐνεργειῶν] τελειώσεων

1. Αὕτη μὲν ἡ θειοτάτη τοῦ μύρου τελετουργία. Καιρὸς δ' ἀν εἴη μετὰ τὰς θείας ἰερουργίας αὐτὰς ἐκθέσθαι τὰς ἰερατικὰς τάξεις τε καὶ ἀποκληρώσεις, δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ ἐνεργείας καὶ τελειώσεις, καὶ τὴν ὑπ' αὐτὰς τριάδα τῶν ὑπερβεβηκυῶν τάξεων, δπως ἀν ἀποδειχθείη τῆς καθ' ἡμᾶς ἰεραρχίας ἡ διακόσμησις, τὸ μὲν ἄτακτον καὶ ἀκόσμητον καὶ συμπεφιρημένον, ἀμιγῶς ἀποδιαστέλλουσα καὶ ἀποκληροῦσα, τὸ κόσμιον δὲ καὶ τεταγμένον καὶ εὐσταθές, ἐν ταῖς κατ' αὐτὴν ἀναφαίνουσα τῶν ἰερῶν τάξεων ἀναλογίαις. Καὶ τὴν μὲν ἀπάσης ἰεραρχίας τριαδικὴν διαιρεσιν ἐν ταῖς ἥδη παρ' ἡμῶν ὑμνημέναις ἰεραρχίαις, ὡς οἶμαι, καλῶς ἔξεθέμεθα, φήσαντες ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς ἰερὰ παρόδιοσις ἔχει πᾶσαν ἰεραρχικὴν πραγματείαν εἰς τὰς ὁσιωτάτας τελετὰς διαιρεῖσθαι, καὶ τοὺς ἐνθέους αὐτῶν ἐπιστήμονας καὶ μύστας, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἰερῶς τελούμενους.
2. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἀγιωτάτη τῶν ὑπερουρανίων οὔσιῶν ἰεραρχία τελετὴν μὲν ἔχει τὴν κατὰ δύναμιν οἰκείαν Θεοῦ καὶ τῶν θείων ἀϋλοτάτην νόησιν, καὶ τὴν τοῦ θεοειδοῦς ὀλόκληρον καὶ ὡς ἐφικτόν, θεομίητον ἔξιν· φωταγωγὸν δὲ καὶ πρὸς τὴν ἰερὰν ταύτην τελείωσιν ἡγεμόνας, τὰς περὶ Θεὸν πρωτίστας οὔσιας. Αὕται γὰρ εἰς τὰς ὑποβεβηκυὰς ἰερὰς τάξεις ἀγαθοειδῶς καὶ ἀναλόγως διαπορθμεύοντι τὰς δωρουμένας αὐταῖς ἀεὶ θεουργικὰς γνώσεις ὑπὸ τῆς αὐτοτελοῦς καὶ σοφοποιοῦ τῶν θείων νοῶν θεαρχίας. Αἱ δὲ τῶν πρώτων οὔσιῶν ὑφειμέναι διακοσμήσεις, ὡς δι' ἐκείνων ἰερῶς ἀναγόμεναι πρὸς τὴν θεουργὸν τῆς θεαρχίας ἔλλαμψιν, αἱ τελούμεναι τάξεις εἰσὶ τε καὶ ἀληθῶς ὀνομάζονται.

Μετ' ἐκείνην δὲ τὴν οὔρανίαν καὶ ὑπεροκόσμιον ἰεραρχίαν, εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ἀγαθουργικῶς ἡ θεαρχία τὰς ἰερωτάτας αὐτῆς δωρεὰς προφέρουσα, νηπίοις μὲν

οὗσι, κατὰ τὸ Λόγιον, ἐδωρήσατο τὴν κατὰ νόμουν ἰεραρχίαν, ἀμυδραῖς τῶν ἀληθῶν εἰκόσι, καὶ πορῷωτάτοις τῶν ἀρχετύπων ἀπεικονίσμασι, καὶ δυσθεωρήτοις αἰνίγμασι, καὶ τύποις οὐκ εὐδιάκριτον ἔχουσι τὴν ἐγκεκαλυμμένην αὐτοῖς θεωρίαν ἀνάλογον φῶς, ὡς ἀσθενέσιν ὅψεσιν ἀβλαβῶς ἐπιλάμψασα. Ταύτη δὲ τῇ κατὰ νόμουν ἰεραρχίᾳ, τελετὴ μὲν ἡ πρὸς τὴν πνευματικὴν λατρείαν ἀναγωγὴ· χειραγωγοὶ δὲ πρὸς ταύτην οἱ τὴν ἀγίαν ἐκείνην σκηνὴν ὑπὸ Μωϋσέως ἰερᾶς μυηθέντες, τοῦ πρώτου τῶν κατὰ νόμουν ἰεραρχῶν μύστου καὶ ἡγεμόνος, πρὸς ἣν ἰερὰν σκηνὴν εἰσαγωγικῶς ἰερογραφῶν τὴν κατὰ νόμουν ἰεραρχίαν, εἰκόνα τύπου δειχθέντος αὐτῷ κατὰ τὸ Σιναῖον ὅρος ἐκάλει πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμουν ἰερουργούμενα, Τελούμενοι δὲ οἱ πρὸς τῶν νομικῶν συμβόλων ἀναλόγως ἐπιτελεωτέραν μύησιν ἀναγόμενοι.

Τὴν τελειοτέραν δὲ μύησιν ἡ θεολογία τὴν καθ' ἡμᾶς ἰεραρχίαν φησίν, ἀποπλήρωσιν αὐτὴν ἐκείνης ἀποκαλοῦσα καὶ ἰερὰν λῆξιν. Ὅστι δὲ καὶ οὐρανία καὶ νομικὴ κοινωνικῶς τῇ μεσότητι τῶν ἄκρων ἀντιλαμβανομένη, τῇ μὲν κοινωνοῦσα ταῖς νοεραῖς θεωρίαις, τῇ δὲ ὅτι καὶ συμβόλοις αἰσθητοῖς ποικιλεται, καὶ δι' αὐτῶν ἰερῶς ἐπὶ τὸ Θεῖον ἀνάγεται. Τὸ τρισσὸν δὲ ὥσαύτως ἔχει τῆς ἰεραρχικῆς διαιρέσεως, εἰς τὰς ἀγιωτάτας τῶν τελετῶν ἰερουργίας διαιρουμένη, καὶ τοὺς θεοειδεῖς τῶν ἰερῶν ὑπηρέτας, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἀναλόγως ἐπὶ τὰ ἰερὰ προσαγομένους. Ἐκάστη δὲ τῶν τριῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἰεραρχίας διαιρέσεως ἀκολούθως τῇ τε νομικῇ καὶ τῇ θειοτέρᾳ τῶν καθ' ἡμᾶς ἰεραρχίῃ, πρώτη καὶ μέση καὶ τελευταία τάττεται δυνάμει, τῆς τε ἰεροπρεποῦς ἀναλογίας προμυθουμένη, καὶ τῆς ἀπάντων εὐκόσμου καὶ κατὰ τάξιν ἐναρμονίου καὶ συνδετικῆς κοινωνίας.

3. Ή μὲν οὕν άγιωτάτη τῶν τελετῶν ἰερουργία πρώτην μὲν ἔχει θεοειδῆ δύναμιν τὴν ἰερὰν τῶν ἀτελέστων κάθαρσιν, μέσην δέ, τὴν τῶν καθαρθέντων φωτιστικὴν μύησιν ἐσχάτην δέ, καὶ τῶν προτέρων συγκεφαλαιωτικήν, τὴν τῶν μυηθέντων ἐν ἐπιστήμῃ τῶν οἰκείων μυήσεων τελείωσιν. Ή δὲ τῶν ἰερουργῶν διακόσμησις ἐν μὲν τῇ δυνάμει τῇ πρώτῃ διὰ τῶν τελετῶν ἀποκαθαίρει τοὺς ἀτελέστους ἐν τῇ μέσῃ δέ, φωταγωγεῖ τοὺς καθαρθέντας ἐν ἐσχάτῃ δέ καὶ ἀκροτάτῃ τῶν ἰερουργῶν δυνάμεων ἀποτελειοῖ τοὺς τῷ θείῳ φωτὶ κεκοινωνηκότας ἐν ταῖς τῶν θεωρηθεισῶν ἐλλάμψεων ἐπιστημονικαῖς τελειώσεσιν. Ή δὲ τῶν τελουμένων δύναμις ἡ πρώτη μὲν ἔστιν ἡ καθαιρομένη· μέση δὲ μετὰ τὴν κάθαρσιν ἡ φωτιζομένη, καὶ τινων ἰερῶν θεωρητική· τελευταία δὲ καὶ θειοτέρᾳ τῶν ἄλλων ἡ τῶν ἰερῶν φωτισμῶν, ὃν ἐγεγόνει θεωρός, ἐλλαμπομένη τὴν τελειωτικὴν ἐπιστήμην.

Τῆς μὲν οὕν άγιας τῶν τελετῶν ἰερουργίας ἡ τρισσὴ δύναμις ὑμνηται, τῆς μὲν ἰερᾶς θεογενεσίας ἐκ τῶν Λογίων ἀποδειχθείσης καθάρσεως καὶ φωτιστικῆς ἐλλάμψεως τῆς συνάξεως δὲ καὶ τῆς τοῦ μύρου τελετῆς, τελειωτικῆς τῶν θεουργιῶν γνώσεως καὶ ἐπιστήμης, δι' ἣς ἰερῶς ἡ πρὸς τὴν θεαρχίαν ἐνοποιὸς ἀναγωγὴ καὶ μακαριωτάτη κοινωνία τελεσιουργεῖται. Νῦν δὲ τὴν ἰερατικὴν διακόσμησιν ἐξῆς ἀφηγητέον, εἰς καθαρτικὴν καὶ φωτιστικὴν καὶ τελειωτικὴν εὐταξίαν διαιρουμένην.

4. Θεσμὸς μὲν οὗτός ἔστι τῆς θεαρχίας ὁ πανίερος, τὸ διὰ τῶν πρώτων τα δεύτερα πρὸς τὸ θειότατον οιύτης ἀνάγεσθαι φέγγος. Ὅστι καὶ τὰς αἰσθητὰς τῶν στοιχείων οὐσίας ὁρῶμεν εἰς τὰ μᾶλλον αὐταῖς συγγενέστερα πρῶτον ιούσας, καὶ δι' ἐκείνων ἐφ' ἔτερα τὴν οἰκείαν διείσας ἐνέργειαν; Εἰκότως οὕν ἡ πάσης ἀοράτου καὶ ὁρατῆς εὐκοσμίας ἀρχὴ καὶ ἴδρυσις, εἰς τοὺς θεοειδεστέρους πρώτους ἐνδίδωσι τὰς

θεουργικὰς ἀκτῖνας ἔναι, καὶ δι' ἐκείνων, ὡς διειδεστέρων νοῶν, καὶ πρὸς μετοχὴν φωτὸς καὶ μετάδοσιν οἰκείως ἔχοντων, εἰς τοὺς ὑφειμένους ἀναλόγως αὐτοῖς ἐλλόπιμπει, καὶ ἐπιφαίνεται. Τούτων οὖν ἐστι τῶν πρώτων θεοπτικῶν τὸ τοῖς δευτέροις ἀφθόνως ἐν συμμετρίᾳ τῇ κατ' αὐτοὺς ὑποδεῖξαι τὰ πρὸς αὐτῶν ἴερῶς ἐποπτευθέντα θεῖα θεάματα, καὶ τὸ μυῆσαι τὰ ἴεραρχικὰ τῶν μετ' ἐπιστήμης τελειωτικῆς τὰ θεῖα τῆς κατ' αὐτοὺς ἴεραρχίας ὅπαντα καλῶς μυηθέντων, καὶ τὴν τελεσιουργὸν τοῦ μυῆσαι δύναμιν προσειληφότων καὶ τὸ μεταδοῦναι κατ' ἀξίαν τὰ ἴερὰ τῶν ἐπιστημονικῶς καὶ ὀλοκλήρως μετασχόντων τῆς ἴερατικῆς τελειώσεως.

5. Οὐκοῦν ἡ θεία τῶν ἴεραρχῶν τάξις πρώτη μὲν ἐστι τῶν θεοπτικῶν τάξεων, ἀκροτάτη δὲ καὶ ἐσχόιτη πάλιν ἡ αὐτή, καὶ γὰρ εἰς αὐτὴν ἀποτελεῖται καὶ ἀποπληροῦται πᾶσα τῆς καθ' ἡμᾶς ἴεραρχίας ἡ διακόσμησις. Ὡς γὰρ ἄπασαν ἴεραρχίαν ὁρῶμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἀποπεραιουμένην, οὕτως ἐκάστην εἰς τὸν οἰκεῖον ἔνθεον ἴεράρχην. Ἡ δὲ τῆς ἴεραρχικῆς τάξεως δύναμις ἐν πάσαις χωρεῖ ταῖς ἴεραῖς ὀλότησι, καὶ διὰ πασῶν τῶν ἴερῶν τάξεων ἐνεργεῖ τὰ τῆς οἰκείας ἴεραρχίας μυστήρια ἐκκρίτως δὲ αὐτῇ πρὸς τὰς λοιπὰς τάξεις εἰς αὐτούργιαν ὁ θεῖος θεσμὸς ἀπονενέμηκε τὰς θειοτέρας ἴερουργίας αὗται δέ εἰσιν αἱ τελεσιουργοὶ τῆς θεαρχικῆς δυνάμεως εἰκόνες, ἀποτελοῦσαι πάντα τὰ θειότατα σύμβολα καὶ πάσας τὰς ἴερὰς διακοσμήσεις. Εἰ γὰρ καὶ πρὸς τῶν ἴερέων τελοῦνται τινὰ τῶν σεβασμίων συμβόλων, ἀλλ' οὐ ποτε τὴν ἴερὰν θεογενεσίαν ὁ ἴερεὺς ἐνεργήσει τοῦ θειοτάτου μύρου χωρίς, οὐδὲ τὰ τῆς θείας κοινωνίας τελέσει μυστήρια, μὴ τῷ θειοτάτῳ θυσιαστηρίῳ τῶν κοινωνικῶν ἐπιτεθέντων συμβόλων. Ἄλλ' οὐδὲ αὐτὸς ἴερεὺς ἔσται, μὴ πρὸς τῶν ἴεραρχικῶν τελειώσεων εἰς τοῦτο κεκληρωμένος. Ὅθεν ἡ θεία θεσμοθεσία τὴν τῶν ἴεραρχικῶν τάξεων ἀγιαστείαν, καὶ τὴν τοῦ θείου μύρου τελείωσιν, καὶ τὴν ἴερὰν τοῦ θυσιαστηρίου τελετουργίαν ταῖς τῶν ἐνθέων ἴεραρχῶν τελεσιουργοῖς δυνάμεσιν ἐνιαίως ἀπεκλήρωσεν.

6. Ἐστιν οὖν ἡ ἴεραρχικὴ τάξις, ἡ τῆς τελειωτικῆς δυνάμεως ἀναπεπλησμένη, τὰ τελεσιουργὰ τῆς ἴεραρχίας ἐκκρίτως τελετουργοῦ γοῦσα, καὶ τὰς ἐπιστήμας τῶν ἴερῶν ἐκφαντορικῶς μυοῦσα, καὶ ἐκδιδάσκουσα τὰς ἀναλόγους αὐτῶν καὶ ἴερὰς ἔξεις τε καὶ δυνάμεις.

Ἡ δὲ τῶν ἴερέων φωταγωγικὴ τάξις ἐπὶ τὰς θείας τῶν τελετῶν ἐποψίας χειραγωγεῖ τοὺς τελουμένους ὑπὸ τῇ τῶν ἐνθέων ἴεραρχῶν τάξει, καὶ μετ' αὐτῆς ἴερουργοῦσα τὰς οἰκείας ἴερουργίας, ἐν οἷς μὲν αὐτῇ δρᾷ τὰς θεουργίας ὑποδεικνύουσα διὰ τῶν ἴερωτάτων συμβόλων καὶ θεωρητικοὺς τοὺς προσιόντας ἀποτελοῦσα, καὶ τῶν ὁσίων τελετῶν κοινωνούς, εἰς τὸν ἴεράρχην δὲ ἀναπέμπουσα τοὺς τῆς ἐπιστήμης τὴν θεωρηθεισῶν ἴερουργιῶν ἐφιεμένους.

Ἡ δὲ τῶν λειτουργῶν τάξις, ἡ καθαρικὴ καὶ τῶν ἀνομοίων διακριτική, πρὸ τῆς ἐπὶ τὰς τῶν ἴερέων ἴερουργίας προσαγωγῆς, ἀποκαθαίρει τοὺς προσιόντας, ἀμιγεῖς αὐτοὺς ἀποτελοῦσα τῶν ἐναντίων, καὶ πρὸς ἴερουργικὴν ἐποψίαν καὶ κοινωνίαν ἐπιτηδείους. Ὅθεν ἐπὶ τῆς ἴερᾶς θεογενεσίας οἱ λειτουργοὶ τὸν προσιόντα τῆς παλαιᾶς ἀπογυμνοῦσιν ἐσθῆτος, ἔτι μὴν καὶ ὑπολύουσι, καὶ πρὸς δυσμὰς εἰς ἀποταγὴν ἴστωσι, καὶ αὐθίς πρὸς ἔω μετάγοντοι ίτῆς καθαρικῆς γάρ εἰσι τάξεως καὶ δυνάμεως] ἀποβάλλειν ὀλικῶς ἐγκελευόμενοι τοῖς προσιόντι τὰς τῆς προτέρας ζωῆς ἀμφιέσεις, καὶ τὸ τοῦ προτέρου βίου σκοτεινὸν ὑποδεικνύντες, καὶ ἐκδιδάσκοντες

αύτούς, ἀποταξιαμένους τοῖς ἀλαμπέσιν, ἐπὶ τὰ φωτιστικὰ μεταταχθῆναι. Καθαρτικὴ τοίνυν ἔστιν ἡ λειτουργικὴ διακόσμησις, ἐπὶ τὰς φανὰς τῶν ἰερέων ἰερουργίας ἀνάγουσα τοὺς κεκαθαριμένους, καὶ τοὺς ἀτελέστους ἀποκαθαίρουσα καὶ μαιευομένη ταῖς καθαρτικαῖς τῶν Λογίων ἐλλάμψει καὶ διδασκαλίαις, καὶ προσέτι τοὺς ἀνιέρους τῶν ἰερέων ἀμιγῶς ἀποδιαστέλλουσα· διὸ καὶ ταῖς ἰεραῖς αὐτὴν ἐφίστησι πύλαις ἡ ἰεραρχικὴ θεσμοθεσία, τὴν πρὸς τὰ ἰερὰ τῶν προσιόντων εἰσόδον ἐν ταῖς παντελέσι καθάρσεσιν αἰνισσομένη, καὶ τὴν ἐπὶ τὰς ἰερὰς αὐτῶν ἐποψίας καὶ κοινωνίας προσαγωγὴν ταῖς καθαρτικαῖς δυνάμεσιν ἐγχειρίζουσα, καὶ διὰ τούτων αὐτοὺς ἀκηλιδώτους εἰσδεχομένη.

7. Δέδεικται τοίνυν ἡ μὲν τῶν ἰεραρχῶν τάξις τελειωτικὴ καὶ τελεσιουργός ἡ δὲ τῶν ἰερέων φωτιστικὴ καὶ φωταγωγός ἡ δὲ τῶν λειτουργῶν καθαρτικὴ καὶ διακριτική, δηλαδὴ τῆς ἰεραρχικῆς τάξεως, οὐ τελεσιουργεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ φωτίζειν ἄμα καὶ καθαιρίζειν ἐπισταμένης, καὶ τῆς τῶν ἰερέων δυνάμεως ἔχούσης ἐν ἑαυτῇ μετὰ τῆς φωτιστικῆς καὶ τὴν καθαρτικὴν ἐπιστήμην. Αἱ μὲν γὰρ ἥττους ἐπὶ τὰ κρείττω μεταπηδᾶν ἀδυνατοῦσι, πρὸς τὸ μηδὲ θεμιτὸν αὐταῖς εἶναι πρὸς τοιαύτην ἐγχειρεῖν ἀλαζονείαν· αἱ δὲ θειότεραι δυνάμεις μετὰ τῶν οἰκείων καὶ τὰς ὑφει μένας τῆς αὐτῶν τελειότητος ἰερὰς ἐπιστήμας γινώσκουσιν. Ὄμως ἐπειδὴ θείων εἰσὶν ἐνεργειῶν εἰκόνες αἱ ἰερατικαὶ διακοσμήσεις τῆς εὔκόσμου καὶ ἀσυγχύτου τῶν θείων ἐνεργειῶν τάξεως, ἐν ἑαυταῖς δεικνῦσαι τὰς τεταγμένας ἐλλάμψεις, εἰς τὰς πρώτας καὶ μέσας καὶ τελευταίας ἰερὰς ἐνεργείας καὶ τάξεις, ἐν διακρίσεσιν ἰεραρχικαῖς ἐτάχθησαν, ἐμφαίνουσαι, καθάπερ ἔφην, ἐν ἑαυταῖς τῶν θείων ἐνεργειῶν τὸ τεταγμένον καὶ ἀσύμφυρτον. Ἐπειδὴ γὰρ ἡ θεαρχία τοὺς ἐν οἷς ἀν ἐγγένηται νόας ἀποκαθαίρει πρῶτον, εἴτα φωτίζει, καὶ φωτισθέντας ἀποτελειοῦ πρὸς θεοειδῆ τελεσιουργίαν, εἰκότως ἡ ἰεραρχικὴ τῶν θείων εἰκόνων εἰς διακερδιμένας ἑαυτὴν διαιρεῖ τάξεις τε καὶ δυνάμεις, ἐναργῶς ὑποδεικνῦσα τὰς θεαρχικὰς ἐνεργείας ἐν παναγεστάταις καὶ ἀμιγέσι τάξειν εὐσταθῶς καὶ ἀσυγχύτως ἐστηκυίας.

Ἄλλ’ ἐπειδὴ τὰς ἰερατικὰς τάξεις τε καὶ ἀποληρώσεις, δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ ἐνεργείας ειρήκαμεν, ως ἡμῖν ἐφικτόν, καὶ τὰς ἰερωτάτας αὐτῶν, ως οὗτοί τέ ἐσμεν, ἐποπτεύσωμεν τελειώσεις.

Μυστήριον ἰερατικῶν τελειώσεων

Ο μὲν ἰεράρχης, ἐπὶ τὴν ἰεραρχικὴν τελείωσιν προσαγόμενος, αμφω τῷ πόδε κλίνας ἐπίπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὰ θεοπαράδοτα Λόγια, καὶ τὴν ἰεραρχικὴν χεῖρα, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ πρὸς τοῦ τελοῦντος αὐτὸν ἰεράρχου ταῖς παναγεστάταις ἐπικλήσεσιν ἀποτελειοῦται. Ο δὲ ἰερεύς, ἄμφω τῷ πόδε κλίνας ἐπίπροσθεν τοῦ θείου θυσιαστηρίου, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὴν ἰεραρχικὴν δεξιάν, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ πρὸς τοῦ τελοῦντος αὐτὸν ἰεράρχου ταῖς ἰεροποιοῖς ἐπικλήσεσιν ἀγιάζεται. Ο δὲ λειτουργός, ἔνα τοῖν ποδοῖν κλίνας ἐπίπροσθεν τοῦ θείου θυσιαστηρίου, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὴν τοῦ τελοῦντος αὐτὸν ἰεράρχου δεξιάν, τελειούμενος ὑπ’ αὐτοῦ ταῖς τῶν λειτουργῶν τελεστικαῖς ἐπικλήσεσιν. Ἐκάστω δὲ αὐτῶν ἡ σταυροειδὴς ἐνσημαίνεται πρὸς τοῦ τελοῦντος ἰεράρχου σφραγίς, καὶ καθ’ ἔκαστον ἀνάρρησις ἰερὰ γίγνεται, καὶ τελειωτικὸς ἀσπασμός, ἀσπαζομένου παντὸς

ιερατικοῦ παρόντος ἀνδρός, καὶ τοῦ τελέσαντος Ἱεράρχου τὸν πρός τι τῶν εἰρημένων Ἱερατικῶν ταγμάτων ἀποτελεσθέντα.

Θεωρία

1. Κοινὰ μὲν ἔστι τοῖς Ἱεράρχαις τε καὶ Ἱερεῦσι καὶ λειτουργοῖς ἐν ταῖς Ἱερατικαῖς αὐτῶν τελειώσεσιν ἡ πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, καὶ ὑπόπτωσις, ἡ τῆς Ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, ἡ σταυροειδῆς σφραγίς, ἡ ἀνάρρησις, ὁ τελειωτικὸς δισπασμός· ἔξαιρετὰ δὲ καὶ ἔκκριτα τοῖς Ἱεράρχαις μὲν ἡ τῶν Λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις, οὐκ ἔχόντων τοῦτο τῶν ὑφειμένων ταγμάτων· τοῖς δὲ Ἱερεῦσιν, ἡ ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν αλίσις, οὐκ ἔχούσης τοῦτο τῆς τῶν λειτουργῶν τελειώσεως· οἱ γὰρ λειτουργοί, καθὼς εἴρηται, τὸν ἔνα αλίνουσιν τοῖν ποδοῖν μόνον.
2. Ή μὲν οὖν ἐπὶ τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ καὶ ὑπόπτωσις αἰνίσσεται πᾶσι τοῖς Ἱερατικῶς τελουμένοις, ὑποτιθέναι καθόλου τῷ τελετάρχῃ Θεῷ τὴν οἰκείαν ζωῆν, καὶ τὴν ἑαυτῶν νοερὰν ὄλότητα, πάναγνον αὐτῷ καὶ καθιερωμένην προσαγαγεῖν, καὶ ὅμοιει δῆ, καί, ὡς δυνατόν, ἀξίαν οὕσαν τοῦ θεαρχικοῦ καὶ παναγεστάτου καὶ Ἱεροῦ θυσιαστηρίου τοῦ καθιεροῦντος Ἱερατικῶς τοὺς θεοειδεῖς νόας.
3. Ή δὲ τῆς Ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις ὅμοιοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεταρχικὴν σκέπην, ὑφ' ἣς ὡς παῖδες Ἱεροὶ περιέπονται πατρικῶς, αὐτοῖς μὲν ἔξιν καὶ δύναμιν Ἱερατικὴν δωρουμένης, τὰς ἑναντίας δὲ αὐτῶν δυνάμεις ἀπορράπιζούσης διδάσκει δὲ ἅμα καὶ πάσας τελεῖν τὰς Ἱερατικὰς ἐνεργείας, ὡς ὑπὸ Θεῷ πράττοντας τοὺς τελεσθέντας, καὶ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν αὐτὸν ἔχοντας ἐν παντὶ καθηγεμόνα.
4. Ή σταυροειδῆς δὲ σφραγὶς τὴν ἀπασῶν ὅμοιοῦ τῶν σαρκικῶν ὁρέξεων ἀνενεργησίαν, καὶ τὴν θεομάρτυρον ζωῆν, ἀφορῶσαν ἀκλινῶς εἰς τὴν ἀνδρικὴν Ἰησοῦ θειοτάτην ζωῆν, ἄχρι σταυροῦ καὶ θανάτου μετὰ θεαρχικῆς ἀναμαρτησίας ἐληλυθότος, καὶ τοὺς οὕτω ζῶντας, ὡς ὅμιοιοιδεῖς ἐνσημαίνοντος τῇ σταυροειδεῖ τῆς οἰκείας ἀναμαρτησίας εἰκόνι.
5. Τὴν Ἱερὰν δὲ τῶν τελειώσεων καὶ τῶν τελουμένων ἀνάρρησιν ὁ Ἱεράρχης ἀναβοᾶ, τοῦ μυστηρίου δηλοῦντος, ὡς ὁ φιλόθεος Ἱεροτελεστῆς ἐκφαντορικός ἔστι τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς, οὐκ αὐτὸς ἴδια χάριτι τοὺς τελουμένους ἐπὶ τὴν Ἱερατικὴν ἄγων τελείωσιν, ἀλλ' ὑπὸ Θεοῦ κινούμενος εἰς πόισας τὰς Ἱεραρχικὰς ἀγιαστείας. Οὕτω Μωσῆς ὁ νομικὰς Ἱεροτελεστής, οὐδὲ ἀδελφὸν ὅντα τὸν Ἀαρὼν εἰς Ἱερατικὴν τελείωσιν ἄγει, καὶ φιλόθεον αὐτὸν εἶναι καὶ Ἱερατικὸν οἰόμενος, ἄχρις οὗ θεόθεν εἰς τοῦτο κινηθείς, ὑπὸ τελετάρχῃ Θεῷ τὴν Ἱερατικὴν τελείωσιν Ἱεραρχικῶς ἐτελεσιούργησεν. Ἄλλὰ καὶ ὁ θεαρχικὸς ἥμαν καὶ πρῶτος Ἱεροτελεστῆς (ἐγεγόνει γὰρ καὶ τοῦτο δι' ἥμας ὁ φιλανθρωπότατος Ἰησοῦς) «οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν», ὡς τὰ Λόγια φησιν, «ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· Σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ». Διὸ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν Ἱερατικὴν τελείωσιν ἄγων τοὺς μαθητάς, καίπερ ὑπάρχων ὡς Θεὸς τελετάρχης, διμως ἐπὶ τὸν παναγέστατον αὐτοῦ Πατέρα, καὶ τὸ θεαρχικὸν Πνεῦμα, τὴν τελεταρχικὴν ἀνατίθησιν Ἱεραρχικῶς τελεσιούργιαν, παραγγέλλων τοῖς μαθηταῖς, ὡς τὰ Λόγια φησιν, «ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός, ἷν ἡκούσατέ μου, δτι ὑμεῖς

βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἅγιῳ». Καὶ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ τῶν μαθητῶν κορυφαῖος, μετὰ τῆς ὁμοταγοῦς αὐτῷ καὶ ἰεραρχικῆς δεκάδος, εἰς τὴν τοῦ δυοκαιδεκάτου τῶν μαθητῶν ἐληλυθόως ἰερατικὴν τελείωσιν, ἐπὶ τῇ θεαρχίᾳ τὴν ἐκλογὴν εὐλαβῶς καταλέλοιπεν, «Ἄναδειξον», φήσας, «ὅν ἔξελέξω», καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ θείου κλήρου θειωδῶς ἀνα δεδειγμένον εἰς τὸν τῆς ἀγίας δυοκαιδεκάδος ἰεραρχικὸν ἀριθμὸν εἰσεδέξατο. Περὶ δὲ τοῦ θείου κλήρου τοῦ τῷ Ματθίθι θειωδῶς ἐπιπεσόντος ἔτεροι μὲν ἄλλα εἰρήκασιν οὐκ εὐαγῶς, ὡς οἷμαι, τὴν ἐμὴν δὲ καὶ αὐτὸς ἔννοιαν ἔρω. Δοκεῖ γάρ μοι τὰ Λόγια κλῆρον ὀνομάσαι θεαρχικόν τι δῶρον, ὑποδηλοῦν ἐκείνῳ τῷ ἰεραρχικῷ χορῷ τὸν ὑπὸ τῆς θείας ἐκλογῆς ἀναδεδειγμένον πλήν γε ὅτι τὸν θείον ἰεράρχην οὐκ αὐτοκινήτως χοὶ τὰς ἰερατικὰς ποιεῖσθαι τελεσιουργίας, ἀλλ’ ὑπὸ Θεῷ κινοῦντι ταύτας ἰεραρχικῶς καὶ οὐρανίως τελεσιοργεῖν.

6. Ό δὲ πρὸς τῷ τέλει τῆς ἰερατικῆς τελειώσεως ἀσπασμὸς ἰερὰν ἔμφασιν ἔχει. Πάντες γὰρ ὅσοι πάρεισι τῶν ἰερατικῶν ὄντες τάξεύον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τελέσας ἰεράρχης, ἀσπάζονται τὸν τετελεσμένον. Ὄταν γὰρ ἰερατικαῖς ἔξεσι καὶ δυνάμεσι, καὶ θείᾳ κλήσει, καὶ ἀγιαστείᾳ, πρὸς ἰερατικὴν τελεσιουργίαν ἀφίκηται νοῦς ἰερός, ἔραστός ἐστι ταῖς ὁμοταγέσι καὶ ἰερωτάταις τάξεσιν, εἰς τὸ θεοειδέστατον ἀνηγμένος κάλλος, ἔρων τῶν ὁμοειδῶν νοῶν, καὶ πρὸς αὐτῶν ἰερῶς ἀντερῷμενος. Ἐνθεν ὁ πρὸς ἀλλήλους ἰερατικὸς ἀσπασμὸς ἰερουργεῖται, τὴν τῶν ὁμοειδῶν νοῶν ἰερὰν κοινωνίαν ὑποδηλῶν, καὶ τὴν ἐπ’ ἀλλήλοις ἐραστὴν εὐφροσύνην, ὡς ὀλοκλήρως ἀποσώζουσαν ἰερατικῇ μιρφώσει τὸ θεοειδέστατον κάλλος.

7. Ταῦτα μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ἐστὶ τὰ κοινὰ τῆς ὅλης ἰερατικῆς τελειώσεως. Ό δὲ ἰεράρχης ἔκκριτον ἔχει τὴν τῶν Λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἰερωτάτην ἐπίθεσιν. Ἐπειδὴ γὰρ ἡ τελειωτικὴ τῆς πάσης ἰερατείας δύναμις καὶ ἐπιστήμη τοῖς ἐνθέοις ἰεράρχαις ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς δωρεᾶται καὶ τελεταρχικῆς ἀγαθότητος, εἰκότως ἐπὶ τῶν ἰεραρχικῶν κεφαλῶν ἐπιτίθεται τὰ θεοπαράδοτα Λόγια, τὰ περιεκτικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ἐκφαντορικὰ πάσης θεολογίας, θεουργίας, θεοφανείας, ἰερολογίας, ἰερουργίας, ἐνὶ λόγῳ πάντων τῶν θείων καὶ ἰερῶν ἔργων τε καὶ λόγων τῶν ὑπὸ τῆς ἀγαθουργοῦ θεαρχίας τῇ καθ’ ἡμᾶς ἰεραρχίᾳ δεδωρημένων, ὡς τοῦ θεοειδοῦς ἰεράρχου, πάσης μὲν ἰεραρχικῆς δυνάμεως ὀλοκλήρως μεθέξοντος, πασῶν δὲ τῶν ἰεραρχικῶν ἰερολογιῶν τε καὶ ἰερουργιῶν τὴν ἀληθῆ καὶ θεοπαράδοτον ἐπιστήμην, οὐκ ἐλλαμφθησομένου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐτέροις ἀναλογίαις ἰεραρχικαῖς μεταδώσοντος, καὶ τελεσιουργήσοντος ἐν θειοτάταις γνώσεσι, καὶ ἀκροτάταις ἀναγωγαῖς, ἰεραρχικῶς ἄπαντα τὰ τῆς ὅλης ἰεραρχίας τελεστικώτατα. Τοῖς δὲ ἰερεῦσι τοῖν δυοῖν ποδοῖν ἡ κλίσις, ἔκκριτόν ἐστι παρὰ τὴν λειτουργικὴν διακόσμησιν, ὡς τὸν ἔνα κλινούσης ἐκείνης, καὶ τούτῳ τῷ ἰεραρχικῷ σχήματι τελειουμένης.

8. Η μὲν οὖν κλίσις ἐμφαίνει τὴν ὑποκειμένην προσαγωγὴν τοῦ προσάγοντος, ὑποτιθέντος Θεῷ τὸ ἰερῶς προσαγόμενον, Ἐπειδὴ δέ, ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν, αἱ τρεῖς τῶν ἰεροτελεστῶν διακοσμήσεις διὰ τῶν τριῶν ἀγιωτάτων τελετῶν καὶ δυνάμεων ἐφεστᾶσι ταῖς τρισὶ τῶν τελουμένων τάξεσι, καὶ τὴν ὑπὸ τὰ θεῖα ζυγὰ σωστικὴν αὐτῶν ἰερουργοῦσι προσαγωγήν, εἰκότως ἡ λειτουργικὴ τάξις, ὡς μόνον καθαρτική, τὴν μίαν ἰερουργεῖ τῶν καθαιρομένων προσαγωγὴν ὑπὸ τὸ θεῖον αὐτὴν ὑποτιθεῖσα θυσιαστήριον, ὡς ἐν αὐτῷ τῶν καθαιρομένων νοῶν ὑπερκοσμίως ἰερουμένων. Οἱ δὲ ἰερεῖς ἄμφω τῷ πόδε κλίνουσιν, ὡς τῶν ὑπ’ αὐτῶν ἰερῶς

προσαγομένων ού μόνον κεκοιθαριμένων, ἀλλὰ καὶ ταῖς φανοτάταις αὐτῶν ιερουργίαις ἀναγωγικῶς ἀποκεκαθαριμένης ζωῆς, εἰς θεωρητικήν ἔξιν καὶ δύναμιν ιερουργικῶς ἀποτελεσθέντων. Ὁ δὲ ιεράρχης, ἅμφω τῷ πόδε κλίνων, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὰ θεοπαράδοτα Λόγια, τοὺς ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς δυνάμεως ἐκκεκαθαριμένους, καὶ πρὸς τῆς ιερουργοῦ πεφωτισμένους πρὸς τὴν τῶν ἐποπτευθέντων ὑπ' αὐτῶν ιερῶν ἀναλόγως αὐτοῖς ἐπιστήμην ιεραρχικῶς ἄγων, καὶ δι' αὐτῆς ἀποτελειῶν τοὺς προσαγομένους, εἰς τὴν κατ' αὐτοὺς ὁλόκληρον ὀφιέρωσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'

Περὶ τῶν τελουμένων τάξεων

1. Αὗται μὲν αἱ ιερατικαὶ τάξεις τε καὶ ἀποκληρώσεις, δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ ἐνέργειαι καὶ τελειώσεις. Τὴν δὲ ὑπ' αὐτὰς τριάδα τῶν τελουμένων τάξεων ἔξης ἀφηγητέον. Λέγομεν τοίνυν, δτι καθαιρόμεναι μὲν εἰσι τάξεις αἱ τῶν ιερουργιῶν καὶ τελετουργιῶν ἀποδιαστελλόμεναι πληθύες, ὃν ἡδη μνήμην ἐποιησάμεθα, τῆς μὲν ὡς ἔτι πρὸς τῶν λειτουργῶν τοῖς μαιευτικοῖς Λογίοις πρὸς ζωτικὴν ἀπότεξιν μιօρφουμένης τε καὶ διαπλαττομένης τῆς δὲ ὡς ἔτι πρὸς τὴν ιερὰν ἥς ἀπέστη ζωῆς ἀνακικλησομένης τῇ τῶν ἀγαθῶν Λογίων ἐπιστρεπτικὴ διδασκαλίᾳ· τῆς δὲ ὡς ἔτι πρὸς τῶν ἐναντίων πτοιῶν ἀνάνδρως ἐκδειματουμένης, καὶ πρὸς τῶν δυναμοποιῶν Λογίων ἐπιρρωνυμένης τῆς δὲ ὡς ἔτι πρὸς τὰς ιερὰς ἐνεργείας ἐκ τῶν χειρόνων μεταγομένης τῆς δὲ ὡς μεταχθείσης μὲν οὕπω δὲ τὸ πανάγνως ἀνεπίστροφον ἐν θειοτέραις ἔξεσι καὶ ἀσαλεύτοις ἐσχηκυίας. Αὗται γάρ εἰσιν αἱ καθαιρόμεναι τάξεις ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς μαιεύσεως καὶ καθαριτικῆς δυνάμεως. Ταύτας οἱ λειτουργοὶ ταῖς ιεραῖς αὐτῶν δυνάμεισι τελεσιουργοῦσι πρὸς τὸ τελέως ἐκκαθαρθείσας αὐτὰς εἰς τὴν φωτιστικὴν τῶν φανοτάτων ιερουργιῶν θεωρίαν τε καὶ κοινωνίαν μεταχθῆναι.

2. Μέση δὲ τάξις ἔστιν ἡ θεωρητικὴ καί τινων ιερῶν ἀναλόγως ἐν καθαρότητι πάσῃ κοινωνός, ἡ τοῖς ιερεῦσιν εἰς τὸ φωτίζειν αὐτὴν ἀπονεμηθεῖσα. Καὶ γάρ ἔστιν, ὡς οἶμαι, δῆλον, ὡς ἡ καθαρθεῖσα πάσης ἀνιέρου κηλίδος, καὶ πάναγνον ἐσχηκυῖα τὴν τοῦ οἰκείου νοὸς ἀκίνητον ἵδρυσιν, ἐπὶ τὴν θεωρητικὴν ἔξιν καὶ δύναμιν ιερουργικῶς μετάγεται, καὶ κοινωνεῖ τοῖς κατ' αὐτὴν θειοτάτοις συμβόλοις, ἐν ταῖς θεωρίαις αὐτῶν καὶ κοινωνίαις, ἀπάσης ιερᾶς εὐφροσύνης ἀποπληρουμένη, καὶ πρὸς τὸν θεῖον τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν ἔρωτα ταῖς ἀναγωγικαῖς αὐτῶν δυνάμεσιν ἀναλόγως ἀναπτερουμένη. Ταύτην ἐγώ φημι τὴν τοῦ ιεροῦ λαοῦ τάξιν, ὡς διὰ πάσης ἐληλυθυτῶν καθάρσεως, καὶ τῆς ιερᾶς τῶν φανοτάτων τελετῶν ἐποψίας καὶ κοινωνίας, ὡς θεμιτόν, ἡξιωμένην.

3. Ἡ δὲ τῶν τελουμένων ἀπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις ἡ τῶν μοναχῶν ἔστιν ιερὰ διακόσμησις, πᾶσαν μὲν ἀποκεκαθαριμένην κάθαρσιν, διλικῆ δυνάμει καὶ παντελεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἀγνότητι, πάσης δέ, δοσῆς θεμιτὸν αὐτῇ θεωρεῖν ιερουργίας, ἐν νοερᾷ θεωρίᾳ καὶ κοινωνίᾳ γεγενημένη, καὶ ταῖς τῶν ιεραρχῶν τελειωτικαῖς δυνάμεσιν ἐγχειριζομένη, καὶ ταῖς ἐνθέοις αὐτῶν ἐλλάμψει καὶ ιεραρχικαῖς παραδόσεσιν ἐκδιδασκομένη τὰς ἐποπτευθείσας τῶν κατ' αὐτὴν ιερῶν τελετῶν ιερουργίας, καὶ πρὸς τῆς ιερᾶς αὐτῶν ἐπιστήμης ἀναλόγως εἰς τελειοτάτην

ἀναγομένη τελείωσιν. Ὅτιον οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ἐπωνυμιῶν αὐτοὺς Ἱερῶν ἡξίωσαν, οἱ μὲν θεραπευτάς, οἱ δὲ μοναχοὺς ὄνομάζοντες, ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας, καὶ τῆς ἀμερίστου καὶ ἐνιαίας ζωῆς, ὡς ἐνοποιούσης αὐτοὺς ἐν ταῖς τῶν διαιρετῶν Ἱεραῖς συμπτύξεσιν, εἰς θεοειδῆ μονάδα καὶ φιλόθεον τελείωσιν. Διὸ καὶ τελεστικὴν αὐτοῖς ἐδωρήσατο χάριν ἡ Ἱερὰ θεσμοθεσία, καί τινος αὐτοὺς ἡξίωσεν ἀφιερωτικῆς ἐπικλήσεως, οὐχ Ἱεραρχικῆς (ἐκείνη γὰρ ἐπὶ μόναις γίνεται ταῖς Ἱερατικαῖς τάξεσιν), ἀλλ’ Ἱερουργικῆς ὑπὸ τῶν ὁσίων Ἱερέων τῇ Ἱεραρχικῇ τελετουργίᾳ δευτέρως Ἱερουργούμενης.

Μυστήριον μοναχικῆς τελειώσεως

Ο μὲν Ἱερεὺς ἔστηκεν ἐπίπροσθεν τοῦ θείου θυσιαστηρίου, τὴν μοναχικὴν ἐπίκλησιν Ἱερολογῶν. Ο δὲ τελούμενος ὅπιστι τοῦ Ἱερέως ἔστηκεν, οὐκ ἄμφω τῷ πόδε κλίνων, οὐχ ἔνα τοῖν ποδοῖν, οὐκ ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων τὰ θεοπαράδοτα Λόγια, μόνον δὲ τῷ Ἱερεῖ παρεστῶς Ἱερολογοῦντι τὴν ἐπ’ αὐτῷ μυστικὴν ἐπίκλησιν. Τελέσας δὲ αὐτὴν ὁ Ἱερεὺς, ἐπὶ τὸν τελούμενον ἐλθών, ἐπερωτᾷ πρῶτον αὐτόν, εἰ πάσαις ἀποτάσσεται ταῖς διαιρεταῖς οὐ μόνον ζωαῖς, ἀλλὰ καὶ φαντασίαις. Εἴτα τὴν τελειοτάτην αὐτῷ ζωὴν ὑφηγεῖται, μαρτυρούμενος, διτι χρὴ τῆς μέσης αὐτὸν ὑπερανεστηκέναι. Ταῦτα δὲ πάντα τοῦ τελούμενου προσεχῶς ὁμολογήσαντος, τῷ σταυροειδεῖ τύφῳ σφραγισάμενος αὐτὸν ὁ Ἱερεὺς, ἀποκείρει, τὴν τρισσὴν τῆς θείας μακαριότητος ἐπιβοήσας ὑπόστασιν, καὶ τὴν ἐσθῆτα πᾶσαν ἀπαμφιέσας, ἐτέραν ἀμφιέννυσι, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων Ἱερῶν ἀνδρῶν, δοσοι πάρεισιν, ἀσπασάμενος, αὐτὸν κοινωνὸν ἀποτελεῖ τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων.

Θεωρία

1. Τὸ μηδένα τοῖν ποδοῖν κλίνειν, μηδ’ ἐπὶ κεφαλῆς ἔχειν τὰ θεοπαράδοτα Λόγια, παρεστάναι δὲ τῷ Ἱερεῖ τὴν ἐπίκλησιν Ἱερολογοῦντι, δηλοῖ τὴν μοναχικὴν τάξιν οὐκ εἶναι προσαγωγικὴν ἐτέρων, ἀλλ’ ἐφ’ ἑαυτῆς ἔστωσαν ἐν μοναδικῇ καὶ Ἱερᾷ στάσει, ταῖς Ἱερατικαῖς ἐπομένην τάξεσι, καὶ πρὸς αὐτῶν, ὡς ὄπαδόν, ἐπὶ τὴν θείαν τῶν κατ’ αὐτὴν Ἱερῶν ἐπιστήμην εὑπειθῶς ἀναγομένην.
2. Ἡ δὲ τῶν μεριστῶν οὐ μόνον ζωῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ φαντασιῶν ἀποταγή, τὴν τελειοτάτην ἐμφαίνει τῶν μοναχῶν φιλοσοφίαν, ἐν ἐπιστήμῃ τῶν ἐνοποιῶν ἐντολῶν ἐνεργούμενη. Ἔστι γάρ, ὡς ἔφην, οὐ τῆς μέσης τῶν τελούμενων τάξεως, ἀλλὰ τῆς πασῶν ὑψηλοτέρας, Διὸ καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τῆς μέσης τάξεως ἀκατακρίτως ἐνεργούμενων ἀπείρηται τρόπῳ παντὶ τοῖς ἐνιαίοις μοναχοῖς, ὡς πρὸς τὸ ἐν αὐτῶν ὄφειλόντων ἐνοποιεῖσθαι, καὶ πρὸς Ἱερὰν μονάδα συνάγεσθαι, καὶ πρὸς τὴν Ἱερατικήν, ὡς θεμιτόν, ἀπομορφοῦσθαι ζωήν, ὡς τὸ συγγενὲς αὐτῆς ἔχουσαν ἐν πολλοῖς, καὶ μᾶλλον αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς τῶν τελούμενων τάξεις πλησιάζουσαν.
3. Ἡ δὲ τοῦ σταυροειδοῦς τύπου σφραγίς, ὡς ἡδη παρ’ ἡμῶν εἰρηται, δηλοῖ τὴν πασῶν ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ορεξεων ἀνενεργησίαν. Ἡ δὲ τῶν τριχῶν ἀπόκαρσις ἐμφαίνει τὴν καθαρὰν καὶ ἀσχημάτιστον ζωὴν οὐκ ἐπιπλάστοις σχήμασι τὸ κατὰ νοῦν δυσειδὲς ἐπιθετικῶς καλλωπίζουσαν, ἀλλ’ αὐτὴν ἐφ’ ἑαυτῆς οὐκ ἀνθρωπικοῖς

κάλλεσιν, ἀλλ’ ἐνιαίοις καὶ μοναχοῖς εἰς τὸ θεοειδέστατον ἀναγομένην.

4. Η δὲ τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀποβολή, καὶ τῆς ἑτέρας λῆψις, τὴν ἀπὸ μέσης ἰερᾶς ζωῆς ἐπὶ τὴν τελειοτέραν μετάταξιν ἐμφαίνει, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἰερᾶς θεογενεσίας ἡ τῆς ἐσθῆτος ἄμειψις ἐδήλου τὴν ἀπὸ καθαιρομένης ζωῆς εἰς θεωρητικὴν καὶ φωτιστικὴν ἔξιν ἀναγωγήν. Εἰ δὲ καὶ νῦν ὁ ἵερεύς τε καὶ πάντες ὅσοι πάρεισιν ἰεροί τὸν τε τελεσμένον ἀσπάζονται, τὴν ἰερὰν τῶν θεοειδῶν ἐννόησον κοινωνίαν, ὀγαπητικῶς ἐν εὐφροσύνῃ θείθι συνηδομένων ἀλλήλοις.

5. Ἐν τέλει δὲ πάντων ὁ ἵερεύς ἐπὶ τὴν θεαρχικὴν κοινωνίαν καλεῖ τὸν τετελεσμένον, ἐμφαίνων ἰερῶς, ὡς ὁ τελεσθείς, εἴπερ ἀλθηῶς ἐπὶ τὴν μοναχικὴν ἀφίκετο καὶ ἐνιαίαν ἀναγωγήν, οὐ θεωρητικὸς μόνον ἔσται τῶν κατ’ αὐτὸν ἰερῶν, οὐδὲ κατὰ μέσην τάξιν ἐπὶ τὴν κοινωνίαν ἥξει τῶν ἱερωτάτων συμβόλων, ἀλλὰ μετὰ θείας τῶν ὑπ’ αὐτοῦ μετεχομένων ἰερῶν γνώσεως ἐτέρῳ τρόπῳ παρὰ τὸν ἵερον λαὸν ἐπὶ τὴν μετάληψιν ἥξει τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας. Διὸ καὶ ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν ἐν ταῖς ἱεροτελεστικαῖς αὐτῶν ἀγιαστείαις ἐν τέλει τῶν ἱερωτάτων αὐτῶν ἀφιερώσεων ἡ τῆς ἀγιωτάτης εὐχαριστίας κοινωνία μεταδίδοται πρὸς τοῦ τελέσαντος αὐτὰς ἰεράρχου οὐ μόνον ὅτι τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων ἡ μετάληψις ἐκάστης ἱεραρχικῆς μεθέξεως ἔστι τὸ κεφάλαιον, ἀλλ’ ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς καὶ θειοτάτης δωρεᾶς ὀναλόγως αὐταῖς καθ’ ἑκάστην αἱ ἵεραι πᾶσαι τοίχεις μετέχουσι πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτῶν τῆς θεώσεως ἀναγωγὴν καὶ τελείωσιν. Συνήκειται τοίνυν ἡμῖν, ὡς αἱ μὲν ἄγιαι τελεταὶ κάθαρσίς εἰσι καὶ φωτισμὸς καὶ τελείωσις οἱ δὲ λειτουργοὶ καθαρτικὴ τάξις, οἱ δὲ ἵερεῖς φωτιστικὴ τελεστικὴ δὲ οἱ θεοειδεῖς ἰεράρχαι. Καθαιρομένη δὲ τάξις ἡ τῆς ἰερᾶς ἐποψίας καὶ κοινωνίας ἀμέτοχος, ὡς ἔτι καθαιρομένη. Θεωρητικὴ δὲ τάξις ὁ ἵερος λαός. Τετελεσμένη δὲ τάξις ἡ τῶν ἐνιαίων μοναχῶν. Οὕτω γὰρ ἡ καθ’ ἡμᾶς ἱεραρχία, ταῖς θεοπαραδότοις τάξεσιν ἰερῶς εὐθετούμενη, ταῖς οὐρανίαις ἱεραρχίαις δόμοιειδής ἔστι, τοὺς θεοιμιήτους αὐτῆς ως ἐν ἀνδράσιν ἀποσώζουσα κοινῇ θεοειδεῖς χαρακτῆρας.

6. Ἀλλ’ ἐρεῖς, ὅτι ταῖς οὐρανίαις ἱεραρχίαις ἐλλείπουσι πάντως αἱ καθαιρόμεναι τάξεις. Οὐ γὰρ θεμιτόν, οὐδὲ ἀληθὲς εἰπεῖν, ως ἔστι τις οὐρανία διακόσμησις ἐναγής. Ἔγὼ δέ, ὅτι μὲν ἀλώβητοι παντελῶς εἰσι, καὶ τὸ πάναγνον ὑπερκοσμίως ἔχουσιν, δόμιολογήσαιμι πάντως, εἰ μὴ παντελῶς ἀποπέσοιμι τοῦ ἱερωτάτου νοός. Εἰ γάρ τις αὐτῶν ὑπὸ κακίας ἐάλω, τῆς μὲν οὐρανίας καὶ ἀμιγοῦς ἀποπεπτώκει τῶν θείων νοῶν ἀρμονίας, εἰς τὴν ἀλαμπῆ δὲ τῶν ἀποστατικῶν πληθύων ἐφέρετο πτῶσιν. Ἀλλ’ ἔστιν εἰπεῖν ἵερῶς ἐπὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας, ὅτι κάθαρσίς ἔστι ταῖς ὑφειμέναις οὐσίαις ἡ παρὰ Θεοῦ τῶν τέως ἀγνοούμενων ἔλλαμψις, ἐπὶ τελειοτέραν αὐτὰς ἐπιστήμην ἄγουσα τῶν θεαρχικῶν γνώσεων καὶ τῆς ἀγνοίας, ὡν οὕπω τὴν ἐπιστήμην εἶχον, ἀποκαθαίρουσα διὰ τῶν πρώτων καὶ θειοτέρων οὐσιῶν ἀναγομένας εἰς τὰς ὑπερτέρας τῶν θεοπτιῶν καὶ φανοτέρας μαρμαρυγάς. Οὕτω καὶ φωτιζόμεναι τάξεις εἰσὶ καὶ τελούμεναι, καὶ καθαρτικά, καὶ φωτιστικά, καὶ τελεστικά κατὰ τὴν οὐρανίαν ἱεραρχίαν, ως τῶν ὑπερτάτων καὶ θειοτέρων οὐσιῶν, τὰς ὑφειμένας ἵερας καὶ οὐρανίας διακόσμησις ἀγνοίας μὲν ἀπάσης ἀποκαθαιρουσῶν ἐν τάξεσι καὶ ὀναλογίαις τῶν οὐρανίων ἱεραρχιῶν, πληρούσων δὲ αὐτὰς τῶν θειοτάτων ἔλλαμψεων καὶ τελειουσῶν ἐν τῇ παναγεστάτῃ τῶν θεαρχικῶν νοήσεων ἐπιστήμῃ. Καὶ γὰρ ἦδη πρὸς ἡμῶν εἴρηται, καὶ τοῖς λογίοις θειωδῶς διηγόρευται τὸ μὴ ταῦτας

εῖναι πάσας τὰς οὐρανίας διακοσμήσεις ἐν πάσαις ταῖς Ἱεραῖς τῶν θεοπτικῶν ἔλλαμψεων ἐπιστήμαις, ἀλλ' ἐν Θεοῦ μὲν ἀμέσως τὰς πρώτας, δι' ἐκείνων δὲ πάλιν ἐκ Θεοῦ τὰς ὑφειμένας ἀναλόγως αὐταῖς ἔλλαμπεσθαι τὰς φανοτάτας τῆς θεαρχικῆς ἀκτίνος αὐγάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Περὶ τῶν ἐπὶ τοῖς κεκοιημένοις τελουμένων

1. Τούτων δὲ διωρισμένων, ἀναγκαῖον εἰπεῖν, ως οἶμαι, καὶ τὰ πρὸς ἡμῶν Ἱερῶς ἐπὶ τῶν κεκοιημένων τελούμενα. Καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτο κοινόν ἐστι τοῖς Ἱεροῖς τε καὶ ἀνιέροις, ἀλλ' ὥσπερ ἀλλοῖον εἰδός ἐστι τῆς ἑκατέρων ζωῆς, οὗτο καὶ πρὸς θάνατον ιόντες, οἱ μὲν Ἱερὰν ἐσχηκότες ζωήν, εἰς τὰς ἀληθεῖς ἐπαγγελίας τῆς θεαρχίας ἀποσκοποῦντες, ως τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν ἐν τῇ καθ' αὐτὴν ἀναστάσει τεθεαμένοι, μετὰ βεβαίας καὶ ἀληθοῦς τῆς ἐλπίδος ἐν εὐφροσύνῃ θείᾳ πρὸς τὸ τοῦ θανάτου πέρας ἴασιν, ως ἐπὶ τέλος Ἱερῶν ἀγώνων, ἐν παντελεῖ καὶ ἀτελευτήῳ ζωῇ καὶ σωτηρίᾳ, τὰ κατ' αὐτοὺς ἔσεσθαι πάντως εἰδότες διὰ τῆς ἐσομένης αὐτῶν ὄλικῆς ἀναστάσεως. Αἱ μὲν γὰρ Ἱεραὶ ψυχαὶ πρὸς τὴν ἐπὶ τὰ χείρων κατὰ τὸν τῆδε βίον δυνάμεναι καταπίπτειν τροπήν ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ τὴν ἐπὶ τὸ ἄτρεπτον ἔξουσι θεοειδεστάτην μετάταξιν. Τὰ δὲ καθαρὰ τῶν Ἱερῶν ψυχῶν, ὁμόζυγα καὶ ὁμοπόρευτα σώματα συναπογραφέντα καὶ συναθλήσοιντα κατὰ τοὺς θείους αὐτῶν ἰδρῶτας, ἐν τῇ τῶν ψυχῶν ἀτρέπτῳ κατὰ τὴν θείαν ζωὴν ἰδούσει συναπολήψεται τὴν οἰκείαν ἀνάστασιν. Ἐνωθέντα γὰρ αἵς ἦνωντο κατὰ τὸν τῆδε βίον Ἱεραῖς ψυχαῖς, ως μέλη Χριστοῦ γεγονότα, τὴν θεοειδῆ καὶ ἀφθαρτὸν ἀθάνατόν τε καὶ μακαρίαν ἀπολήψεται λῆξιν. Ἐν τούτοις μὲν οὖν ἡ τῶν Ἱερῶν ἐστι κοίμησις ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀσαλεύτοις ἐλπίσιν εἰς τὸ τῶν θείων ἀγώνων ἀφικνουμένη πέρας.

2. Τῶν δὲ ἀνιέρων οἱ μὲν εἰς ἀνυπαρξίαν ἀλόγως οἴονται χωρεῖν, οἱ δὲ τὴν σωματικὴν εἰσάπαξ ἀποδόγγυνυσθαι τῶν οἰκείων ψυχῶν συζυγίαν ως ἀνάρμοστον αὐταῖς, ἐν θεοειδεῖ ζωῇ καὶ μακαρίαις λήξεσιν οὐκ ἐννοήσαντες, οὐδὲ ἵκανῶς ἐν ἐπιστήμῃ θείᾳ μυηθέντες, ἀρχθεῖσαν ἥδη τὴν καθ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ θεοειδεστάτην ζωήν. Ἄλλοι δὲ σωμάτων ἀλλων ἀπονέμιουσι ταῖς ψυχαῖς συζυγίας, ἀδι κοῦντες τὸ ἐπ' αὐτοῖς, ως οἶμαι, τὰ συμπονήσαντα ταῖς θείαις ψυχαῖς, καὶ τῶν Ἱερῶν ἀντιδόσεων οὐκ εὐαγῶς ἀποστεοῦντες τὰ πρὸς τὸ πέρας ἐλθόντα τῶν θειοτάτων δρόμων. Ἄλλοι δέ, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπὶ προσύλους ἐννοίας ἀποκλιθέντες, εἰρήκασιν ὁμοειδῆ τοῦ τῆδε βίου τὴν τοῖς δσίοις ἐπηγγελμένην ἀγιωτάτην καὶ μακαριωτάτην λῆξιν, καὶ τροφὰς οἰκείας ἀλλοιωτῷ βίῳ τοῖς ἴσαγγέλοις ἀθεμίτως ἀπέρριψαν. Ἄλλ' οὐκ ἀποπεσεῖτοι τίς ποτε τῶν Ἱερωτάτων ἀνδρῶν εἰς τὰς τοιάσδε πλανήσεις ἀλλ' ὅλους αὐτοὺς ἀπολήψεσθαι τὴν Χριστοειδῆ λῆξιν εἰδότες, δταν ἐπὶ τὸ πέρας ἔλθωσι τοῦ τῆδε βίου, τὴν εἰς ἀφθαρσίαν αὐτῶν ὁδόν, ως ἐγγυτέραν ἥδη γεγενημένην, ἐμφανέστερον ὁρῶσι, καὶ τὰς δωρεὰς τῆς θεαρχίας ὑμνοῦσι, καὶ θείας ἥδονῆς ἀποπληροῦνται, τὴν ἐπὶ τὰ χείρων τροπὴν οὐκέτι δεδοικότες, ἀλλ' εῦ εἰδότες, δτι τὰ κτηθέντα καλὰ βεβαίως καὶ αἰωνίως ἔξουσιν. Οἱ δὲ μολυσμῶν ἀνάπλεοι καὶ ἀνιέρων ἀηλίδων, εἴπερ Ἱερᾶς τινος τετυχήκασι μυήσεως, αὐτοὶ δὲ ταύτην ἐκ τοῦ οἰκείου νοὸς

όλεθρίως ἀπορράπισαντες, ἐπὶ τὰς φθοροποιοὺς ηὔτομόλησαν ἐπιθυμίας, ὅταν ἐπὶ τὸ τέλος ἔρχωνται τῆς ἐνθάδε ζωῆς, οὐκ ἔτι ὁμοίως αὐτοῖς εὔκαταφρόνητος φανεῖται τῶν Λογίων ἡ θεία θεσμοθεσία, τὰς ὀλλυμένας δὲ τῶν οἰκείων παθῶν ἡδονὰς ἑτέροις ὀφθαλμοῖς ἐπισκοπήσαντες, καὶ τὴν ἴεραν ζωήν, ἣς ἀνοήτως ἐκπεπτώκασι, μακαρίσαντες, ἐλεεινῶς καὶ ἀβουλήτως ἀποσχίζονται τοῦ τῇδε βίου, πρὸς μηδεμίαν ἴερὰν ἐλπίδα χειραγωγούμενοι διὰ τὴν χειρίστην ζωήν.

3. Τούτων δὲ οὐδενὸς γινομένου κατὰ τὰς κοιμήσεις τῶν ἴερῶν ἀνδρῶν, αὐτὸς μὲν ὁ πρὸς τὸ πέρας ἔρχόμενος τῶν οἰκείων ἀγώνων εὐφροσύνης ἴερᾶς ἀποπληροῦται, καὶ σὺν ἡδονῇ πολλῇ πρὸς τὴν ὁδὸν ἐπιβαίνει τῆς ἴερᾶς παλιγγενεσίας. Οἱ δὲ τοῦ κοιμηθέντος οἰκεῖοι, κατὰ τὴν θείαν οἰκειότητα καὶ ὁμιοτροπίαν, αὐτόν τε, δστις ἐστί, μακαρίζουσι, πρὸς τὸ νικηφόρον εὐκταίως ἀφικόμενον τέλος, καὶ τῷ τῆς νίκης αἰτίῳ χαριστηρίους ὠδὰς ἀναπέμπουσι, προσέτι καὶ αὐτοὺς ἀφικέσθαι πρὸς τὴν ὁμοίαν εὐχόμενοι λῆξιν λαβόντες δὲ αὐτόν, ἐπὶ τὸν ἴεράρχην ἄγουσιν, ὡς ἐπὶ στεφάνων ἴερῶν δόσιν ὁ δὲ ἀσμένως ὑποδέχεται καὶ τελεῖ τὰ κατὰ θεμὸν ἴερῶν ἐπὶ τοῖς ὁσίως κεκοιμημένοις τελούμενα.

Μυστήριον ἐπὶ τῶν ἴερῶν κεκοιμημένων

Συναγαγὼν ὁ θεῖος ἴεράρχης τὸν ἴερὸν χορόν, εἰ μὴν ἴερατικῆς ἐγεγόνει τάξεως ὁ κεκοιμημένος, ἐπίπροσθεν τοῦ θείου θυσιαστηρίου κατακλίνας αὐτόν, ἀπάρχεται τῆς πρὸς Θεὸν εὐχῆς καὶ εὐχαριστίας. Εἰ δὲ τοῖς εὐαγέσι μοναχοῖς ἢ τῷ ἴερῷ λαῷ κατετέτακτο, παρὰ τὸ τίμιον ἴερατεῖον αὐτὸν κατακλίνει πρὸ τῆς ἴερατικῆς εἰσελεύσεως. Εἴτα τελεῖ τὴν πρὸς Θεὸν εὐχαριστήριον εὐχὴν ὁ ἴεράρχης ἐξῆς δὲ οἱ λειτουργοὶ τὰς ἐν τοῖς θείοις Λογίοις ἐμφερομένας ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας περὶ τῆς ἴερᾶς ἥμιῶν ἀναστάσεως ἀναγνόντες, ἴερῶς ἄδουσι τὰς ὁμολόγους καὶ ταύτοδυνάμους τῶν ψαλμικῶν Λογίων φόδας. Εἴτα τῶν λειτουργῶν ὁ πρῶτος ἀπολύει τοὺς κατηχομένους, καὶ ἀνακηρύττει τοὺς ἥδη κεκοιμημένους ἀγίους, μεθ' ὃν ἀξιοῖ τὸν ἄρτον τελειωθέντα τῆς ὁμοταγοῦς ἀναρρήσεως, καὶ προτρέπεται πάντας αἰτῆσαι τὴν ἐν Χριστῷ μακαρίαν τελείωσιν. Εἴτα προσελθὼν ὁ θεῖος ἴεράρχης εὐχὴν ἴερωτάτην ἐπ' αὐτῷ ποιεῖται, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν αὐτός τε ὁ ἴεράρχης ἀσπάζεται τὸν κεκοιμημένον, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ παρόντες ἀπαντες. Ἀσπασιμένων δὲ πάντων, ἐπιχέει τῷ κεκοιμημένῳ τὸ ἔλαιον ὁ ἴεράρχης, καὶ τὴν ὑπὲρ πάντων εὐχὴν ἴερὰν ποιησάμενος, ἀποτίθησιν ἐν οἴκῳ τιμώ τὸ σῶμα μεθ' ἑτέρων ὁμοταγῶν ἴερῶν σωμάτων.

Θεωρία

1. Ταῦτα μὲν εἶπερ ἴδοιεν ἢ ἀκούσοιεν οἱ ἀνίεροι πρὸς ἥμιῶν τελούμενα, πλατὺ γελάσουσιν, ὡς οἴμαι, καὶ τῆς πλανήσεως ἥμᾶς ἔλεήσουσιν. Οὐ δεῖ δὲ πρὸς τοῦτο θαυμάζειν ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσωσιν, ὡς τὰ Λόγια φησιν, οὐδὲ μὴ συνήσουσιν. Ήμεῖς δὲ τὰ νοητὰ τῶν τελουμένων ἐποπτεύσαντες, Ἱησοῦν φωταγωγοῦντος, εἴπωμεν, ὡς οὐκ ἀλόγως ὁ ἴεράρχης ἐπὶ τὸν ὁμοταγῆ χῶρον εἰσάγει καὶ ἐπιτίθησι τὸν κεκοιμημένον ἐμφαίνει γὰρ ἴερῶς, ὡς κατ' ἔκείνας ἔσονται πάντες ἐν τῇ

παλιγγενεσία τὰς ἀποκληρώσεις, καθ' ἃς ἐνθάδε τὴν οἰκείαν ζωὴν ἀπεκλήρωσαν. Οἶον, εὶ θεοειδῆ τις ἔσχεν ἐνθάδε καὶ ιερωτάτην ζωὴν, ὡς ἀνδρὶ τὸ θεομύητον ἐφικτόν, ἐν θείαις ἔσται κατὰ τὸν αἰῶνα τὸν μέλλοντα καὶ μακαρίαις λήξειν εὶ δὲ τῆς κατ' ἄκρον θεοειδοῦς ὑφειμένην, ιερὰν δὲ ὅμως, ὁμοειδεῖς καὶ οὗτος ἀπολήψεται τὰς ιερὰς ἀμοιβάς. Ὅπερ ταύτης τῆς θείας δικαιοσύνης ὁ ιεράρχης εὐχαριστήσας, εὐχὴν ιερὰν ποιεῖται, καὶ τὴν σεβασμίαν ὑμνεῖ θεαρχίαν, ὡς καθαιρετικὴν τοῦ κατὰ πάντων ἡμῶν ἀδίκου καὶ τυραννικοῦ κράτους, μεταγωγὸν δὲ ἡμῶν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα δικαιότατα κρίματα.

2. Αἱ δὲ τῶν θεαρχικῶν ἐπαγγελιῶν ὡδαὶ καὶ ἀναγνώσεις ἐκφαντορικαὶ μέν εἰσι τῶν μακαριωτάτων λήξεων, εἰς ἃς οἱ θείαν ἔσχηκότες τελείωσιν αἰωνίως καταταχθήσοντα· τοῦ δὲ κοιμηθέντος ιερῶς ἀποδεκτικαί, τῶν ἔτι δὲ ζώντων προτρεπτικαὶ πρὸς τὴν ὁμοίαν τελείωσιν.

3. Σκόπει δέ, ὅτι νῦν οὐ πᾶσαι κατὰ τὸ σύνηθες αἱ καθαιρόμεναι τάξεις ἀπολύονται, μόνοι δὲ τῶν ιερῶν ἐκβάλλονται χώρων οἱ κατηχούμενοι, καὶ γὰρ αὕτη μὲν ἀμύητός ἔστι καθόλου πάσης ιερᾶς τελετῆς, καὶ πρὸς οὐδέν, οὐ μικρόν, οὐ μέγα τῶν ιερῶν τελουμένων ἐποπτεύειν αὐτῇ θεμιτόν, ὡς οὐδὲ τῆς τῶν ιερῶν ὀπτικῆς δυνάμεως μετασχούσῃ, διὰ τῆς ἀρχιφάτου καὶ φωτοδότιδος θεογενεσίας. Αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν καθαιρούμενων τάξεις ἐν μυήσει μὲν ἥδη γεγόνασιν ιερᾶς παραδόσεως ἀνοήτως δὲ πρὸς τὰ χείρω παλινδρομήσασαι, δέον ἐπὶ τὰ πρόσω τὴν οἰκείαν ἀναγωγὴν ἀποτελεῖσαι, τῶν θεαρχικῶν μέν, ὡς ἐν συμβόλοις ιεροῖς, ἐποψιῶν καὶ κοινωνιῶν εὐλόγως ἀποδιαστέλλονται· βλαβήσονται γάρ ἀνιέρως οιύτῶν μετέχουσαι καὶ πρὸς πλείονα τῶν θείων καὶ ἔαυτῶν ἐλεύσονται περιφρόνησιν. Οὐκ ἀπεικότως δὲ πάρεισιν ἐπὶ τοῖς νῦν τελουμένοις, ἐναργῶς ἐκδιδασκόμεναι καὶ ὁρῶσαι τὴν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀδειλίαν θανάτου, καὶ τὰ τῶν ἀγίων γέρα πρὸς τῶν ἀληθῶν Λογίων ὑμνούμενα, καὶ τὰς ἡπειρημένας ἔσεσθαι τοῖς κατ' αὐτὰς ἀνιέροις ἀτελευτήτους ἀνίας. Ἐσται γὰρ αὐταῖς ἵσως ὅφελος ὁρώσαις τὸν ιερῶς τετελειωμένον ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς ἀναρρήσεως, ὡς κοινωνὸν δόντως δόντα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων, ιερῶς ἀνακηρυττόμενον καὶ τὰχα καὶ αὐταὶ πρὸς τὴν ὁμοίαν ἔφεσιν ἥξουσι, καὶ πρὸς τῆς λειτουργικῆς ἐπιστήμης ἐκδιδαχθήσονται, μακαρίαν ἀληθῶς εἶναι τὴν ἐν Χριστῷ τελείωσιν.

4. «Εἴτα προσελθὼν ὁ θεῖος ιεράρχης εὐχὴν ιερὰν ἐπὶ τῷ κεκοιμημένῳ ποιεῖται, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν αὐτός τε ὁ ιεράρχης αὐτὸν ἀσπάζεται, καὶ ἔξῆς οἱ παρόντες ἄπαντες». Ἡ μὲν οὖν εὐχὴ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος δεῖται πάντα μὲν ἀφεῖναι τὰ δι' ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἡμαρτημένα τῷ κεκοιμημένῳ, κατατάξαι δὲ αὐτὸν ἐν φωτὶ καὶ χώρᾳ ζώντων εἰς αὐλόπους Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, ἐν τόπῳ «οὐ ἀπέδρα ὁδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός».

5. Ταῦτα μὲν οὖν, ὡς οἶμαι, δῆλα τὰ τῶν ἀγίων μακαριώτατα γέρα. Τί γὰρ ἀν γένοιτο τῆς παντελῶς ἀλύπου καὶ φωτιστικῆς ἀθανασίας ἰσόρροπον; Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ταῖς ἡμῶν ἀναλόγοις σημασίαις αἱ παντὸς ὑψηλότεραι νοὸς ἐπαγγελίαι σημαινόμεναι, τῆς πραγματικῆς αὐτῶν ἀληθείας ἀποδεούσας ἔχουσι τὰς ὀνομασίας. Ἀληθὲς γὰρ εἶναι τὸ Λόγιον οἰητέον δτι «Οφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὗς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη ἢ ήτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν». Κόλποι δὲ εἰσιν, ὡς οἶμαι, τῶν μακαρίων πατριαρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων

άπαντων αἱ θειόταται καὶ μακαρισταὶ λῆξεις, αἱ τοὺς θεοειδεῖς ὑποδεχόμεναι πάντας εἰς τὴν ἐν αὐταῖς ἀγήρῳ καὶ μακαριωτάτην τελείωσιν.

6. Φαίης δ' ἀν ἵσως, ταῦτα μὲν ὁρθῶς εἰρησθαι παρ' ἡμῶν, ἀπορεῖν δέ, ὅτου ἔνεκα τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ὁ Ἱεράρχης δεῖται, τῶν ἡμιαρτημένων αἵτῶν τῷ κεκοιμημένῳ τὴν ἄφεσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοειδέσιν δύμοταγῇ καὶ φανοτάτην ἀποκλήρωσιν, εἰ γὰρ ἀμοιβᾶς ἀπὸ λήψεως πᾶς ὑπὸ τῆς θείας δικαιοσύνης ὃν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ χρηστῶν ἥ ἐτέρων ἔδρασεν, ἐτέλεσε δὲ τὰς κατὰ τὸν τῆδε βίον οἰκείας ἐνεργείας ὁ κεκοιμημένος, πρὸς τίνος Ἱεράρχης εὐχῆς ἐφ' ἐτέραν λῆξιν μεταταχθήσεται, παρὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ τῆς ἐνθάδε ζωῆς ἀμοιβαίαντ; Εγὼ δέ, ὅτι μὲν ἀμοιβαίαν ἔξει τὴν ἀποκλήρωσιν ἔκαστος, εὖ οἶδα, τοῖς Λογίοις ἀκολουθῶν ἀπέκλεισε γάρ, φησιν, ὁ Κύριος κατ' αὐτοῦ, καὶ «κομίσεται ἔκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἄ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν». Ὄτι δὲ καὶ τῶν δικαίων αἱ προσευχαὶ κατὰ τὸν τῆδε βίον, μήτι γε μετὸι θάνατον, εἰς τοὺς ἀξίους Ἱερῶν εὐχῶν ἐνεργοῦσι μόνον, αἱ τῶν Λογίων ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν ἀληθεῖς παραδόσεις. Ὡς τί πρὸς τοῦ Σαμουὴλ ὁ Σαοὺλ ἀπώνατο; Υἱὸς δὲ τὸν τῶν Ἐβραίων λαὸν ὕνησεν ἡ προφητικὴ προσευχὴ; Καὶ γὰρ ὡς εἴ τις, ἡλίου τὰ οἰκεῖα δωρουμένου φῶτα τοῖς ἀβλαβέσιν ὀφθαλμοῖς, ἐν μετουσίᾳ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς αἴτει γενέσθαι, τὰς οἰκείας ὅψεις ἔξαφανζων οὕτω πρὸς ἀδυνάτους ἥρτηται καὶ περιττὰς ἐλπίδας ὁ τὰς τῶν ἀγίων ἔξαιτῶν προσευχάς, καὶ τὰς κατὸι φύσιν αὐτῶν Ἱερὰς ἐνεργείας ἐλαύνων, ἀποσεξίᾳ τῶν θείων δώρων, καὶ τῶν φανοτάτων καὶ ἀγαθοδοτίδων ἐντολῶν ἀποφοιτήσει. Φημὶ δέ, τοῖς Λογίοις ἐπόμενος, ὡς ὀφέλι μοι πάμπαν εἰσὶν ἐν τῷδε τῷ βίῳ τῶν ἀγίων αἱ προσευχαί, κατὰ τόνδε τὸν τρόπον εἴ τις, Ἱερῶν ἐφιέμενος δώρων, καὶ πρὸς μετοχὴν αὐτῶν ἔξειν Ἱερὰν ἔχων, ὡς τῆς οἰκείας ἐπιγνώμων βραχύτητος, ἐλθὼν ἐπὶ τινα τῶν ὁσίων ἀνδρῶν ἀξιώσειεν αὐτόν, οἱ γενέσθαι συλλήπτορα, καὶ συνικέτην, ὀφεληθήσεται πάντως ἐκ τούτου τὴν πάσης ὑπεροχειμένην ὀφέλειαν. Ἐπιτεύξεται γὰρ ὃν αἴτει θειοτάτων δώρων, ἀποδεχομένης αὐτὸν τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος, τῆς τε οἰκείας εὐλαβοῦς ἐπιγνωμοσύνης, καὶ τῆς ἐπὶ τοῖς ὁσίοις αἰδοῦς, καὶ τῆς τῶν αἰτηθεισῶν Ἱερῶν αἰτήσεων ἐπαινετῆς ἐφέσεως, καὶ καταλλήλου καὶ θεοειδοῦς ἔξεως. Ἐστι γὰρ καὶ τοῦτο τοῖς θεαρχικοῖς κρίμασι νενομοθετημένον, τὸ τὰ θεῖα δῶρα τοῖς ἀξίοις τοῦ μετασχεῖν ἐν τάξει θεοπρεπεστάτῃ διὰ τῶν ὀξίων τοῦ μεταδοῦναι. Ταύτην οὖν εἴ τις ἀτιμάσει τὴν Ἱερὰν εὔκοσμίαν, καὶ πρὸς ἀθλίαν οἴησιν ἐληλυθός, ίκανὸν ἐαυτὸν οἰηθείη πρὸς τὴν θεαρχικὴν δημιλίαν, καὶ τῶν ὁσίων ὑπερφρονήσοι καὶ μήν, εἰ τὰς αἰτήσεις ἀναξίας τε Θεοῦ, καὶ μὴ Ἱερὰς αἰτήσοι, καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν θείων εἰ μὴ σύντονον ἔχοι καὶ ἐαυτῷ κατάλληλον, ἀποτεύξεται δι' ἐαυτὸν τῆς ἀνεπιστήμονος αἰτήσεως.

Περὸι δὲ τῆς εἰρημένης εὐχῆς, ἥν ὁ Ἱεράρχης ἐπεύχεται τῷ κεκοιμημένῳ τὴν εἰς ἡμᾶς ἐλθοῦσαν ἐκ τῶν ἐνθέων ἡμῶν καθηγεμόνων παραδόσιν εἰπεῖν ἀναγκαῖον.

7. Ὁ θεῖος Ἱεράρχης ἐκφαντορικός ἐστιν, ὡς τὰ Λόγια φησι, τῶν θεαρχικῶν δικαιωμάτων «ἄγγελος γὰρ Κυρίου παντοκράτορος Θεοῦ ἐστι». Μεμάθηκεν οὖν ἐκ τῶν θεοπαραδότων Λογίων, ὅτι τοῖς ὁσίως βιώσασιν ἡ φανοτάτη καὶ θεία ζωὴ κατ' ἀξίαν ὑπὸ τῶν δικαιοτάτων ζυγῶν ἀντιδίδοται, παρορώσης ἀγαθότητι τῆς θεαρχικῆς φιλανθρωπίας τὰς ἐγγενομένας αὐτοῖς ἐξ ἀνθρωπίνης ἀσθενείας κηλίδοις ἐπείπερ οὐδείς, ὡς τὰ Λόγια φησι, καθαρὸς ἀπὸ όπου. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἱεράρχης

οῖδεν ἐπηγγελμένα πρὸς τῶν ἀληθῶν Λογίων· αἴτε δὲ αὐτὰ γενέσθαι, καὶ δωρηθῆναι τοῖς ὁσίως βιώσασι τὰς ἵερὰς ἀντιδόσεις, ἅμα μὲν ἐπὶ τὸ θεομύητον ἀγαθοειδῶς ἔκτυπούμενος, καὶ τὰς ἑτέρων δωρεὰς ὡς οἰκείας ἔξαιτων χάριτας ἅμα δὲ καὶ τὰς ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας εἰδὼς ἐσομένας, καὶ τοῖς παροῦσιν ἐκφαντορικῶς ἐμφαίνων, διτὶ τὰ παρ' αὐτοῦ κατὰ θεσμὸν ἵερὸν ἔξαιτούμενα, πάντως ἔσται τοῖς κατὰ θείαν ζωὴν τετελειωμένοις. Οὐ γὰρ ἀν ὁ ἵεράρχης, ὁ τῆς θεαρχικῆς δικαιώσεως ὑποφήτης, ἔζητε ποτὲ τὰ μὴ τῷ Θεῷ προσφιλέστατα, καὶ πρὸς αὐτοῦ δοθήσεσθαι θειωδῶς ἐπηγγελμένα. Διὸ τοῖς ἀνιέροις οὐκ ἐπεύχεται ταῦτα κεκοιμημένοις, οὐ μόνον διτὶ τῆς ὑποφητικῆς ἐν τούτῳ παρατραπήσεται τάξις, καὶ τι τῶν ἵεραρχικῶν αὐθαδῶς τολμήσει, μὴ πρὸς τοῦ τελετάρχου κεκινημένος, ἀλλ' διτὶ καὶ τῆς ἐναγοῦς εὐχῆς ἀποτεύεται, πρὸς τοῦ δικαίου Λογίου καὶ αὐτὸς οὐκ ἀπεικότως ἀκούων· «Ἄλτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἴτετε». Οὐκοῦν ὁ θεῖος ἵεράρχης ἔξαιτε τὰ θειωδῶς ἐπηγγελμένα καὶ φίλα Θεῷ καὶ πάντως δωρηθησόμενα· καὶ τὸ τῆς οἰκείας ἀγαθοειδοῦς ἔξις εἰδεικνὺς τῷ φιλαγάθῳ Θεῷ καὶ τοῖς παροῦσιν ἐκφαντορικῶς ἐμφαίνων τὰ τοῖς ὄστοις ἐσόμενα δῶρα.

Οὕτω καὶ τὰς ἀφοριστικὰς ἔχουσιν οἱ ἵεράρχαι δυνάμεις, ὡς ἐκφαντορικοὶ τῶν θείων δικαιωμότων, οὐχ ὡς ταῖς αὐτῶν ἀλόγοις ὁρμαῖς τῆς πανσόφου θεαρχίας, εὐφήμιως εἰπεῖν, ὑπηρετικῶς ἐπομένης, ἀλλ' ὡς αὐτῶν ὑποφητικῶς ὑποκινοῦντι τῷ τελεταρχικῷ πνεύματι τοὺς κεκοιμένους Θεῷ κατ' ἀξίαν ἀφοριζόντων. «Λάβετε» γάρ, φησί, «τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγιον. Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται». Καὶ τῷ τὰς θείας ἀποκαλύψεις τοῦ παναγεστάτου Πατρὸς ἐλλαμπομένῳ τὰ Λόγια φησιν· «Ο ἐὰν δῆσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς»· ὡς ἐκείνους καὶ παντὸς τοῦ κατ' αὐτὸν ἵεράρχου, κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τῶς πατρικῶν δικαιωμάτων ἀποκαλύψεις, ἐκφαντορικῶς καὶ διαπορθμευτικῶς τούς τε θεοφιλεῖς προσιεμένους, καὶ τοὺς ἀθέους ἀποκληροῦντος. Καὶ τὴν ἵεραν γὰρ ἐκείνην θεολογίαν, ὡς τὰ Λόγια φησιν, οὐκ αὐτοκινήτως, οὐδὲ σαρκὸς καὶ οἵματος ἀποκαλυψάντων, ἀλλ' ὑπὸ Θεοῦ νοητῶς αὐτὸν τὰ θεῖα μυήσαντος ἀπεφθέγξατο. Τοὺς μὲν οὖν ἐνθέους ἵεράρχας, οὕτω τοῖς ἀφορισμοῖς, καὶ πάσαις ταῖς ἵεραρχικαῖς δυνάμεσι χρηστέον, δπως ἀν ἡ τελετάρχις αὐτοὺς θεαρχία κινήσοι τοὺς δὲ ἄλλους οὕτω τοῖς ἵεράρχαις, ἐν οἷς ἀν δρῶσιν ἵεραρχικῶς, προσεκτέον, ὡς ὑπὸ Θεοῦ κεκινημένους «Ο ἀθετῶν γάρ ὑμᾶς», φησίν, «ἔμε ἀθετεῖ».

8. Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς τῆς εἰρημένης εὐχῆς ἀκόλουθα. Τελέσας γὰρ αὐτὴν ὁ ἵεράρχης, αὐτός τε ἀσπάζεται τὸν κεκοιμημένον, καὶ ἔξῆς οἱ παρόντες ἄπαντες· ἥδης γάρ ἐστι καὶ τίμιος ἄπασι τοῖς θεοειδέσιν ὁ κατὰ θείαν ζωὴν τετελειωμένος. Μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιχέει τῷ κεκοιμημένῳ τὸ ἔλαιον ὁ ἵεράρχης. Μέμνησο δέ, διτὶ κατὰ τὴν ἵεραν θεογενεσίαν πρὸ τοῦ θειοτάτου βαπτίσματος πρώτη μέθεξις ἵεροῦ συμβόλου δωρεῖται τῷ τελουμένῳ μετὰ τὴν ὀλικὴν τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀπαμφίασιν, τὸ τῆς χρίσεως ἔλαιον ἐν τέλει δὲ νῦν ἀπάντων ἐπὶ τῷ κεκοιμημένῳ τὸ ἔλαιον ἐπιχέεται, Καὶ τότε μὲν ἡ τοῦ ἔλαιον χρίσις ἐπὶ τοὺς ἵεροὺς ἀγῶνας ἐκάλει τὸν τελούμενον νῦν δὲ τὸ ἐπιχεόμενον ἔλαιον ἐμφαίνει κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἵεροὺς ἀγῶνας ἀθλήσαντα καὶ τελειωθέντα τὸν κεκοιμημένον.

9. Ταῦτα τελέσας ὁ ἵεράρχης, ἀποτίθησιν ἐν οἴκῳ τῷ πρώτῳ τὸ σῶμα μεθ' ἑτέρων

όμιοταγῶν ἰερῶν σωμάτων. Εἰ γὰρ ἐν ψυχῇ καὶ σώματι τὴν θεοφιλῆ ζωὴν ὁ κεκοιημένος ἔβιω, τίμιον ἔσται μετὰ τῆς ὁσίας ψυχῆς καὶ τὸ συναθλῆσαν αὐτῇ σῶμα κατὰ τοὺς ἰεροὺς ἰδοῦτας. Ἐνθεν ἡ Θεία δικαιιοσύνη μετὰ τοῦ σφετέρου σώματος αὐτῇ δωρεῖται τὰς ἀμοιβαίας λήξεις, ὡς ὅμιοπορεύτω καὶ συμμετόχῳ τῆς ὁσίας ἡ τῆς ἐναντίας ζωῆς. Διὸ καὶ τῶν ἰερῶν ἡ θεία θεσμοθεσία τὰς θεαρχικὰς κοινωνίας ἀμφοῖν δωρεῖται· τῇ ψυχῇ μὲν ἐν καθαρᾷ θεωρίᾳ καὶ ἐν ἐπιστήμῃ τῶν τελουμένων· τῷ σώματι δὲ κατὰ τὸ θειότατον ὡς ἐν εἰκόνι μύρον, καὶ τὰ τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας ἰερώτατα σύμβολα, τὸν δόλον ἄνθρωπον ἀγιάζουσα, καὶ τὴν δύλικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν ἰερουργοῦσα, καὶ τελειοτάτην αὐτοῦ τὴν ἀνάστασιν ἔσεσθαι διαγέλλουσα ταῖς καθολικαῖς ἀγιστείαις.

10. Τὰς δὲ τελεστικὰς ἐπικλήσεις οὐ θεμιτὸν ἐν γραφαῖς ἀφερμηνεύειν, οὐδὲ τὸ μυστικὸν αὐτῶν, ἡ τὰς ἐπ' αὐταῖς ἐνεργούμενας ἐκ Θεοῦ δυνάμεις ἐκ τοῦ κρυφίου πρὸς τὸ κοινὸν ἔξαγειν ἀλλ' ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς ἰερὰ παράδοσις ἔχει, ταῖς ἀνεκπομπεύτοις μυήσεσιν αὐτὰς ἐκμαθῶν, καὶ πρὸς θειοτέραν ἔξιν καὶ ἀναγωγὴν ἔρωτι θείω καὶ ἐνεργείαις ἰερᾶς ἀποτελεσθείς, ὑπὸ τῆς τελεταρχικῆς ἐλλάμψεως ἀναχθῆσθαι πρὸς τὴν ὑπεροτάτην αὐτῶν ἐπιστήμην.

11. Τὸ δὲ καὶ παῖδας, οὕπω τὰ θεῖα συνιέναι δυναμένους, τῆς ἰερᾶς μετόχους γίνεσθαι θεογενεσίας, καὶ τῶν ἰερωτάτων τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας συμβόλων, δοκεῖ μέν, ὡς φῆς, τοῖς ἀνιέροις εὐλόγου γέλωτος ἄξιον, εἰ τοὺς ἀκοῦσαι μὴ δυναμένους ἐκδιδάσκουσιν οἱ ἰεράρχαι τὰ θεῖα, καὶ τοῖς μὴ νοοῦσιν εἰκῇ παραδιδόσαι τὰς ἰερὰς παραδόσεις, καὶ τὸ ἔτι γελοιότερον, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ἔτεροι τὰς ἀποταγάς φασι, καὶ τὰς ἰερὰς ὅμιολογίας. Δεῖ δὲ τὴν σὴν ἰεραρχικὴν σύνεσιν μὴ χαλεπαίνειν ἐπὶ τοῖς πεπλανημένοις, ἀλλ' εὐλαβῶς τε ἄμα καὶ τῆς αὐτῶν φωταγωγίας χάριν ἀγαπητικῶς ὀπολογεῖσθαι πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῶν προφερούμενας ἐνστάσεις προτιθέντα καὶ τοῦτο κατὰ θεσμὸν ἰερόν, ὡς οὐκ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γνώσει πάντα τὰ θεῖα περιγράφεται, πολλὰ δὲ τῶν ὑφ' ἡμῶν ἀγνοούμενων, αἰτίας ἔχει θεοπρεπεῖς, ἡμῖν μὲν ἡγνοημένας, ἐπιστητὰς δὲ ταῖς ἡμῶν κρείττοις τάξεσιν. Πολλὰ δὲ καὶ τὰς ὑπεροτάτας οὖσιας λέληθε, καὶ πρὸς μόνης ἀκριβῶς ἔγνωσται τῆς πανσόφου καὶ σοφοποιοῦ θεαρχίας, Πλήν γε, δτὶ καὶ περὶ τούτου ταῦτα φαμεν, ἄπερ οἱ θεοειδεῖς ἡμῶν ἰεροτελεσταί, πρὸς τῆς ἀρχαίας μυηθέντες παραδόσεως, εἰς ἡμᾶς προήγαγον.

Φασὶ γάρ, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἀληθές, δτὶ, κατὰ θεσμὸν ἰερὸν ἀναγόμενα τὰ βρέφη, πρὸς ἔξιν ἰερὰν ἥξουσι, πάσης ἀποτελούμενα πλάνης καὶ ἀνιέρου ζωῆς ἀπείρατα. Τοῦτο τοῖς θείοις ἡμῶν καθηγεμόσιν εἰς νοῦν ἐληλυθός, ἔδοξεν εἰσδέχεσθαι τὰ βρέφη κατὰ τόνδε τὸν ἰερὸν τρόπον, ὃστε τοὺς φυσικοὺς τοῦ προσαγομένου παιδὸς γονέας παραδιδόναι τὸν παῖδα τινι τῶν μεμυημένων ἀγαθῷ τὰ θεῖα παιδαγωγῷ καὶ τὸ λοιπὸν ὑπ' αὐτῷ τὸν παῖδα τελεῖν, ὡς ὑπὸ θείω πατρὶ καὶ σωτηρίας ἰερᾶς ἀναδόχῳ. Τοῦτον οὖν ὁ ἰεράρχης ὅμιολογοῦντα κατὰ τὴν ἰερὰν ἀνάγειν τὸν παῖδα ζωῆν, ὀπαίτε τὰς ἀποταγὰς ὅμιολογῆσαι, καὶ τὰς ἰερὰς ὅμιολογίας, οὐχ, ὡς ἀν ἐκεῖνοι γελῶντες φαῖεν, ἀλλον ἀντ' ἀλλον τὰ θεῖα μυῶν οὐδὲ γὰρ τοῦτο φησιν, ὡς «Ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἐγὼ τὰς ἀποταγάς, ἡ τὰς ἰερὰς ὅμιολογίας ποιοῦμαι»· ἀλλ' δτὶ ὁ παῖς ἀποτάσσεται καὶ συντάσσεται τοῦτ' ἔστιν· «Ομιλογῶ τὸν παῖδα πείσειν εἰς νοῦν ἰερὸν ιόντα, ταῖς ἐμαῖς ἐνθέοις ἀναγωγαῖς, ἀποτάξασθαι μὲν ὀλικῶς τοῖς ἐναντίοις, ὅμιολογῆσαι δὲ καὶ ἐνεργῆσαι τὰς θείας ὅμιολογίας».

Ούδεν ούν, ώς οἶμαι, τὸ ἄτοπον, εἰ κατὰ θείαν ὁ παῖς ἀναγωγὴν ἀνάγεται, καθηγεμόνα καὶ ἀνάδοχον ἰερὸν ἔχων, ἔξιν αὐτῷ τῶν θείων ἐμποιοῦντα, καὶ φυλάττοντα τῶν ἐναντίων ἀπείρατον. Μεταδίδωσι δὲ τῷ παιδὶ τῶν ἰερῶν συμβόλων ὁ ἰεράρχης, δπως ἐν αὐτοῖς ἀνατραφείη, καὶ μηδὲ σχοίη ζωὴν ἐτέραν, εἰ μὴ τὴν τὰ θεῖα θεωροῦσαν ἀεί, καὶ κοινωνὸν αὐτῶν ἐν προκοπαῖς ἰεραῖς γινομένην, ἔξιν τε ἰερὰν ἐν τούτοις ἵσχουσαν, ἀναγομένην τε ἰεροπρεπῶς ὑπὸ τοῦ θεοειδοῦς ἀναδόχου. Τοσαῦτα, ὃ παῖ, καὶ οὕτω καλὰ τῆς καθ' ἡμᾶς ἰεραρχίας ὅπται μοι τὰ ἐνοειδῆ θεάματα, πρὸς δὲ τοὺς ὄπτικωτέρους νοῶν οὐ ταῦτα μόνον ἐθεωρήθη, φανερώτερα δὲ πολλῷ καὶ θεοειδέστερα. Καὶ σοὶ δέ, ώς οἶμαι, πάντως ἐλλάμψει τηλαυγέστερα κάλλη καὶ θειότερα, τοῖς εἰρημένοις ἐπαναβαθμοῖς χρωμένῳ πρὸς ὑπερτέραν ἀκτῖνα. Μετάδος ούν, ὃ φίλε, καὶ αὐτὸς ἐμοὶ τελειοτέρας ἐλλάμψεως, καὶ δεῖξον ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς ἄπερ ἀν ἴδειν δυνηθείης εὔπρεπέστερα κάλλη καὶ ἐνοειδέστερα. Θαρρῶ γάρ, δτι τοῖς εἰρημένοις ἐγὼ τοὺς ἐναποκειμένους ἐν σοὶ τοῦ θείου πυρὸς ἀνασκαλεύσω σπινθῆρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄ Τίς ἡ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας παράδοσις, καὶ τίς ὁ ταύτης σκοπός’	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄ Περὶ τῶν ἐν τῷ φωτίσματι τελουμένων Εἴρηται τοίνυν ἡμῖν ἱερῶς, ὡς οὗτός ἐστι τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας σκοπός· ἡ πρὸς Θεὸν ἡμῶν, ὡς ἐφικτόν, ἀφομοίωσίς τε καὶ ἔνωσις.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄ Περὶ τῶν ἐν τῇ συνάξει τελουμένων.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄ Περὶ τῶν ἐν τῷ μύρῳ τελουμένων, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τελειουμένων.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄ Περὶ τῶν ἱερατικῶν [τάξεων, δυνάμεων τε αὐτῶν καὶ ἐνεργειῶν] τελειώσεων.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ΄ Περὶ τῶν τελουμένων τάξεων.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄ Περὶ τῶν ἐπὶ τοῖς κεκοιμημένοις τελουμένων.....	31